

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

Limba și literatura ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a **V**-a

TAMARA CAZACU • RODICA FETEASCO

Editura **LUMINA**

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Limba și literatura ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a **V**-a

TAMARA CAZACU • RODICA FETEASCO

*Manual pentru instituțiile de învățământ
cu predare în limbile minorităților naționale*

CZU811.135.1'243(075.3)
C 32

*Manualul a fost aprobat spre editare prin Ordinul nr. 415 din 27.04.2023
al Ministrului Educației și Cercetării al Republicii Moldova.
Manualul este elaborat conform Curriculumului disciplinar și editat din resursele financiare
ale Ministerului Educației și Cercetării.*

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării				
Școala/Liceul				
Manualul nr.				
Anul	Numele și prenumele elevului	Anul în care s-a folosit	Starea manualului	
			la primire	la returnare
1				
2				
3				
4				
5				

Profesorul trebuie să verifice dacă numele, prenumele elevului este scris corect.

Elevii nu vor face niciun fel de însemnări în manual.

Profesorul va aprecia starea manualului (la primire și la returnare) cu termenii: nou, bun, satisfăcător, nesatisfăcător.

Macheta, prezentare grafică, coperta: **Igor Hmelnițchi**

Redactor: **Anatol Malev**

Redactor artistic: **Tatiana Melnic**

Prepress: **Elena Popovschi**

Editura Lumina, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 180, bir. 304/A, Chișinău, MD 2004,

Tel.: 022-29-58-68; e-mail: edituralumina@gmail.com

Tiparul executat la FE-P „Tipografia Centrală”, str. Florilor, 1.

Chișinău, MD 2068,

Comanda nr. 10156

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Cazacu, Tamara.

Limba și literatura română : Manual pentru clasa a 5-a / Tamara Cazacu, Rodica Feteasco ; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. – [Chișinău] : Lumina, 2023 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 160 p. : il. color.

Editat din resursele financiare ale Ministerului Educației și Cercetării. – [8700] ex.

ISBN 978-9975-65-501-9.

811.135.1'243(075.3)

C 32

© Editura Lumina, 2023

© Tamara Cazacu, Rodica Feteasco, 2023

© Igor Hmelnițchi, 2023

Copilul în familie

• Eu și familia mea	8
<i>Ceasul tatei.</i> Spiridon Vangheli	10
Adjectivul. Locul adjectivului în propoziție. Acordul adjectivului cu substantivul	12
• Responsabilități în familie	15
<i>Nu vreau s-o întristez pe mama.</i> Zvonimir Balog	16, 19
Adjectivul. Gradele de comparație: pozitiv și comparativ	20
Evaluare. Test de înțelegere a lecturii	22
• Sărbători și tradiții în familie	23
<i>Sărbători așteptate</i>	25
Adjectivul. Adjectivele cu patru terminații	27
• Casa/apartamentul în care locuiesc	30
<i>Casa părintească.</i> Spiridon Vangheli	31
Prepozițiile	34
Evaluare. Test de cunoștințe și capacități	36

Copilul în societate

• Eu și prietenii mei	38
<i>Fereastra magică</i>	40
Verbul. Timpul trecut. Perfectul compus	42
• Regulile de circulație	45
<i>Procedează corect!</i>	48, 50
Verbul. Timpul prezent	51
Evaluare. Test complex	53
• Mijloace electronice de comunicare. SMS-ul	54
<i>Eticheta comunicării</i>	56
Verbul. Verbele reflexive la prezent în modele de vorbire	57
• Facem cumpărături	58
<i>Cumpărăturile în familie</i>	61
Substantivul. Genul și numărul	63, 64
• Consumăm fructe și legume	65
<i>Strugurii salvatori</i>	69
Substantivul. Genul și numărul	70
Evaluare. Test de cunoștințe și capacități	72

Copilul și natura

• Minuni ale naturii	74
Substantivul. Declinarea substantivelor cu articol hotărât	78
• Plante deosebite	80
<i>Copacul care face... lapte</i>	81
Evaluare orală. Concursul „Cine știe – câștigă”	86

• Curiozități din lumea animalelor	87
<i>Pasărea păcii</i> . Spiridon Vangheli	88
Substantivul. Declinarea substantivelor cu articol nehotărât	90
Evaluare . Test de cunoștințe și capacități	94

Copilul și patria

• Meleagul natal	96
<i>Suntem un popor pașnic</i> . Nicolae Dabija	99
Pronumele personale la Acuzativ	101
• Legende istorice	103
<i>Un fiu grijuliu</i>	106
Pronumele personale la Dativ	108, 109
Evaluare . Test de înțelegere la auz	110
• Obiceiuri și tradiții de iarnă	111
<i>Ministrul bunelului</i> . Spiridon Vangheli	114
Adverbul. Tipurile adverbilor	117
• Scris cu mare drag pentru tine	119
<i>Ce litere gustoase</i> . Spiridon Vangheli	122
Conjunțiile	124

Copilul și universul preferințelor

• Îmi place să citesc	126
<i>Nicolae Iorga</i>	128
Pronumele interogative	130
• Sportul preferat	132
<i>Mă voi ridica!</i>	134
Evaluare . Test de cunoștințe și capacități	138
• Preferințe culinare	139
<i>Mâncăm sănătos</i>	140
Interjecția. Exprimarea emoțiilor	140
• Jocurile preferate	143
Numeralul cardinal	149

SEMNIFICAȚIA RUBRICILOR

Amintește-ți!
(repetare)

Ajutor!
(explicații de moment)

Vocabular
(nou, după text)

Curiozități

Reține!
(gramatică)

REPUBLICA MOLDOVA

Imnul Republicii Moldova

Alexei Mateevici

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i frunză verde,
Zbuciumul din codrii veșnici,
Nistrul lin, ce-n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici.

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țărani.

Răsări-va o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Alexei Mateevici

COPIIUL ÎN FAMILIE

Calea ta spre succes

- Eu și familia mea
- Responsabilități în familie
- Sărbători și tradiții în familie
- Casa/apartamentul în care locuiesc

Să realizez:

- lectură fluentă;
- descrierea locurilor, evenimentelor, personajelor;
- elaborarea unor texte;
- improvizarea dialogurilor etc.

Să aplic:

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul.
Adjective cu patru terminații. Gradele de comparație ale adjectivelor. Prepozițiile.

Să exerse:

- să solicit/să ofer/să prezint/să analizez și să sintetizez informații;
- să compar obiecte/fenomene;
- să descriu persoane;
- să argumentez succint opinii;
- să formulez sugestii;
- să solicit ajutor, să-mi exprim emoții/sentimente etc.

Să memorez:

Arbore genealogic, a arunca, binevoitor, blândețe, bujor, castel, calm, cărunț, a se certa, ciocan, a corespunde, a se cununa, cușmă, colibă, creativ, destinație, dor, dornic, a se deplasa, a fura, fochist, feminin, generație, gen, glumeț, a se grăbi, hoată, a încuraja, a întrista, îngheț, a înlemni, a împietri, înfocat, a înconjura, a îmbrățișa, lume, lumânare, Majestatea Sa, a se molipsi, a mărturisi, mulțumit, a mângâia, masculin, mincinos, norocos, petrecere, plic, a pierde, porțiță, a prefera, a prezenta, a se pricepe, plural, a răsufla (ușurat), recunoștință, roată, a remarca, relație, rotat, rotund, rază, a se roti, sincer, a se susține, sufletist, a se sătura, sloi de gheață, spațiu, a sufla, sugestie, a susține, a strica, a sparge, singular, a transmite, turn, triumf, timbru, ținută (haine), ușurat, util, uimitor, vizavi, valoare, var.

Eu și familia mea

Ființele cele mai necesare: părinții.

- 1 Numește, pentru spațiile libere, cuvintele care lipsesc, membri ai unei familii mari.

Masculin	?	?	unchi	?	străbunic	?	verișor
feminin	mamă	bunică	?	soră	?	nepoată	?

- 2 Examinează o fotografie mai veche a familiei Regelui Marii Britanii, Charles al III-lea. Numește membrii familiei corespunzător cifrelor.

Model: Numărul 4 este Harry, fiul regelui (nr. ?) și fratele lui Wiliam (nr. ?).

- 2.1 Profesorul citește textul rar, câte un enunț. Face pauze. Tu notează cuvintele care lipsesc examinând și fotografia de alături.

Familia Regelui Marii Britanii, Charles al III-lea

Eu sunt Charlotte (8) și stau lângă Savannah. Ea este **v.....** mea. În rândul al doilea, în partea stângă, se află **s.....** mea, Regina Elisabeta. Lângă Majestatea Sa este **b.....** meu, Regele Charles al III-lea, apoi e Kate, **m...** mea. Ultimul în rând se află Wiliam, **t....** meu. În rândul al treilea este Meghan, **m.....** mea și Harry, **u.....** meu.

- 2.2 Completează împreună cu un coleg piramida generațiilor. Prezentați-o, în numele lui Charlotte (8). Indicați numele persoanelor concrete. Indicați-i și pe frații lui Charlotte, George și Louis, dar și pe verișorii Archie și Lilibet.

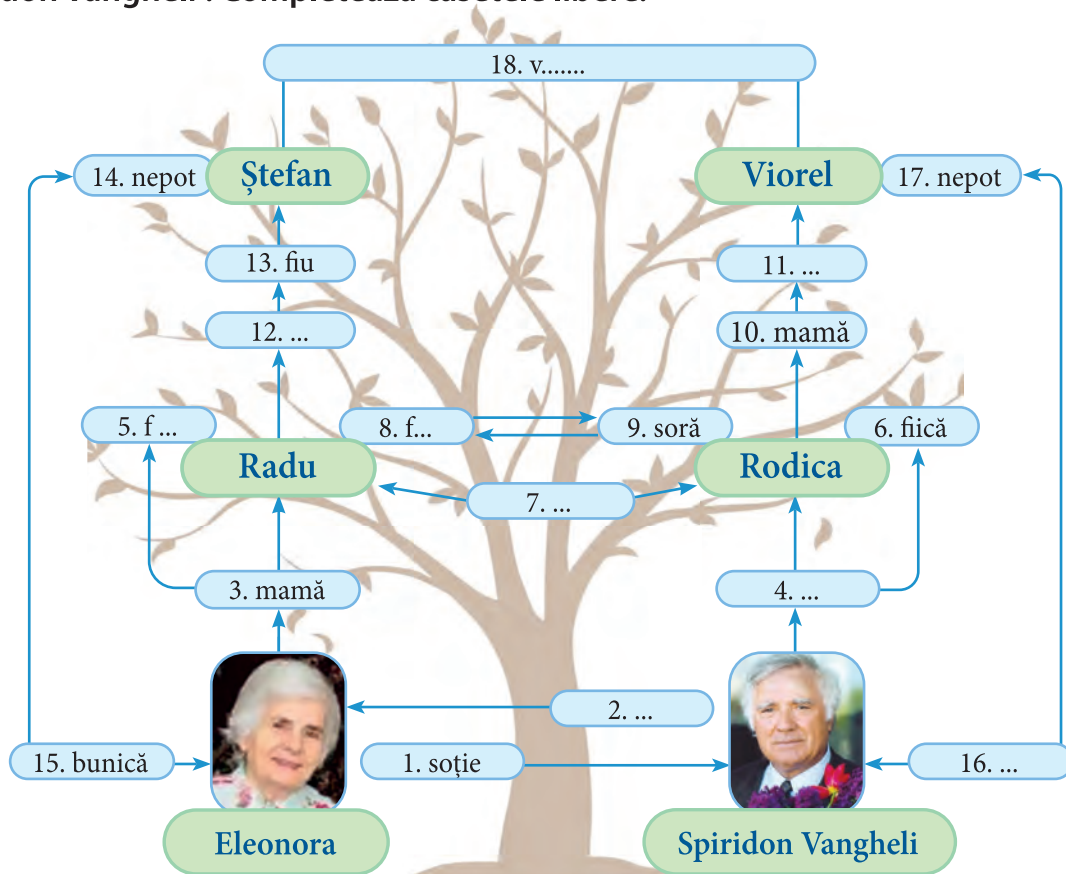
Model: În rândul întâi este străbunica, Regina Elisabeta. Urmează...

Noi, Charlotte, George și ...
Wiliam – Kate; Harry – Meghan.
Regele ..., ...
Regina Elisabeta, străbunica

- 2.3 Află (de la părinți, din internet) anii domniei Reginei Elisabeta a II-a.
2.4 Spune cine este actualul rege al Marii Britanii.

3 Examinează schema „Arborele genealogic al familiei scriitorului Spiridon Vangheli”. Completează casetele libere.

3.1 Răspunde la întrebări.

a) Cine este soția scriitorului Spiridon Vangheli? b) Cine este doamna Eleonora pentru Radu și Rodica? c) Dar pentru Ștefan și Viorel?

3.2 Cere informații de la colegul tău despre alți membri ai familiei Vangheli.

3.3 Oferă informații despre nepoții lui Spiridon Vangheli (sau selectează una dintre informații).

Viorel:
specialist în tehnologii IT.

Model:

... este unul dintre nepoții lui El este

Ștefan:
unul dintre fondatorii
editurii pentru copii
„Guguță”.

3.4 Spune ce cărți ale autorului Spiridon Vangheli ai citit. Cum se numea personajul? Ce ți-a plăcut?

4 Alcătuieste cu mama/tata arborele genealogic al familiei voastre. Prezintă-l colegilor.

5 Adu la școală fotografii de familie. Prezintă fiecare persoană.

6 Citește textul de mai jos. Examinează imaginea de alături. Tradu în limba maternă cuvintele evidențiate.

Guguță se uită pe fereastră. Vede soarele care luminează și încălzește. Guguță este **mulțumit**:
– **Mulțumesc**, Soare drag! **Îmi pare bine** să te văd.

- 6.1 Continuă cu varianta proprie.
Adresează-te Soarelui, unui coleg/unei colege, profesoarei, tatălui lui Guguță etc.

Îmi pare bine ...

- **că** ești sincer/-ă;
- **că** mă învațați din clasa I;
- **că** ai venit la mine;
- **că** mă susții/mă ajuți.

7 Citește textul și spune cum se numește ceasul bunicului.

De la o vreme, Guguță tot îi zice lui tată-său:

– Tată, când vor rămâne câteva minute în ceasul tău și-i vrea să scapi de el, să mi-l dai mie să-l arunc.

Tata i-a mângâiat părul și Guguță a rămas **mulțumit**. Trece o zi, trece o săptămână – tata nu-i dă ceasul să-l arunce.

Într-o zi, Guguță îl vede pe bunel că se uită la soare:

- Ce faci, bunele?
- Mă uit cât e ora.
- Acesta e ceasul tău, bunele?
- Acesta.

Guguță îl compară cu al tatei și găsește că

ceasul bunelului e mai bun. Să tragi un ciocan în ceasul tatei, nu rămâne nici un minut în el. În ceasul bunelului însă au bătut cu tunurile la război și tot nu l-au stricat.

Luminează și încălzește. La ceasul acesta se pricep și păsările, și caii. Merge și merge – nici ceasornicar nu-ți trebuie.

(După Spiridon Vangheli)

a scăpa – *aici*: избавиться
a arunca – выбросить
a trage – *aici*: a bate (cu ciocanul)

a mângâia – приласкать
a se pricepe – *sin.*: **a înțelege**
ciocan –

8 Răspunde la întrebări.

a) Ce vrea Guguță de la tata? b) Crezi că băiatul vrea să arunce ceasul? c) De ce oare tata nu i-a dat ceasul? d) Tu ai vrea ceasul bunicului sau al tatei? De ce? e) Citește și explică ultimul enunț al textului.

9 Citește enunțurile. Spune dacă ele sunt adevărate sau false (poți scrie în caiet: A sau F, în pătrățel).

- a. Guguță vrea ceasul unchiului.
- b. Tata este mulțumit.
- c. Guguță vede că bunel vorbește cu soarele.
- d. Soarele s-a ascuns în nori.
- e. În opinia băiatului, ceasul bunicului este mai bun.
- f. Dacă nu este soare, ceasul bunicului nu arată ora.

10 Citește. Completează oral timp de un minut.

Guguță vrea un _____. El îl roagă pe _____. Tata _____.
Bunicul folosește _____ în loc de ceas. _____ bunicului este mai bun.
Și _____ le place ceasul bunicului.

11 Completează și compară.

Ceasul tatei	Ceasul bunicului
nu e prea bun: – poți să-l strici (cu ce?)...; – nu arată ora dacă...; – este mic și (ce face?) ... bine.	parcă e mai bun: – luminează, încălzește; – și păsările se conduc după acest ceas; – nu-ți trebuie meșter; – dar ... nu arată ora când...

– Oare ce să fac?!
Vă rog, dați-mi
un sfat. Voi ce fel
de ceas doriți?

12 Desenează ceasul bunicului sau ceasul pe care-l vrei. Prezintă-l colegilor în 3–4 enunțuri și argumentează.

13 Continuă dialogul cu un coleg. Rolurile: Guguță și un prieten. Ei discută despre ceasul veșnic. Citiți pe roluri, apoi continuați.

– Ce faci, Guguță?	– Cred că e nouă.
– Mă uit la ceas (se uită la soare).	– Ai greșit, e 9 și jumătate. Cine ți-a
– La ceas?! De ce dar te uiți la soare?	spus că soarele e cel mai bun ceas?
– Păi, acesta este cel mai bun ceas.	Dar când plouă, ce faci?!
– Și cât e ora?	– ?!...

14 Povestește textul în lăntșor împreună cu șase colegi, fiecare câte un enunț. Trageți la sorți, ca să aflați cine începe.

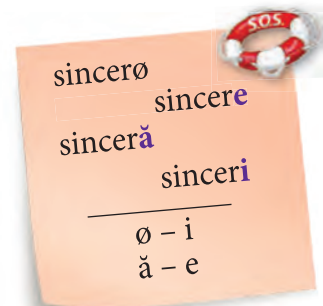
15 Citește mottoul temei: „Ființele cele mai necesare: părinții”. În opinia ta, mai pot fi incluse și alte persoane? Numește-le. Argumentează.

16 Citește în text (ex. 7) cuvintele subliniate.

16.1 Completează selectând formele adecvate ale adjectivului *sincer* sau *bun*.

Model: Guguță este **mulțumit**.

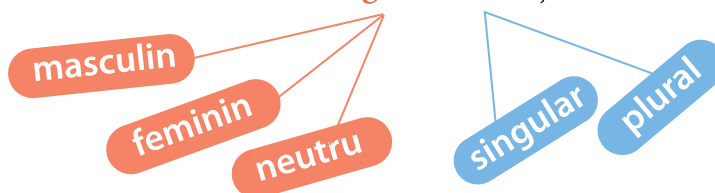
Prietenul (masc., sing.) lui Guguță este _____.
Prietenii (masc., plur.) lui Guguță sunt _____.
Prietena (fem., sing.) lui Guguță este _____.
Prietenele (fem., plur.) lui Guguță sunt _____.

Locul adjectivului în propoziție

În limba română: De obicei, adjectivul stă după substantiv (cușmă *mare*, scriitor *talentat*). Când se insistă asupra însușirii obiectului, adjectivul stă înaintea substantivului (*marea* cușmă, *talentatul* scriitor). Adjectivul se acordă cu substantivul în **gen**, **număr** și **caz**.

- 17** Potrivește cuvintele din coloanele A și B. Citește-le. Poți comenta acordul.

Model: **Părinți** (**un** părinte – **doi** părinți, masculin, plural) **modești** – masc., plur.

A	B	A	B
Bunic	înalt	prietenă	sănătos
surori	harnic	mamă	drăguță
frate	inteligent	verișor	tânără
părinți	frumoase	străbunică	deștepte
vecin	modești	mătuși	veselă

- 17.1** Descrie elevii care se ascund după cărți. Spune, în 4-5 enunțuri, cum sunt folosind adjective din listă.

Acordul adjectivului cu substantivul

Num.	Genul	Terminații adjective	Exemple
singular	masculin,	Ø, -u, -e	vecin drăguț
	neutru	Ø, -e, Ø	pix original
	feminin	-ă, -e, Ø	fată deșteaptă
plural	masculin	-i, -i, Ø	vecini drăguți
	feminin,	-e, -i, Ø	surori mari
	neutru	-e, -i, Ø	pixuri originale

- 18** Examinează cu un coleg/o colegă copertele cărților scrise de Spiridon Vangheli. Numește cifra care corespunde substantivelor și adjectivelor evidențiate pe coperte. Atenție la gen și număr.

Genul / numărul	Masculin (el)	Feminin (ea)	Neutru (el/ea)
Singular (unu , una)	1	3	5
Plural (mulți , multe)	2	4	6

Model: La cifra 6 sunt „Abecedarele”, iar la cifra 5 – „abecedarul”.

18.1 Propune, pentru spaţiile libere, formele care lipsesc, substantivul + adjectivul. Citeşte-le.

	Masculin		Feminin		Neutru	
Singular	?	iepurăşi drăguţi	?	cuşme bune	?	abecedare interesante
plural	om blând	?	vecină harnică	?	pix nou	?
singular	?	unchi înălţi	?	străbunici vesele	?	ceasuri solare
plural	perete albastru	?	cuşmă neagră	?	text uşor	?

19 Scrie antonimele următoarelor adjective. Alcătuieste enunţuri.

Model: scund – înalt. Victoria (**fem.**) este scundă (**fem.**), dar Sergiu (**masc.**) este înalt (**masc.**).

Plinut, obraznic, deştepti, harnice, punctuală, albă,
rea, tineri, frumoasă, zgârcite, veselă, nedisciplinat.

20 Modifică propoziţiile scriindu-le la plural.

Model: Familia noastră este mare şi prietenoasă. – Familiile noastre sunt mari şi prietenoase.

El este elev în clasa a cincea. ...
Mătuşa mea este croitoreasă bună. ...
Unchiul tău este un pilot experimentat? ...
Verişoara noastră este tânără şi elegantă. ...
Tatăl nostru este înalt şi zvelt. ...

- 21 Examinează enunțurile. Realizează acordul (gen, număr) dintre substantiv și adjectiv. Citește enunțurile care au legătură cu imaginea. Explică.**

a. **Persoanele care muncesc mult sunt persoane (harnic) harnice.**

b. Oamenii (deștept) ... și (înțelept) ... salvează lumea.

c. Flori (frumos) ... sunt multe, dar nu toate au miros.

d. Chiar și în cea mai (frumos) ... grădină găsești buruieni.

e. Dintr-o sămânță (mic) ... crește un pom mare.

f. Ziua (bun)... se cunoaște de dimineață.

g. Oamenii (harnic)... sunt oameni frumoși.

h. Drumurile (cunoscut) ... par că sunt mai (scurt)...

i. Vorba (lung) ... e sărăcia omului.

- 22 Descrie o persoană pornind de la ideea versurilor Anei Cojușneanu.**

Copil politicos

Un copil politicos,
Alex, este bun în toate:
Se comportă tacticos,
Și la joacă, și la carte.

E atent cu fiecare:
Te ajută, nu așteaptă
De la mic și pân' la mare,
De la tine o răsplată.

- 23 Lucrați individual sau în perechi. Descrie persoanele din imagini: varianta A – tu vorbești în numele tău (adică, el/ea este...); varianta B – tu vorbești în numele persoanelor (adică, eu sunt/noi suntem...). Folosește adjectivele propuse.**

frate și soră

Emma Răducanu

Ileana și Anastasia
Lazariuc

Leonardo
Di Caprio

tată și fiu

Înalt, scund, chel, slab, drăguț, bun, frumos,
tânăr, rău, elegant, talentat, albastru, alb, roz,
negru, blond, căprui, castaniu, ondulat, scurt,
lung, plăcut, iubitor, disciplinat, amabil,
modest, principal, cunoscut, creativ, fantastic

mamă, mătușă
sau verișoară

- 24 Citește dialogul. Spune cum este Ionel.**

Ionel a venit cam târziu acasă.

– Cât e ora? I-a întrebat mama când acesta a intrat în casă.

– Unu.

– Parcă ceasul a bătut de trei ori.

– Nu, mamă. L-a repetat doar pe unu de trei ori.

- 24.1 Crezi că Ionel a procedat corect? Argumentează.**

mincinos

Are grijă de mama

plin de umor

glumeț

ingenios

Responsabilități în familie

Cea mai mare fericire: a fi util celorlalți.

- 1 Citește poezia. Pronunță corect sunetele [ă], [d], [t].

Vulpea cizmărită

Umblă vulpea prin pădure:
Ce să fure? Ce să fure?...
Fură coaja de pe tei
Și-mpletește papucei:

Pentru dânsa o pereche,
Că și-a rupt-o pe cea veche.
Pentru soț – jupân vulpoi –
O pereche mai de soi.

Pentru puișorii ei,
Papucei mai mititei.

(Otilia Cazimir)

- 2 Completează. Tradu în limba maternă cuvintele evidențiate.

Prin pădure umblă . Ea vrea să fure . Din coajă de tei vulpea vrea să facă . Ea vrea o pereche pentru și o pereche mai puțin elegantă pentru ei, vulpoi. Vulpea vrea să coase papucei la fel de frumoșei și pentru ei.

2.1 Lucrați în perechi.

- Numiți două acțiuni pe care le face vulpea.
- Acțiunile sunt pozitive sau negative? Comentați.
- Vulpea procedează corect?
- Selectați răspunsul corect (în opinia voastră) și argumentați.

Vulpea:

- este grijulie
- este hoată
- este o mamă-model
- se distrează
- face rău naturii
- își iubește familia

- 3 Construiește îmbinări de cuvinte, apoi cinci enunțuri cu cele evidențiate.

- 4 Citește cuvintele de mai jos. Spune câte cuvinte știi.

Familii lexicale

A sufla – a răsufla – sufleur – suflet – sufletist – răsuflătoare
a se roti – a roti – roată – rotat – rotund – rotondă

- 4.1 Selectează cuvintele pentru imaginile de la pag. 16.
Prezintă-le.

A sufla greu
a răsufla ușurat
a nu sufla
(nici nu suflă)
a se răsufla
(выдыхаться)

Model: La nr. 1 este o răsuflătoare. La bunici, la țară, este o sobă cu o așa răsuflătoare.

1

2

3

4

6

5

4.2 Alcătuieste texte scurte folosind fotografiile și cuvintele propuse, la alegere.

Model: În grădină avem o masă originală, cu picior-roată. Mai avem și două bănci cu picioare în formă de roată. În acest loc, familia noastră se odihnește cu mare plăcere.

5 Citește textul. Numește vinovatul. Argumentează succint.

Nu vreau s-o întristez pe mama

– Fata mamei, ajută-mă! o roagă mama pe fiica sa.

– **Eu? Să spăl farfuriile?! Nu, nu vreau.**

– Îmi faci o tartină pentru școală? o roagă **fratele mai mic** pe sora lui.

– **Fă-ți singur!** îi răspunde obraznic sora.

– Adu niște lemne de foc, îi zice mama tatei.

– **Lasă-mă în pace!** M-am săturat să car lemne în toată ziua.

Când a auzit iarba toate acestea, s-a supărat și a zis:

– **Nu mai vreau** nici eu să cresc și **să fiu mereu verde**. Las' să fie verde cui îi place!

Și vântul s-a supărat:

– Gata, nici eu **nu mai suflu** de azi înainte! S-au oprit și mecanismele de la fabrici și uzine, s-au oprit trenurile, avioanele...

Tot așa de supărat, nici Pământul nu se mai rotea în ziua aceea.

Văzând ce se întâmplă pe Pământ, Soarele și-a strâns umbrela luminoasă. **Nu mai puțin supărat**, el și-a chemat și razele acasă.

– Păi, nici eu nu mai vreau să încălzesc! De ce adică trebuie să fiu **mai luminos decât toți?!**

Și de atunci nu mai era ziua. S-a lăsat o noapte neagră ca smoala. Și a fost noaptea aceea așa de lungă, că nimeni nu știa cât a durat. Pământul s-a prefăcut într-un sloi mare de gheață.

(După Zvonimir Balog)

lemne –

foc –

a se sătura – aici: надоело

lasă-mă în pace! – оставь меня в покое

a sufla – aici: дуть

a se roti – крутиться, вертеться

a-și strânge ≠ a împrăști

- 6 Scrie, din text, antonime ($\neq$) pentru cuvintele propuse.
Alcătuiește enunțuri cu patru perechi de antonime, la alegere.

a. scurt $\neq$		f. întunecos $\neq$	
b. noapte $\neq$		g. a porni $\neq$	
c. alb $\neq$		h. a întreba $\neq$	
d. aceasta $\neq$		i. a duce $\neq$	
e. a răci $\neq$		î. politicos $\neq$	

- 7 Citește cuvintele. Alcătuiește îmbinări de cuvinte.

Familii lexicale

Lemne – lemnar – lemnos – a înlemni (a se speria; остолбенеть);
foc – focar – fochist – înfocat (fig. горячий человек)

a înlemni (lemn)
a împietri (piatră)
a încremeni
(cremene)

- 7.1 Examinează imaginile, citește enunțurile și tradu-le.

Potrivește enunțurile cu imaginile.

- Tata s-a uitat la cer și a înlemnit. Pe cer era un desen de groază.
- Vecinul nostru este fochist. Lui nu îi este frig niciodată.
- Lemnarul Mihail Chicot a confecționat un iconostas pentru mănăstirea din satul Țipova.
Aici Ștefan cel Mare s-a cununat cu soția sa, Maria Voichița, conform unei legende.

Mihail Chicot

- 7.2 Definiții. Potrivește cuvintele din prima coloană cu descrierea lor din coloana a doua. Numește litera ce corespunde.

1. A înlemni	a. o persoană care lucrează cu lemnul
2. fochist	b. o persoană care sculptează în piatră
3. focar	c. o persoană care luptă pentru ceva cu mult suflet
4. pietrar/sculptor	d. un muncitor care face focul...
5. lemnar	e. un loc unde se pot molipsi (îmbolnăvi) oameni, animale
6. înfocat	f. a se speria foarte tare.

- 7.3 Propune, pentru spațiile libere, verbele la timpul prezent sau la timpul trecut: a se roti, a se sătura, a înlemni, a crește, a ruga.

- Locuitorii unei planete când au văzut ce s-a întâmplat pe Pământ.
- Pământul s-a supărat și nu .
- Frățiorul meu a mâncat mult terci și .
- Iarba: „Gata, , nu mai vreau să fiu verde”.
- „Adu niște lemne de foc! îl mama pe tata”.

8 Răspunde în baza textului.

S-a supărat: *cine?* _____
de ce? _____
pe cine? _____

9 Exprimă-ți opinia: Din ce cauză, în familia descrisă în text, toți sunt supărați? Selectează variantele de răspuns cu care ești de acord. Argumentează.

A. Sunt răutăcioși	D. muncesc prea mult
B. nu gândesc pozitiv	E. nu au repartizat obligațiunile
C. nu se iubesc	F. varianta ta

10 Lucrați în perechi. Ce legătură există între comportamentul familiei și natură (iarbă, vânt, soare)? Încercați să ajutați personajele schimbând replicile colorate în text. Folosiți idei pozitive, constructive.

Model: – Eu? Să spăl farfuriile?! Nu, nu vreau. → Bine, mamă.
 Le spăl repede și merg la școală.

11 Formulează personajelor unele sugestii utile, propune-le exemple pozitive. Folosește experiențe frumoase din familia ta. Pentru situații dificile, recomandă-le replici de la rubrica **S.O.S.**

Solicitarea și oferirea ajutorului

- Te rog să mă ajuți. Ajută-mă, te rog! Ajutați-mă, vă rog! Ajutor!
- Sunt într-o situație dificilă. Am nevoie de sprijinul tău/vostreu/dumneavoastră.
- Nu mă descurc singur/singură. Sună/sunați la 112!
- Fii calm/calmă! Fiți calmi/calme! Liniștește-te/liniștești-vă!
- Calmați-vă, vine ambulanța. Am telefonat la 112.
- Nu-ți face griji! Nu vă faceți griji!

12 Examinează situațiile care reflectă o familie unită, prietenoasă, respectuoasă. Alege una dintre ele și realizează o prezentare din 5–7 enunțuri.

- 13** Acesta e mottoul, ideea temei: „Cea mai mare fericire: *a fi util celorlalți*”. Ești de acord cu acest gând? Demonstrează prin exemple proprii.
- 14** Lucrați în perechi/ individual. Citiți ultimele două rânduri ale textului. Spuneți/scrieți ce a fost mai departe (3-5 enunțuri). Puteți folosi imagini, desene etc. Prezentăți rezultatul.

- 15** Citește textul. Spune a cui prezentare a fost mai aproape de varianta autorului.

După ce a stat Pământul în beznă o mie de ani sau poate și mai mult, doi locuitori de pe altă planetă vorbeau între ei:

– Ia te uită. Pe Pământ s-a lăsat iarăși înghețul. Situația este mai rea decât data trecută.

– Hai să reparăm umbrela Soarelui. Să fie tot așa de frumoasă ca înainte. Posibil că a ruginit deja.

Și cei doi locuitori ai unei alte planete au ajutat Soarele să înceapă a străluci din nou. Iarba a devenit mai verde, florile mai aromate, păsările cântau ca altădată...

– O clipă!! Dar cine este de vină că a venit noaptea pe Pământ? se întrebau pământeni.

Când au aflat cele întâmplate, au exclus din limbă cuvintele *nu vreau*. Aceste cuvinte oamenii le puteau folosi doar în două cazuri: „*Nu vreau să fiu bolnav*” și „*Nu vreau s-o întristez pe mama!*”

(După Zvonimir Balog)

- 16** Răspunde la întrebări.

- a. Cum crezi, se poate întâmpla o așa nenorocire cu planeta Pământ? Dacă da, din ce cauză?
- b. Ce trebuie să facem noi ca
- natura să fie sănătoasă?
 - relațiile dintre oameni să fie respectuoase?

Adjectivul. Gradele de comparație

Gradul pozitiv

Exemple: Soarele este *strălucitor*. Verișoara mea îngrijește un măr *rotat*. Fratele meu este *înalt*. Mătușa mea este *responsabilă*. Verișorii mei sunt *receptivi* și *sinceri*.

Gradul comparativ

MAI + ADJ. +
(DECÂT/CA + SUBST.,
PRON. ACUZATIV)

DE SUPERIORITATE. De exemplu: Sora este **mai mare** (decât fratele). Tata este **mai bucuros** (decât mine).

LA FEL / TOT
AȘA DE + ADJ. +
(CA + SUBST., PRON.
ACUZATIV) TOT ATÂT

DE EGALITATE. De exemplu: Iarba este **la fel de verde**. Și păsările în zbor sunt **la fel de frumoase** ca și avioanele.

MAI PUȚIN + ADJ. +
(DECÂT/CA + SUBST.,
PRON. ACUZATIV)

DE INFERIORITATE. De exemplu: Oamenii sunt **mai puțin triști** ca înainte.

- 17** Recitește textul de la ex. 5. Găsește patru adjective evidențiate. Indică oral la ce grad sunt: pozitiv sau comparativ. Folosește schema de mai sus.

17.1 Caracterizează personajele folosind adjectivele la gradele pozitiv și comparativ (trei forme). Scrie-le pe cele mai interesante, originale.

Florile

- 18** Citește cu un coleg/o colegă poezia „Florile”, autor Vladimir Rusnac. Îndepliniți sarcinile din tabel, apoi prezentați rezultatele.

Trandafir aprins de soare,
Pentru mama dă-mi o floare.
Dă-mi, grădină, o lealea
Pentru surioara mea.

Și mai dă-mi și un bujor
Pentru dragul frățior.
.....
.....

(Vladimir Rusnac)

Indicați calități ale membrilor familiei	Compuneți versurile 7–8	Completați cu adjective potrivite la comparativ de superioritate/egalitate
– Persoana care îi oferă flori mamei este ..., căci ... – – –	Model: Dă-mi, natură, din câmpia ta Mușețel pentru toată familia.	a. Dă-mi, grădină, o lealea Pentru surioara mea b. Și mai dă-mi și un bujor Pentru frățior. c. În livadă, Andrieș îngrijește de cireși ca vișinii.

- 19 Citește câteva secrete ale unei familii pozitive, prietenoase. Atenție la deviza familiei: **Șapte ani de-acasă**. Alege o informație care se referă și la familia ta. Completează-o și prezintă-o.

- 20 Se spune că „**Familia este comoara copilului**”. Ce lucruri sfinte, valori ai în familia ta? Desenează floarea în caiet și completează petalele. Prezintă-ți apoi opera în forma unui text.

- 21 Examinează desenul. Amintește-ți textul „Nu vreau s-o întristez pe mama”. Spune ce ai pune la «BINE» și ce la «Rău». Cum crezi, în viață ce „trage” mai mult la cântar? Argumentează.

DIVERTIS

„Cine știe – câștigă!” într-o seară, într-o familie cu simțul umorului.

Organizează în familie, notează răspunsurile, prezintă-le colegilor și profesorului.

Întrebări de glumă	Răspunsuri
1. Care lună este cea mai scurtă?	
2. Cum se termină ziua și noaptea?	e o a
3. Ce poate fi gătit, dar nu mâncat?	
4. Ce aruncă ei când au nevoie și îl ridică când nu au nevoie?	
5. Ce poate fi mai mare decât un elefant și fără greutate în același timp?	
6. Ce devine mai mare dacă o pui cu susul în jos?	3 6 8
7. Ce nu are lungime, adâncime, lățime, înălțime, dar poate fi măsurat?	
8. La ce întrebare nu se poate răspunde cu „da”?	
9. Cine are o pălărie fără cap, un picior fără cizme?	
10. Ce poți vedea cu ochii închiși?	

Citește textul.

Nici lemnul nu iartă

Se spune că un om avea o fiică leneșă, zgârcită și neascultătoare. Tatăl său nu o pedepsea, dar de fiecare dată bătea câte un cui (гвоздь) în ușa casei. Și tot așa ani de zile, de aceea nu a mai rămas loc pentru niciun cui. Fata a prins puțin la minte și l-a întrebat odată pe tată-său:

– Tată, ce-i cu ușa aceasta? De ce are atâtea cuie?

– Acestea sunt faptele tale, fiico. Fiecare cui înseamnă o faptă rea.

– O să iau un clește și o să le scot.

– Bine. Dar numai la fiecare faptă bună

să scoți câte un cui.

– Am înțeles, tată.

Într-o bună zi s-a schimbat fata. Se mirau toți oamenii.

... Așa au trecut câțiva ani.

Și iată a mai rămas ultimul cui. Aleargă

fata repede la tată-său și-i spune bucurătoare:

– Tată! Gata! Ușa nu mai are niciun cui! Eu am corectat toate greșelile!

– Dar găurile (дырки), draga tatei?! Găurile doar au rămas... Totuși...

(Din cartea „Raiul copiilor”)

- 1 **Scrie, într-un enunț, de ce se mirau oamenii.**

2 p.

- 2 **Tradu cuvintele în limba maternă.**

a ierta –

faptă –

a pedepsi –

s-a schimbat –

zgârcită –

a prins la minte –

se mirau –

7 p.

- 3 **Formează îmbinări de cuvinte, apoi trei enunțuri, la alegere.**

6 p.

la ușă
un cui A bate vântul
 din palme

- 4 **Răspunde la întrebări.**

8 p.

1) Despre cine se vorbește în text? 2) Cum era fiica? 3) Ce făcea tatăl fetei mulți ani la rând?

4) Ce l-a întrebat fiica într-o zi? 5) Ce a hotărât ea? 6) A scos repede cuiele? De ce?

7) Cum crezi, tatăl a rămas mulțumit? De ce? 8) Ce simbolizează găurile?

- 5 **Transcrie enunțurile care:**

2 p.

• indică trăsăturile de caracter ale fetei; • conțin idei importante.

- 6 **Fata s-a schimbat. Scrie antonimele (calități ale fetei).**

3 p.

Leneșă – _____, zgârcită – _____, neascultătoare – _____.

- 7 **Citește. Bifează titlul care exprimă ideea principală și argumentează într-un enunț.**

2 p.

☐ Fiica cea leneșă

☐ Înțelepciunea tatei

☐ Găurile au rămas

☐ Fata s-a schimbat în bine

- 8 **Citește cuvintele înțelepte ale lui Nicolae Iorga. Scrie, în două enunțuri, cărui personaj i se potrivesc? De ce?**

4 p.

„E harnic nu oricine lucrează, ci acel care lucrează cu plăcere, care nu poate fără lucru”.

- 9 **Continuă textul în trei enunțuri.**

6 p.

- 10 **Completează visul fetei. Ea a visat că a venit un înger și i-a spus:**

3 p.

– Salut, fetițo. Tu îl poți bucura pe tatăl tău. Vorbește cu el și spune-i...

Sărbători și tradiții în familie

*Fă-ți timp să guști frumosul din tot ce e curat,
Fă-ți timp că ești de multe mistere-nconjurat!*

- 1 Continuă șirul sărbătorilor și tradițiilor din familia ta. Spune când le marcați/sărbătoriți.

Ziua numelui

...?

...?

...?

- 2 Citește. Pronunță corect sunetele [d], [t], [n], [ă]. Alcătuieste enunțuri cu îmbinările de cuvinte evidențiate.

Sărbătoare așteptată

bunici atenți

a aștepta primăvara

familie unită

odihnă plăcută

a ajunge la destinație

caracter optimist

grădină extraordinară

tradiții de familie

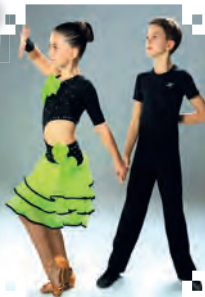
blândețe deosebită

a pune la cale

- 3 **Lucrați în perechi/echipă.** Vreți să organizați o petrecere de vis. Urmați planul propus pe care îl puteți modifica. Alegeți sărbătoarea (ex. 1), persoana responsabilă de fiecare punct al planului. Puteți folosi rubrica **S.O.S.** Prezențați scenariul.

- Când și unde va avea loc petrecerea?
- Pe cine vreți să invitați?
- Veți pregăti invitații sau veți anunța invitații la telefon/prin e-mail?
- Cum veți decora localul?
- Ce gen de muzică preferă invitații?
- Oaspeții trebuie să aibă o ținută specială (haine, culori etc.)?
- Ce meniu preferați?
- Ce distracții veți organiza?
- Cine va lua interviuri de la sărbătoriți?

- 4 Construiește îmbinări de cuvinte, apoi propoziții. Scrie-le pe cele originale.

A mulțumi
a da
a povesti
a oferi
a trimite
a scrie
a ura
a transmite
a dărui
a cumpăra
a explica
a aduce
a arăta

prieten prietenă
Ana Mihai
colegi părinți
bătrâni copil mireasă
mătușă unchi Laura
doritori Monique
necunoscut noră
ginere mire soră

Model: A explica nurorii/prietenului/ lui Felix/fraților – →
Explică-i prietenului când sărbătorim Ziua Națională a Lecturii în țara noastră.

- 5 Scrie / indică antonimele pentru următoarele cuvinte:

A da mic a se ridica
a trimite mult a se odihni
a aduce trist a se duce
prietenos nou a cumpăra
tinerețe departe a veni
zi mare a vorbi

?

- 6 Citește informația. Completează-o folosind cuvinte de la rubrica **Familii lexicale**.
Câte cuvinte ai memorizat? Poți să-ți demonstrezi capacitățile față de părinți.

Familii lexicale

A sărbători – sărbătoare – sărbătorit
a decora – decorare – decor
loc – a locui – locuință – locuitor – locatar – local

Rândunelele _____ peste tot, dar mai aproape de oameni,
de _____. Ele își fac _____ lângă case.
Sârmele (провода) de telefon sunt _____ lor preferat. Vara,
în cuiburile rândunelelor, sunt mulți _____. Lângă casa
noastră se află _____ „Rândunica” unde se servesc plăcinte.

7 Când decorăm?

A decora

- casa
- bradul
- grădina
- apartamentul
- terasa
- camera
- clasa
- orașul ...?

- E o idee bună! / Ai dreptate.
- Sper că vei veni (= o să vii).
- Mulțumesc de invitație.
- Nu știu ce cadou să cumpăr.
- Ce preferă ...?
- Dacă tu vei merge, voi merge și eu.
- Unde/când ne întâlnim?
- Nu știu la ce oră.
- Îți voi trimite un e-mail.
- Vă mulțumesc că ați venit (= ați acceptat invitația)
- Pe curând.

8 Improvizați dialoguri scurte (din 4-5 replici)

despre pregătirile de o petrecere. Folosiți modele de la rubrica **S.O.S.**

9 Citește textul. Spune ce te-a impresionat cel mai mult.

Sărbători așteptate

Mă numesc Dragoș Păduraru. Sunt elev în clasa a cincea. La o lecție de română, profesorul ne-a cerut să povestim despre familiile noastre. Majoritatea colegilor spuneau că „familia este unită, prietenoasă etc.”. Eu am zis că familia noastră *este argint viu*. Atât colegii, cât și profesorul s-au mirat:

- Cum ai spus?!
- Ce înseamnă *argint viu*?

Eu am remarcat că cei mai ingenioși sunt bunicii după tată. Ei ne-au molipsit cu al lor caracter vesel, optimist, plin de viață. În relațiile noastre de familie există multă responsabilitate, grijă, dragoste, blândețe, respect. Eu, sora mea, verișorii noștri ne înțelegem dintr-un cuvânt, dintr-o privire.

Toți preferăm două sărbători uimitoare care au loc în marea noastră familie: Ziua Părinților și Ziua Bunicilor (după mamă și după tată). Primul eveniment îl sărbătorim pe 7 iulie, iar al doilea – pe 14 octombrie. Este curioasă și data sărbătorilor. Cu cinci ani în urmă, când au fost gândite, părinții s-au grăbit să anunțe că ei își vor ziua lor vara, când e cald. Bunicul

Ștefan s-a ridicat și a spus cu bucurie:

- Vai, ce bine că nu ați ales toamna!

Noi dorim ca Ziua Bunicilor să fie în acest anotimp.

Dorim să ne odihnim la Vadul lui Vodă, mai aproape de casă!

Este clar că ambele sărbători le marcăm în grădina minunată a bunicilor cu multă muzică extraordinară, cu bucate delicioase, cu

veselie, cu jocuri. Neapărat sunt prezente florile și cadourile originale.

Punctul culminant, de fiecare dată, este *Alaiul festiv* (toți oaspeții) care îi conduce pe bunici până la destinație. Pe părinți îi însoțim doar până la gară, căci e cam departe până la locul lor preferat, Delta Dunării.

Sora mea, care este în clasa a noua, spune că așteaptă timpul când va pleca și ea în Delta Dunării. Trebuie să mai aștepte...

Zilele trecute, bunicii se sușoteau pe ascuns. Mi s-a părut că mai puneau la cale încă o sărbătoare. Din primăvară. Poate... Ziua nepoților? Ar fi excelent!...

a cere – aici: a ruga
a molipsi – заразить

a remarca = a observa
eveniment – событие

relație – связь
argint viu – очень подвижный человек

10 Răspunde la întrebări.

a) Despre ce se vorbește în text? b) Ce a spus Dragoș despre familia sa? c) Cum sunt bunicii lui? d) Ce tradiții frumoase sunt în familia Păduraru? e) De ce sunt uimitoare aceste sărbători, în opinia lui Dragoș? f) La ce sărbătoare ai vrea să participi și tu în familia băiatului? g) Ai observat vreo legătura între data sărbătorilor, anotimpuri și personaje? Explică.

11 Examinează și completează tabelul de mai jos. Expune-ți opinia.

Sărbătoarea	Ziua Bunicilor	...	...	(posibil în viitor)
Anotimpul	...	...	...	

12 Ai primit un mesaj de la sora lui Dragoș. Completează-l folosind informația din text. Textul oferă mai multe variante.

Dragă Doina,
Sâmbăta viitoare sărbătorim _____
Noi organizăm petrecea în _____
ca de obicei. Timpul e frumos, căci este _____
și sperăm ca va fi bine. Petrecerea _____
la ora 13.00. Este de dorit să ai un element vestimentar de _____
culoare galbenă. _____ va porni pe la ora 19.00.
Te așteptăm cu drag, Maria

13 Scrie o listă de cadouri pentru părinți, bunici și, eventual (posibil), pentru nepoți. Prezintă și argumentează.

Model: Vreau să cumpăr pentru bunici două lămpi de masă originale ca să fie luminos în cameră.

- 14 Spune ce vei îmbrăca la petrecere dacă cerința este să ai ceva galben. Argumentează-ți alegerea. Poți folosi și umor.

- 15 Citește ideea temei: „Fă-ți timp să guști frumosul din tot ce e curat, /Fă-ți timp că ești de multe mistere-nconjurat!”. Spune, ce este pentru tine **frumosul**, **misterul** (**красота, загадка**)? Exemplifică din ce „ai gustat”, adică ai văzut, ai citit, ai participat.
- 16 Citește în text structurile evidențiate (substantiv + adjectiv). Concretizează genul, numărul (ex. 9).

Model: cadourile originale – neutru, plural (Cum verificăm: un cadou – două cadouri, la singular: un cadou original)

Adjectivele cu patru terminații

Adjective			Exemple	Alternanțe (vocale)
singular	masculin, neutru	Ø, -u	fidel/acru generos	o/oa frumuși/frumoase e/ea negru/neagră/negri/negre â/i – ă/e tânăr/tânăra/tineri/tinere
	feminin	-ă	fidelă/acră generoasă	
plural	masculin	-i	fideli/acri generoși	Alternanțe (consoane) t/ț înalt/înaltă/înalti/înalte d/z blând/blândă/blânzi/blânde s/ș gustos/gustoasă/guștoși/gustoase albastru/albastră/albaștri/ albastre
	feminin, neutru	-e	fidele/acre generoase	
Rău, rea, răi, rele; greu, grea, grei, grele				

- 17 Îmbină corect substantivele cu adjectivele. Indică, în caiet (cerculețe), numărul adjectivului adecvat/ adjectivelor adecvate.

Familie	●	eveniment	●	ani	●	bucate	●
cadouri	●	argint	●	relație	●	lecție	●
caracter	●	bunici	●	verișori	●	sărbători	●
toamnă	●	octombrie	●	petrecere	●	gară	●

1 mare, 2 prietenoasă, 3 uimitor,
4 viu, 5 buni, 6 gustoase, 7 vesel,
8 bun, 9 iubitori, 10 harnici, 11 cald,
12 bogată, 13 minunată, 14 veche,
15 respectuoasă, 16 fericite, 17 utile

18 Completează enunțurile folosind adjectivele la forma corectă.

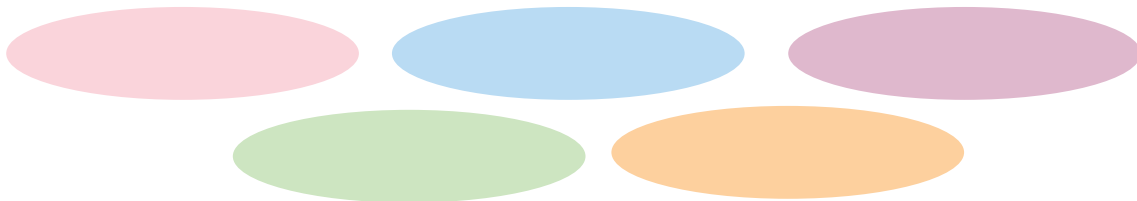
- 1) Fructele de la petrecere erau _____ (gustos) și foarte _____ (copt).
- 2) Am vrut să mănânc kiwi, dar erau tare _____ (acru).
- 3) Mi-a plăcut mult rochia _____ (galben) a Ilincăi, îi stătea bine.
- 4) Vai, ce ochi _____ (albastru) și _____ (frumos) are Ciprian!
- 5) Nu am văzut până acum roze _____ (violet).
- 6) De ce îmbraci mereu haine _____ (negru)?
- 7) Mă bucur mult că în Chișinău străzile, trotuarele sunt _____ (curat), pereții nu sunt (desenat) _____, dar sunt _____ (îngrijiți).

19 Scrie/citește corect ordinea cuvintelor în enunțuri.

- a. nou, de, M-a impresionat, matematică, profesorul, mult.
- b. într-o, doar, am citit-o, O carte, zi, interesantă.
- c. îți urez, norocoși, zilei, fericiți, și, ocazia, de, ani, Cu, naștere, veseli.
- d. le-am trimis, fantastici, mamei și bunicii, un, trandafiri, buchet, de, Noi.

20 Scrie 3–5 formule de urare pentru o persoană (la dorință), la orice sărbătoare. Folosește și adjective cu patru terminații.

21 Îmbină adjectivul *minunat* cu obiectele (substantivele) de culoare galbenă de la ex. 14. Alcătuieste apoi enunțuri despre lucrurile care îți plac mai mult.

Model: Pălărie minunată. Mama mea este foarte elegantă, ea poartă o pălărie minunată.

21.1 Compune un text amuzant pornind de la una dintre îmbinări.

Model: Primăvara trecută, tata i-a cumpărat surorii mele o pălărie galbenă minunată. Maria a pus pălăria pe masă, în grădină. Se grăbea la înot. Când a revenit acasă, pălăria frumoasă nu mai era acolo. A căutat-o peste tot. Dar... Spre seară, bunicul a auzit gălăgie în grădină. Ce credeți că a văzut când s-a uitat în vârful nucului?!
Doi pițigoii ciripeau bucuroși în ... pălărie.

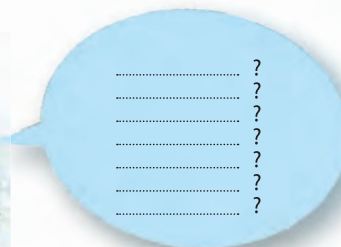
22 Citește mărturisirea lui Dragoș. Comentează spusele lui în două enunțuri.

„Dacă m-ar întreba cineva, ce valori ne transmit bunicii drept moștenire, în fiecare zi, eu i-aș răspunde cu plăcere: caracterul lor vesel, optimist, plin de viață, responsabilitatea, grija, dragostea, blândețea, respectul. Eu consider calitățile bunicilor ca valori importante. Am scris esența pe o inimă. Sunt sigur că voi ați înțelege de ce.”

22.1 Ce moștenire îți transmit ție părinții, bunicii? Povestește.

23 Pregătește/scrie șapte întrebări pentru un interviu posibil cu o persoană importantă pentru tine pe care ai întâlnit-o la una dintre sărbătorile de familie.

DIVERTIS

Cadouri perfecte, inteligente pentru toți, în special pentru părinți și buni

O brățară fitness. Aceste lucruri inteligente vă motivează să faceți cât mai multă mișcare.

Principalul avantaj al unei brățări inteligente este că poate

măsura pulsul, temperatura, tensiunea și calculează calorile arse.

Cea mai importantă sarcină a aparatului este de a colecta date care pot fi apoi analizate. Brățara de fitness permite numărarea

pașilor într-o anumită perioadă de timp. E foarte ușor de utilizat. Și trezirea e o funcție. Vă mai poate spune când este mai bine să vă culcați. Majoritatea dispozitivelor au protecție împotriva stropilor de apă în timpul dușului. Un nutriționist personal îți amintește când și ce poți să mănânci.

O altă variantă originală poate fi: **cadouri peste tot...**

Casa / apartamentul în care locuiesc

Casa nu este doar o clădire. Este un loc special pentru tine, un loc în care oamenii iubesc și așteaptă.

1 Citește versurile. Pronunță corect diftongii.

Scumpă țară și frumoasă,
O! Moldovă, țara mea!
Cine pleacă și te lasă
E pătruns de jale grea.

(Vasile Alecsandri)

2 Citește comparațiile. Formează propoziții cu cele evidențiate.

Model: Ionel s-a speriat, de aceea el e alb ca varul.

harnic ca furnica

gingașă ca floarea

dulce ca somnul

palid ca lămâia

blând ca mielul

curat ca nufărul

rece ca gheața

înalt ca bradul

bun ca pâinea
cea caldă

Eu **aș**
Tu **ai**
El, ea **ar**
Noi **am**
Voi **ați**
Ei, ele **ar** } merge

3 Tradu enunțurile. Folosește rubrica S.O.S.

- 1) El ar zbura dacă ar fi rândunică. 2) Ar vorbi omul dacă ar putea. 3) Ar veni în genunchi acasă dacă ar putea. 4) Dacă aș ști adresa, i-aș scrie lui Petrică.

Exemple: Eu **aș**
merge la film, dar
nu am timp. – Я **бы**
пошел в кино ...

4 Indică cuvintele pe care nu le știi.

Familii lexicale

floare – a înflori – înflorit

a vinde – vânzător

lacrimă – a lăcrima – lăcrimioare

brațe – a îmbrățișa

părinte – părintesc

✓și-a pierdut graiul – i s-a întors graiul

4.1 Citește. Intuiește sensul cuvintelor subliniate.

a) Când a venit fratele de la armată, toată familia l-a îmbrățișat, chiar și vecinii. b) De bucurie că a revenit acasă, nu putea să vorbească, parcă și-a pierdut graiul. c) Duminică, în excursie, am înconjurat Chișinăul. d) Fiecare om are unele lucruri sfinte: familia, casa părintească, patria, prietenii etc. e) Arată-mi, te rog, colecția de timbre a bunicului tău. Știu că are și plicuri de diferite forme.

4.2 Citește cuvintele, identifică imaginile unor cuvinte: numește sau scrie.

Floare – a înflori – florar – florin – Florii – florist – Florin – florinte

4.3 Îmbină cuvintele cu informațiile adecvate și imaginea dată.

Dor – dorință – dornic1 – dornic2

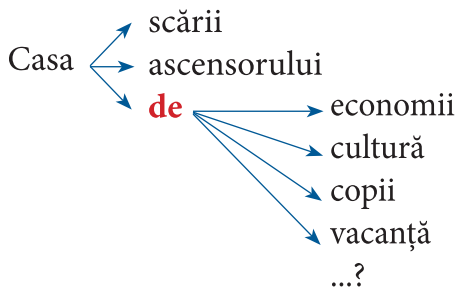
dornic	Dorință puternică de a vedea pe cineva drag; poftă de ceva.	A
dornic	Persoană care tare vrea să facă ceva.	B
dor	Plantă erbacee cu floricele albe.	C

5 Citește cuvintele și îmbinările de cuvinte.

Le-ai știut? Construiește enunțuri cu cele care ți-au plăcut mai mult.

Casă – casier – casnică – casetă

- Dor, din lat. dolus (a durea)
- Părinte, din lat. Parens
- Tata, *tata*
- Mama, din lat. *mamma*
- Casă, din lat. *casa*
- Un florint (în Austria (1857–1865), monedă)
- Dornic, plantă erbacee cu floricele albe
- Florin Piersic, renumit actor român
- Florinte, pasăre (cu măceș)

5.1 Lucrați în perechi. Un elev citește descrierea/ explicația/definiția, altul spune cuvântul sau îmbinarea de cuvinte (exercițiul precedent). Este de dorit în cinci secunde!

6 Citește textul. Spune care este boala cea mai grea, în opinia lui Sandu.

Casa părintească

Asta a fost demult. Pe atunci Sandu era mic. Tata îl purta pe la doctori, dar degeaba.

- Du copilul la mare, i-a spus un doctor.
- Păi dacă ar fi rândunică, a oftat tata.

Sandu era palid ca lămâia. Atunci tata a vândut calul, a vândut vaca și a adunat bani pentru drum. L-au urcat pe Sandu în tren. Și s-a dus. Îl aștepta câinele la poartă, iar mama lăcrima.

– Dacă ar fi o rândunică, ar găsi drumul acasă, plângea mama.

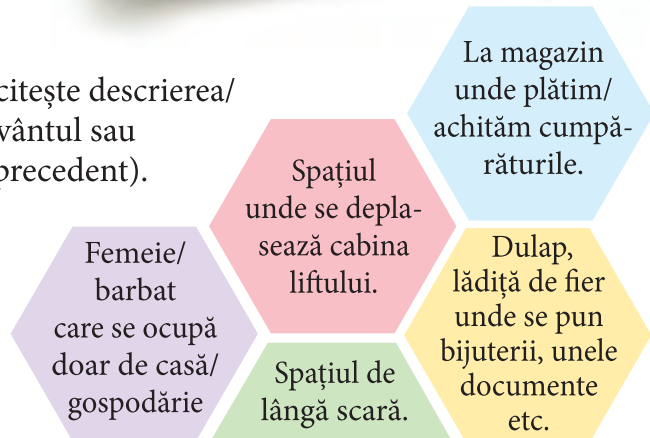
...Au trecut mulți ani. Și iată că vine în sat un plic înflorit cu timbre și ștampile.

„Am scăpat de o boală și am dat peste alta, scria Sandu. Dorul de casa părintească – aceasta e boala cea mai grea”.

Într-o zi, mama vede la poartă un om alb la cap. Oare de ce nu latră câinele?

Omul s-a lăsat în genunchi și a intrat în ogradă sărutând pământul.

– E Sandu! a scăpat mama o farfurie. Sărmanul, e mai cărunt decât mine!

Omul a înconjurat casa în genunchi.

– Sandu! s-a apropiat mama.

Omul s-a uitat lung la dânsa. N-a zis nimic.

– Și-a pierdut graiul, săracul! a început mama să plângă.

Omul s-a ridicat în picioare. Dar tot atunci s-a lăsat iarăși în genunchi și a sărutat pragul. Apoi

a sărutat ferestrele... S-au adunat mulți oameni.

– Poate a uitat limba? a întrebat o femeie. Abia spre seară i s-a întors graiul.

– Bună seară, mamă! a zis Sandu și a îmbrățișat-o. Dar cum să îmbrățișeze casa?

(După Spiridon Vangheli)

dor – тоска

palid – бледный

plic –

timbru –

a scăpa – aici: уронить

a înconjura – обойти

a lătra – лаять

cărunt – aici: седой

a îmbrățișa – обнять

ștampilă – печать

- 7 Citește propozițiile:**
- din care aflăm cum era starea sănătății băiatului;
 - în care se descrie scrisoarea primită de la fecior;
 - în care se descriu acțiunile lui Sandu când a revenit acasă.

8 Răspunde la întrebări.

a) Ce s-a întâmplat cu Sandu? b) Ce au făcut părinții ca să-l trateze? c) Cât timp Sandu nu a fost acasă? d) Ce le-a scris el? e) De ce nu putea vorbi când s-a întors acasă?

8.1 Cum înțelegi expresia: *un plic înflorit cu ștampile?*

9 Citiți textul pe roluri folosind intonația adecvată.

10 Împarte textul în fragmente, intitulează-le. Poți folosi versuri de la ex.1.

11 Reprodu ultimul fragment.

Poți începe astfel:

După mulți ani, Sandu s-a întors acasă. Îi era dor de casă. El a intrat în ogradă, ...

12 Redă conținutul textului în numele unei vecine sau al unui alt personaj (mama, tata).

13 Meditează și răspunde: Ce a vrut să ne spună Spiridon Vangheli prin „Dar cum să îmbrățișeze casa?” Explică.

14 Improvizați dialoguri dintre:

- părinții care își așteaptă feciorul;
- două vecine după întoarcerea lui Sandu;
- Sandu și un prieten până la/după întoarcere etc.

Model:

A

- Ce faci, Sandu?
- Scriu o scrisoare acasă.
- De ce ești atât de trist, prietene?
- Tare mi-i dor de casă, de...
- ...

B

- De unde vii, mătușă Maria? – ...
- ... – E sănătos?
- Ce ai făcut? – ...
- ... – Cum adică?
- A venit? Când? – ...

Dorul de casă...
E Sandu! Sărmanul copil.
Pâine amară.
Credeam că a uitat limba.
Bine că s-a întors!

15 Scrie un text, din 4–5 enunțuri, cu unul dintre titlurile:

- În țară străină nici primăvara nu-ți aduce bucurii.
- Acasă și pereții te ajută.
- Casa nu este doar o clădire. Este un loc special pentru tine, un loc în care oamenii iubesc și așteaptă.

16 Citește întrebările. Răspunde.

- De unde este Sandu: de la oraș sau de la țară? (din Chișinău sau din Grinăuți?)
- Tu de unde ești?
- Din ce oraș/sat/raion/municipiu ești?
- Părinții au casă sau apartament?
- Casa voastră/apartamentul vostru este departe de capitală?

16.1 Adresează-le colegilor întrebări similare.

17 Completează enunțurile. Folosește imaginea Casă cu curte și cuvintele date.

Un copac/un brad,
un arbust/doi arbuști,
un gazon, un gard,
un grătar, o masă,
multe scaune, o poartă

Aceasta este o casă _____, dar frumoasă. *La intrare în casă, în partea dreaptă*, este o _____ și două _____. *În fața casei* se află un _____ frumos, un _____ și un _____. *În partea stângă* a casei este un _____ mic, un _____ unde facem mâncare. *Lângă gard, la colț*, este un _____ și frumos pe care îl împodobim de Crăciun. *Printre gard* se văd diferite _____ minunate. *În spatele* automobilului este _____.

18 Amintește-ți prepozițiile: pe, sub, la, lângă, în, între etc. Descrie dormitorul.

18.1 Descrie dormitorul tău în comparație cu cel din imagine.

Poți începe astfel: Camera are două ferestre. La ferestre sunt ...

Ce
și unde
se află?

19 Examinează împreună cu un coleg/o colegă situațiile când folosim prepoziția **de**.

Prepozițiile indică locul:

Bunica locuiește **vizavi**. (în general) Bunica locuiește **vizavi de** noi. (mai concret). Bunica vine **de** acasă.

	Parlamentul se află	vizavi	de	Președinție.	
	Oficiul Poștal este	peste drum		Primărie.	
timpul	de	Ziua de ieri a fost geroasă. Am îmbrăcat o bluză de vară.			
cauza		Cățelul tremură și de frig, și de frică.			
scopul		Maria se pregătește de concurs în sala de sport.			
materialul etc.		Îmi plac rochiile de lână și pantofii de piele.			

19.1 Completează spațiile libere folosind cuvintele: *vizavi*, *vizavi de*, *până la*, *cu*, *de*.

Ziua ____ ieri a fost foarte călduroasă. Verișoara mea a îmbrăcat o rochie ____ vară. Ea se pregătește ____ o expoziție, deoarece pictează bine. Azi se întâlnește ____ un pictor lângă școala ____ pictură. Înainte de concert, verișorul tremură ____ emoții. Eu îl susțin, de aceea merg ____ el ____ Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău care se află ____ Academia de Științe.

20 Formulează răspunsuri pentru întrebările de mai jos. Folosește și imaginile.

a) – Andreea, unde te afli acum?

c) – Te-ai pornit deja?

– ...

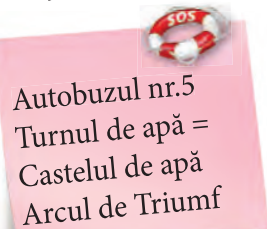
b) – Cu ce transport vii la mine?

– ...

d) – Pe unde ești acum?

– ...

21 Examinează tabelul (pag. 35) împreună cu profesorul. Revino la textul „Casa părintească”. Citește cuvintele subliniate. Explică folosind tabelul.

Model: *palid ca lămâia*. Prepoziția *ca* se folosește în comparație.

22 Citește versurile mai întâi în gând, stabilește prepozițiile care lipsesc. Citește apoi cu voce, expresiv.

Acasă

(De unde?) ____ orice colț al lumii (Cu ce?) ____ sufletul, ____ gândul –
Încoace vei zbura. Aici e țara/... ta.

22.1 Citește încă o dată versurile înlocuind cuvântul *țară* cu alt cuvânt adecvat.

22.2 Spune la ce loc te-ai gândit prima dată când ai ascultat/ ai citit versurile.

Prepozițiile exprimă diferite relații dintre cuvinte.

De loc (UNDE?)	în, la, pe la, sub, peste, deasupra, lângă, dedesubtul, pe, înăuntrul	Sunt în sufragerie. Ești la magazin? Mihai este chiar lângă tine. Eva, pe unde ești? Punem lustra deasupra mesei? Nu pune cărțile pe pervaz!
De timp (CÂND?)	după, înspre, până la, până, spre	Voi merge după ora 5. Înspre/ spre seară, până la 20.00, (până mâine) voi veni.
Direcție în spațiu (UNDE? DE UNDE? ÎNCOTRO/DINCOTRO?)	către, după, dinspre	Merge spre tine. Vântul bate dinspre Nis-tru. Eu vin de la Soroca. Eu sunt la Soroca.
Punct de plecare în spațiu (DE UNDE?)	de, de la, de lângă, de sub, peste	Eu merg 10 minute de la noi până în cen-tru. Îmi place școala de lângă noi. Ești peste drum?
De mod (CUM?)	cu, din, fără	Fratele spală fereastra cu atenție. Din greșeală am nimerit în alt apartament.
De scop (PENTRU CE?)	pentru, după	Am luat draperii pentru camera bunicilor. Fratele a plecat după produse alimentare.
Comparație (CUM/CUM ESTE?)	ca, decât, cât	Ea e gîngășă ca o floare. Casa ta e mai mare decît casa noastră. Bucătăria ta este cît a ei.
Instrument (CU CE?)	cu	Merg la școală cu troleibuzul două stații.

23 Studiază și exersează folosirea prepoziției **pentru**. Ce trebuie să faci tu/noi/voi etc.?

Pentru a avea	mulți prieteni, (eu, noi...) trebuie ...
Pentru a trăi	plăcut, trebuie ...
Pentru a fi	un fiu/ o fiică bună, trebuie...
Pentru a găti	sănătos, trebuie ...
Pentru a avea rezultate bune	este necesar să ...
Pentru a fi mulțumit de viață	este bine să ...

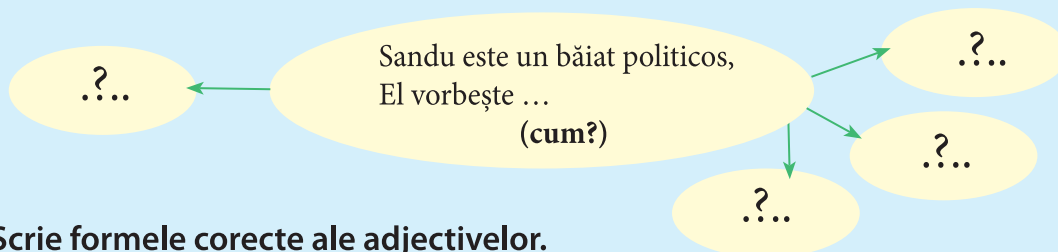

24 Examinează camera copiilor. Descrie-o în 5–7 enunțuri: ce și unde se află. Folosește prepoziții. Poți consulta tabelele.

EVALUARE • Test de cunoștințe și capacități

- 1 Completează răspunzând la întrebarea de mai jos (textul „Casa părintească”). 4 p.

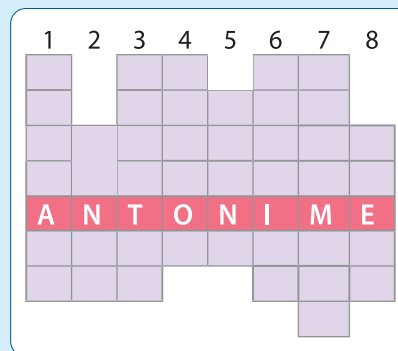

- 2 Scrie formele corecte ale adjectivelor. 9 p.

- Iarna zilele sunt _____ (scurt), iar nopțile _____ (lung).
- Toamna și primăvara zilele sunt _____ (cald), dar nopțile sunt _____ (rece).
- Deși timpul este _____ (posomorâtă), copiii sunt _____ (vesel).
- Primăvara plouă cu petale _____ (alb), iar toamna – cu frunze _____ (galben).
- Crăciunul este cea mai _____ (frumos) sărbătoare.

- 3 Indică pe verticală antonimele cuvintelor: 8 p.

1. Departe
2. bătrân
3. bolnav
4. urât
5. înalt
6. (a) primi
7. pesimist
8. a veni

- 4 Amintește-ți fabula „Corbul și vulpea” de La Fontaine. Un personaj povestește varianta sa. Scrie, în spațiile libere, prepozițiile potrivite. 6 p.

Într-o zi stăteam _____ iarbă. A venit un corb, m-a luat _____ cioc și s-a așezat _____ o creangă. Eram sus și vedeam toată pădurea. _____ câteva minute, s-a apropiat o roșcată și a început să laude corbul _____ creangă. Nici n-am reușit să aud bine vorbele vulpii, că s-a făcut... **noapte**.

- 5 Nu demult ai fost la o petrecere. Relatează, în 4–5 enunțuri, despre această sărbătoare. 10 p.

Indică:

- ocazia
- localul
- decorul
- invitații
- cadourile
- meniul
- distracțiile
- impresiile

- 6 Citește gluma, ... zâmbește. Numește apoi „calitățile” hoțului. 3 p.

Cum ai proceda cu astfel de vizitatori?

S-a dus un hoț în grădina unui om să fure varză. Când colo... stăpânul îl prinde.

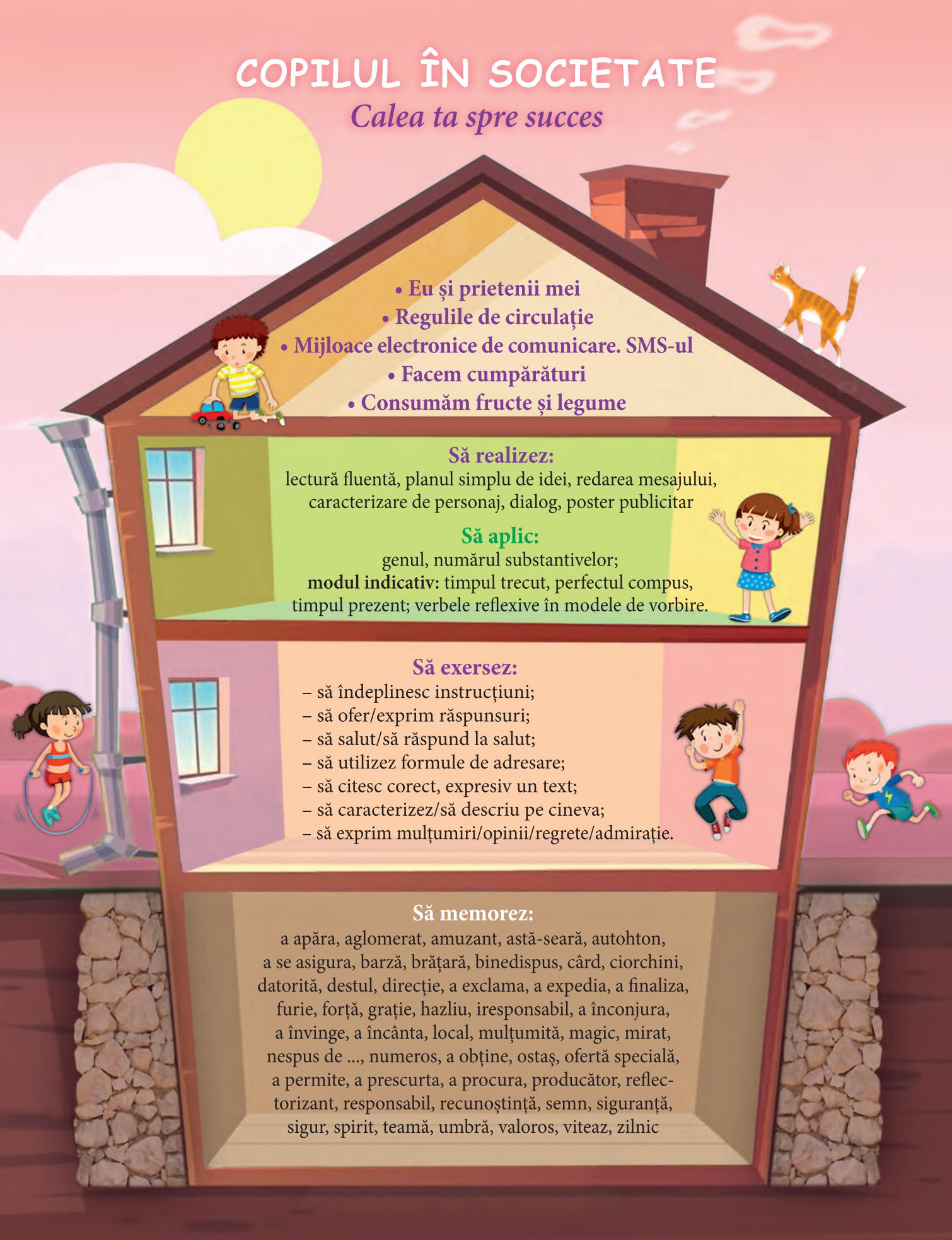
– Măi hoțule, ce faci aici?
– Vântul m-a adus în grădină. Și iată mă țin de varză ca să nu cad jos.

Deștept,
glumeț, isteț, nu este
fricos, curajos, amabil,
punctual

- 7 Ghici: În care casă nu poți intra? Dacă poți, desenează-o, dacă nu, scrie: _____ 2 p.

COPILUL ÎN SOCIETATE

Calea ta spre succes

-
- Eu și prietenii mei
 - Regulile de circulație
 - Mijloace electronice de comunicare. SMS-ul
 - Facem cumpărături
 - Consumăm fructe și legume

Să realizez:

lectură fluentă, planul simplu de idei, redarea mesajului, caracterizare de personaj, dialog, poster publicitar

Să aplic:

genul, numărul substantivelor;
modul indicativ: timpul trecut, perfectul compus, timpul prezent; verbele reflexive în modele de vorbire.

Să exersez:

- să îndeplinesc instrucțiuni;
- să ofer/exprim răspunsuri;
- să salut/să răspund la salut;
- să utilizez formule de adresare;
- să citesc corect, expresiv un text;
- să caracterizez/să descriu pe cineva;
- să exprim mulțumiri/opinii/regrete/admirație.

Să memorez:

a apăra, aglomerat, amuzant, astă-seară, autohton, a se asigura, barză, brătară, binedispus, cârd, ciorchini, datorită, destul, direcție, a exclama, a expedia, a finaliza, furie, forță, grație, hazliu, iresponsabil, a înconjura, a învinge, a încânta, local, mulțumită, magic, mirat, nespus de ..., numeros, a obține, ostaș, ofertă specială, a permite, a prescurta, a procura, producător, reflectorizant, responsabil, recunoștință, semn, siguranță, sigur, spirit, teamă, umbră, valoros, viteaz, zilnic

EU ȘI PRIETENII MEI

Prietenia crește fericirea și alungă tristețea.

(Marcus Tullius Cicero)

1 Citește versurile. Intitulează-le. Argumentează titlul într-un enunț.

Cu nouă litere se scrie
Cuvântul drag, *prietenie*.

Prieteni să-ți găsești nu-i greu,
Mai greu e să-i păstrezi mereu.

(Elena Dragoș)

- 1.1 Alcătuieste și alte cuvinte cu aceste litere.
- 1.2 Cum trebuie să fii ca să-ți păstrezi prietenii?

2 Citește cuvintele. Amintește-ți textul „Doi prieteni” studiat în clasa a IV-a.

Se plimbau, pădure, urs, s-a urcat, copac, nemișcat, i-a spus, ureche, adevărat

- 2.1 Adresează-i colegului/colegei trei întrebări în baza imaginii.
- 2.2 Povestește succint (pe scurt) textul.
- 2.3 Alcătuieste un dialog din 4 replici cu unul dintre personaje.
- 2.4 Formulează câte un sfat pentru băieți.
- 2.5 Intitulează altfel textul. Argumentează.
- 2.6 Ți-a plăcut textul? De ce?

3 Alcătuieste câte un enunț cu fiecare sinonim/cu fiecare pereche de antonime.

Antonime

prieten – dușman
adevărat – fals
prietenos – dușmănos

Sinonime

prieten, amic
prietenos, amabil
credincios, devotat, fidel

4 Continuă șirurile.

Model: El este prietenos, ea este prietenoasă, ei sunt prietenoși, ele sunt prietenoase.

El este credincios, ea este ..., ei sunt..., ele sunt ...

El este dușmănos, ea, ei ..., ele ...

5 Completează tabelul cu patru trăsături.

Prietenul este	Prietena este	Prietenii sunt	Prietenile sunt
adevărat	adevărată	adevărați	adevărate
...	...	...	...

6 Ajută cuvintele date să-și găsească locul în tabelul precedent.

Înțelegători, înțelegătoare, înțelegător; iubitor, iubitoare, iubitori

7 Completează coloana a doua.

Eu sunt un amic

Prietenos
Responsabil
Ingenios
Educat
Tolerant
Energic
Nobil

Dar tu?

Și eu sunt o prietenă

Punctuală
R...
I...
E...
T...
E...
N...

8 Lucrați în perechi. Alcătuiți enunțuri cu sinonimele, antonimele și cuvintele din familiile lexicale. Solicitați ajutorul colegilor/profesorului dacă nu știți sensul lor.

Sinonime

a vedea, a vizita
trist, posomorât
ciudat, straniu
a zice, a spune
mirat, uimit
amuzant, hazliu
a se întoarce, a reveni
a privi, a se uita

Antonime

a se îmbolnăvi – a se însănătoși
posomorât – vesel, bine dispus
a apărea – a dispărea
scurt – lung
a râde – a plânge
a începe – a termina, a sfârși, a finaliza
a înveseli – a întrista

Familii lexicale

- veselie, vesel, a înveseli, a se veseli
- sănătate, sănătos, a se însănătoși, însănătoșire
- boală, a se îmbolnăvi, bolnav
- a înțelege, înțelegător, înțelegere
- a vizita, vizită, vizitator
- magie, magic, magician
- uimire, uimit, a se uimi, uimitor

Pronunță corect sunetul [g] și grupurile de sunete [ge], [gi], [ghe].
a înțelege, pinguin, colegi, a se rostogoli, înghețată, magician, geantă, magic

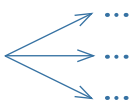
9 Examinează imaginile. Numește animalele.

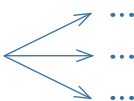

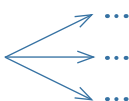
9.1 Alege un animal. Spune ce știi despre el.

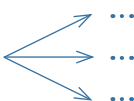
10 Completează spațiile punctate răspunzând la întrebări.

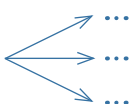
Alcătuiește 2-3 enunțuri.

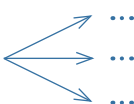
A se uimi (de ce?)

a se îmbolnăvi (când?)

a se veseli (unde?)

a se însănătoși (cum?)

a înțelege (ce?)

a vizita (pe cine?)

11 Citește cuvintele, îmbină-le cu **tot, toată, toți, toate**.

Alcătuiește enunțuri.

Liceul, clasa, personajele, colectivul, pinguinii, băieții, ziua, direcțiile, căteii, paturile, vizitele, fereastra, înghețata, dansul, ochelarii, școala.

Tot	timpul	tratamentul
Toată	vremea	perioada
Toți	colegii	prietenii
Toate	costumele	maimuțele

12 Citește textul. Spune, ce l-a ajutat pe băiat să se însănătoșească mai repede?

Fereastra magică

Andrei s-a îmbolnăvit. El stătea tot timpul în pat. Colegii nu aveau voie să vină să-l viziteze și el suferea și mai tare. Cu fiecare zi, el era tot mai trist.

Băiatul nu avea ce să facă, de aceea privea toată ziua pe fereastră. Timpul trecea, iar el devenea tot mai posomorât. Într-o zi, însă el a văzut la fereastră sa o umbră ciudată. Era un penguin care mânca o înghețată. Acesta i-a zis băietelului: „Salut!” și a plecat. Băiatul era ui-

mit. Nu înțelegea ce se întâmplă. Deodată, o maimuță veselă a apărut dansând în fața ferestrei. Băiatul se întreba cum poate fi așa ceva. Zilnic, tot mai multe personaje amuzante veneau la fereastra băiatului făcându-l să râdă cu poftă. El a mai văzut la fereastră un câțel cu ochelari de soare, un elefant care se rostogolea în toate direcțiile.

Băiatul nu a spus nimănui ce se petrecea la fereastra lui.

În scurt timp, el s-a însănătoșit și s-a întors la școală. El a început să le povestească colegilor ce a văzut la fereastra lui. În timp ce povestea, el a observat în geanta unui

coleg un costum, unul dintre acelea în care s-au mascat colegii ca să-l învelească. Așa băiatul a înțeles că prietenii adevărați la nevoie se cunosc.

(Din presă)

a avea voie – sin.: a avea permisiune
a suferi – страдать
umbră – тень
zilnic – în fiecare zi

poftă – aici: plăcere
a se rostogoli – кувыркаться, катиться
direcție – сторона

13 Citește enunțurile din text care conțin cuvintele de la rubrica Sinonime/Antonime/Familii lexicale. (pag. 39)

14 Pune, în locul imaginilor, cuvintele adecvate. Citește enunțurile.

Într-o zi, el a văzut la sa o ciudată. Era un care mânca o .
 Deodată, o veselă a apărut dansând în fața . El a mai văzut la
 un , un care se rostogolea în toate direcțiile.

15 Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele lor. Citește enunțurile.

El stătea tot timpul în pat. Colegii nu aveau voie să vină să-l viziteze și el suferea mult. Cu fiecare zi, el era tot mai trist. Într-o zi, însă el a văzut la fereastra sa o umbră ciudată. Deodată, o maimuță veselă a apărut dansând în fața ferestrei.

16 Răspunde la întrebări folosind textul.

a) Ce s-a întâmplat cu băiatul? b) De ce el suferea mult? c) Ce a observat băiatul într-o zi? d) Ce i-a spus pinguinul băiatului? e) Cine se rostogolea în toate direcțiile? f) De ce băiatul era foarte uimit? g) Cui i-a spus băiatul despre cele întâmplate? h) Cum a înțeles băiatul că aceștia au fost colegii lui?

17 Improvizează cu un prieten un dialog din șase replici.

Rolurile: băiatul și un coleg. Băiatul îi mulțumește colegului pentru susținere.

Structuri de exprimare a mulțumirii:

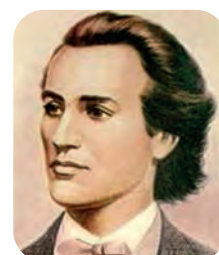
- ▶ Îți /vă sunt recunoscător.
- ▶ Pentru puțin.
- ▶ Cu plăcere.
- ▶ Îți / vă mulțumesc anticipat.
- ▶ E drăguț din partea ta/ dumneavoastră.

18 Citește informația și stabilește la ce întrebări răspund verbele evidențiate.

În anul 1875 **s-a legat** una dintre cele mai frumoase prietenii: prietenia dintre Ion Creangă, învățător, și Mihai Eminescu, inspector școlar. Eminescu **l-a sfătuit** pe Ion Creangă să scrie și să publice primele povești și povestiri. Atunci când Eminescu nu avea unde să trăiască, Ion Creangă **l-a găzduit**, **l-a ajutat**. După un timp, Eminescu **a plecat** la București, iar Creangă îi ducea dorul.

În scrisori, el întotdeauna **l-a numit** "Bădiță Mihai". **Au păstrat** mereu legătura. Când Ion Creangă **a aflat** trista veste că Eminescu **a plecat** la ceruri, el **a exclamat** cu durere: „**Am pierdut** un prieten pe care nimeni nu-l poate înlocui.”

18.1. La ce timp sunt verbele: la prezent, la trecut sau la viitor?

Întrebările la care răspund verbele la timpul trecut, perfectul compus:

Eu ce am făcut? Noi ce am făcut?
Tu ce ai făcut? Voi ce ați făcut?
El/ea ce a făcut? Ei/ele ce au făcut?

Pentru a descrie o acțiune care a avut loc în trecut și s-a terminat deja, utilizează:

Perfectul compus: a avea + participiul verbului (причастие)

Eu am Tu ai El, ea a Noi am Voi ați Ei, ele au	+ participiul	Eu am Tu ai El, ea a Noi am Voi ați Ei, ele au	ajutat	Eu m-am Tu te-ai El, ea s-a Noi ne-am Voi v-ați Ei, ele s-au	+ participiul	Eu m-am Tu te-ai El, ea s-a Noi ne-am Voi v-ați Ei, ele s-au	bucurat
a vizita a vedea a sfătui				a se îmbolnăvi a se însănătoși a se întoarce			

Participiul îl formezi după cum urmează:

a ajuta – ajutat	a vedea – văzut	a începe – început	a iubi – iubit	a coborî – coborât
a se bucura – bucurat	a cădea – căzut	a face – făcut	a sfătui – sfătuit	a hotări – hotărât

Excepții:

a coace – copt
a susține – susținut
a rupe – rupt
a pierde – pierdut

19 Stabilește de la ce verb a fost format participiul.

Model: plecat ← a pleca

îmbolnăvit ← a se îmbolnăvi

mulțumit – ...

apărut –...

văzut – ...

zis – ...

spus – ...

însănătoșit – ...

20 Formează participiul. Vezi modelul.

-a	-ea	-e		-i	-î
a lucra	a putea	a face	a merge	a ieși	a hotărî
a cumpăra	a bea	a începe	a pune	a gândi	a coborî
↓	↓	↓	↓	↓	↓
-at	-ut	-ut	-s	-it	-ât
lucrat	putut	făcut	mers	ieșit	hotărât

21 Citește textul. Numește verbele la perfectul compus.

Sâmbătă am ieșit în oraș. A venit o prietenă din Italia și ne-am dus să ne plimbăm. Ne-am întâlnit și cu Cristi, așa că n-am stat singure. A fost cu el și un prieten de-al lui de la Budapesta. Am vorbit cu ei despre școală. Ne-au invitat și la o cafenea. Am servit ceai cu prăjituri.

Eu am Tu ai El, ea a Noi am Voi ați Ei, ele au	A fi +fost	Eu am Tu ai El, ea a Noi am Voi ați Ei, ele au	A avea +avut
---	---------------------------------	---	-----------------------------------

22 Completează enunțurile punând verbele dintre paranteze la perfectul compus.

Prietenii mei (a avea) trei zile libere și (a merge) la munte cu părinții. (A fi) în total opt persoane. Fiecare (a avea) un sac de dormit și un rucsac cu mâncare. Vremea (a fi) frumoasă, însorită, fără ploaie. Numai noaptea le-(a fi) puțin frig, dar ei (a face) un foc mare și (a se încălzi).

23 Formulează câte o întrebare pentru fiecare enunț subliniat în textul „Fereastra magică”.

24 Pune reperele în ordine cronologică. Alcătuieste enunțuri.

Repere:

- Ieri ...
- Acum zece ani ...

- Luna trecută ...
- Săptămâna trecută ...
- Acum cinci minute ...

25 Lucrați în perechi. Întrebați – răspundeți.

Întrebați prietenul/prietena când a făcut următoarele lucruri: a merge la film, a face sport, a citi cărți, a se plimba cu familia, a-i ajuta pe părinți.

Răspundeți la întrebările prietenului/prietenei. Folosiți: luna trecută, săptămâna trecută, alaltăieri, acum doi ani, în dimineața aceasta, ieri.

26 Transformă textul. Folosește verbele la perfectul compus.

Model: Alexandru și Vlad au fost colegi de clasă. Au stat în aceeași bancă, au mers împreună acasă și la școală, iar după lecții s-au jucat tot împreună.

Alexandru și Vlad sunt colegi de clasă. Stau în aceeași bancă, merg împreună acasă și la școală, iar după lecții se joacă tot împreună. Numai iată că, într-o zi, Vlad se îmbolnăvește și nu vine la școală. Alexandru știe ce are de făcut. Îi duce zilnic temele, îl ajută să le înțeleagă, îi aduce vești de la școală, îi spune glume ca să-l înveselească.

Pe cine?

Îl vede pe el → l-a văzut pe el
Îl cheamă pe el → l-a chemat pe el

Cui?

Îi duce lui → i-a dus lui
Îi dăruiește lui → i-a dăruit lui

27 Povestește cum ți-ai ajutat amicul când el a avut nevoie.

28 Descrie-ți prietenul/prietena în cinci enunțuri argumentate. Poți folosi cuvintele date în partea dreaptă:

29 Cum crezi, de ce se spune că „Prietenia crește fericirea și alungă tristețea”?

deoarece

căci

pentru că

fiindcă

DIVERTIS

Și păsările pot fi prieteni fideli

O familie tânără de rândunele nu putea să-și construiască cuibușorul. Parcă făceau totul cum trebuie, dar cuibul se ruina. Vai ce necaz! Au muncit 15 zile! Între timp, alte rândunele au observat nenorocirea. Ele s-au adunat și le-au susținut pe tinerele păsări. Imediat, au zburat în toate părțile. Au revenit repede cu glod, fire de iarbă, puf. Au lucrat foarte repede. Peste două zile, tânăra familie a primit în dar un cuibușor nou și trainic.

30 Mulțumește-le, în numele tinerei familii de rândunele, prietenilor-păsări pentru susținere. (vezi structurile de la pag. 41)

Model: Vă suntem foarte recunoscători pentru susținere.

REGULILE DE CIRCULAȚIE

Securitatea la trafic înseamnă viață!

1 Pronunță corect sunetele [t], [d]. Alcătuiește enunțuri.

atent	se aprinde	de	firește	accident	evident
direcție	a povesti	povestiri	timp	a deveni	burtică

2 Citește poezia. Intituleaz-o. Argumentează.

Fii atent! Am la burtică
Năsturelul zis Verzică.
E un năsture... vrăjit!
El se-aprinde negreșit
Când pe zebra poți, vioi,
Traversa strada, un-doi!
Năsturelul ca un soare

Când s-aprinde, ce faci oare?
Aștepti să vezi ce urmează:
Cine-apoi se colorează?
Nasul roșu de lucește,
Trebuie să stai, firește,
Că-i pericol de accident –
Asta-i foarte evident!

(Oltea Paraschiv)

2.1 Numește regulile de circulație despre care este vorba în poezie.

2.2 Formulează-i 3 sfaturi colegului/colegei în baza poeziei.

3 Definiții. Potrivește cuvintele din prima coloană cu descrierea lor din coloana a doua. Spune/scrie litera necesară.

1. Pieton	a	orice cale de comunicare terestră destinată traficului rutier
2. drum public	b	parte a unui drum care este rezervată circulației automobilelor
3. carosabil	c	orice persoană care merge pe jos pe un drum public

4 Determină cine dintre copii este pieton. Argumentează.

5 Stabilește perechea.

Model: 1 → c

1 piste pentru bicicliști	2 echipament de protecție: cotiere, genunchiere, cască	3 centură de siguranță, centură cuplată	4 indicatoare rutiere
a 	b 	c 	d

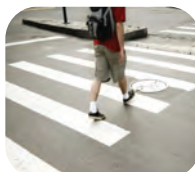
6 Amintește-ți regulile de circulație studiate în clasa a IV-a. Descifrează simbolurile după model.

Model:
Când traversezi strada,
trebuie să fii foarte atent!

Model:
Când traversezi strada,
trebuie să te uiți mai întâi
la stânga, apoi la dreapta.

?

?

?

?

?

?

7 Analizează riscurile rutiere. Participă la sondaj.

Sondaj (опрос) „**Ridică mâna dacă...**”

(Solicitați copiilor să răspundă prin ridicarea mâinii.
Pedagogul sau un lider de grup desemnat de acesta
va număra și va nota răspunsurile.)

Răspunsuri **Da** **Nu**

- Crezi că străzile locale sunt periculoase pentru copii?
- Când te plimbi prin zonă (școală, comunitate) îți faci griji că ai putea fi rănit într-un accident?
- Crezi că traseul dintre casă și școală trebuie îmbunătățit pentru a deveni mai sigur?
- Consideri că mașinile din regiune circulă cu viteză prea mare?
- Ai călătorit vreodată într-o mașină care avea viteză prea mare?
- Ai văzut șoferi care foloseau telefoanele în timp ce conduceau?
- Ai călătorit vreodată într-un automobil cu un șofer care vorbea la telefon?
- Când ieși noaptea pe stradă, folosești reflectorizante ca să fii vizibil?

8 Alcătuieste enunțuri. Utilizează cât mai multe cuvinte din tabel.

Model: Mama și-a îmbrățișat fiica și a exclamat: „Bravo, ești încântătoare!”

Familii de cuvinte: cântec, a încanta (очаровать), încântător, încântat siguranță, a se asigura, sigur	braț, a îmbrățișa, brățară		
brățară reflectorizantă		semnul exclamării	A exclama – a pronunța ceva cu ton ridicat

9 Citește sinonimele și antonimele date. Realizează sarcinile propuse la ex. 10, 11.

Sinonime	Antonime
a chema, a invita nespus de ..., extraordinar de/foarte datorită, mulțumită, grație (благодаря) a primi, a obține permisiune, acord	nouă – veche întuneric – lumină întunecat la culoare – deschis la culoare a se opri – a se porni a apărea – a dispărea

10 Continuă îmbinările răspunzând la întrebări. Alcătuieste enunțuri.

Model: Datorită mie, fratele a învățat poezia.

	mie		mamei		tatălui
	ție		prietenei		prietenului
Datorită (cui?)	...	Mulțumită (cui?)	...	Grație (cui?)	...
	...		...		...
	...		...		...
	...		...		...

11 Alcătuieste enunțuri răspunzând la întrebări.

a. Model. A invita: Ieri, eu i-am invitat pe prieteni la cinema.

Când? Cine? Ce am făcut? Pe cine? Unde?

a invita, a chema, a lăuda, a auzi

b. Model. A obține: Anul trecut, la olimpiada școlară, tu ai obținut locul întâi.

Când? Unde? Cine? Ce ai făcut? Ce?

a obține, a primi, a întreba, a vedea

c. Model. A apărea: De după colț a apărut un automobil de culoare verde.

De unde? Ce a făcut? Cine/Ce? Ce fel de?

a apărea, a veni, a scrie, a se întoarce

12 Citește textul. Cine a fost invitat la petrecere?

Procedează corect!

Într-o zi de toamnă, Anișoara a fost chemată la o petrecere acasă la prietena ei. Ea își dorea nespuse de mult să meargă și a obținut permisiunea părinților. Încântată, Anișoara și-a întrebat tatăl:

– Tată, pot să îmbrac rochia mea nouă, cea neagră și elegantă? Totodată, am putea merge pe jos la petrecere.

– **Cred** că putem! Mai ales că nu e departe, ci la câteva case de noi, a zis tata.

– Ce bine! a exclamat Anișoara.

În seara petrecerii, Anișoara și-a îmbrăcat rochia neagră nouă și pantofii negri.

– Ești foarte elegantă, i-a spus tata zâmbind. **Dar consider** că trebuie să-ți iei brățara reflectorizantă.

El a luat două brățări reflectorizante de culoare albă și i-a întins una Anișoarei.

– Dar nu se potrivește ținutei! Nu voi mai fi elegantă! a ripostat Anișoara.

– Însă vei fi în siguranță, datorită ei, **în opinia mea**, șoferii te vor vedea pe întuneric, a argumentat tata.

Tata și-a pus brățara pe mână și, până la urmă, Anișoara i-a urmat exemplul, dar își dorea mult ca aceasta să dispară.

Afară era ceață densă și frig. Fetița mergea pe trotuar ținându-l de mână pe tatăl ei.

Deodată, Anișoara a auzit niște glasuri de copii. Chiar dacă era întuneric și nu-i putea vedea, era sigură că sunt vocile prietenilor ei, Sandu și Petru. Grăbind pasul în direcția vocilor, într-un sfârșit, i-a văzut. Băieții erau îmbrăcați în haine întunecate. Anișoara a strigat după ei și băieții s-au oprit pe trotuar să o aștepte...

(Din presă)

siguranță – безопасность

a urma exemplul – следовать примеру

ținută – наряд

ceață densă, deasă – густой туман

a riposta – возразить

a întinde – протянуть

13 Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele lor. Citește enunțurile.

Într-o zi de toamnă, Anișoara a fost chemată la o petrecere acasă la prietena ei. Ea își dorea nespus de mult să meargă și a obținut permisiunea părinților.

14 Adresează, în baza textului, cinci întrebări. Poți folosi reperele:

Unde...?

Cum...?

Ce...?

Care...?

De ce...?

15 Alcătuieste enunțuri folosind câte un cuvânt din fiecare coloană.

Model: Odată, o prietenă a invitat-o pe Anișoara la petrecere.

Coloana A	Coloana B	Coloana C	Coloana D	Coloana E
Odată,	era încântată	a invitat-o	permisiunea	la petrecere.
Anișoara	Anișoara	că a obținut	tatălui	părinților.
Pentru petrecere,	i-a propus	și-a ales	pe Anișoara	și pantofii negri.
Tatăl	o prietenă	ideea	rochia neagră nouă	o brățară reflectorizantă.
Fiicei	nu i-a plăcut	Anișoarei	să ia și	său.

- 16 Găsește în text (ex. 12) cuvintele evidențiate.
Ele exprimă opinia personală!

Exprimarea opiniei

- În opinia mea,
- După părerea mea,
- După mine,
- Cred că...
- Consider că...

- 17 Exprimă-ți opinia față de ținuta fetei, față de argumentele tatălui despre brățara reflectorizantă.

Model: După mine, ținuta Anișoarei este perfectă pentru o zi de naștere.
Cred că tata are dreptate, brățara reflectorizantă este noaptea o salvare.

- 18 Spune aceeași informație schimbând cuvintele evidențiate.
Utilizează sinonimele.

Curte, ogradă	a se uita, a privi	ciudat, straniu	a trece, a traversa	a se teme, a-i fi frică
într-o zi, odată	stradă, drum	neliniștit, panicat	a vedea, a observa	mașină, automobil

Odată, în curtea școlii, am văzut un copil din clasele primare care avea un comportament ciudat. M-am uitat foarte atent și am observat că el este panicat. L-am întrebat ce s-a întâmplat și el mi-a spus că nu știe cum să traverseze strada, îi este frică de mașini. Eu l-am ajutat și l-am sfătuit să repete regulile de circulație.

Antonime

În spatele – în față
Panicat – liniștit
Imposibil – posibil

- 19 Completează șirul. Alcătuiește enunțuri.

Model: În spatele meu, era doamna Ungureanu.

	meu, ..., ..., ..., ...		mea, ..., ..., ..., ...
În spatele (cui?)	mașinii, ..., ..., ..., ...	În față (cui?)	casei, ..., ..., ..., ...
	troleibuzului, ..., ..., ..., ...		tramvaiului..., ..., ..., ...

- 20 Examinează imaginile. Selectează cuvintele potrivite pentru completarea lor.

Culoare, a colora, colorat; a gândi, gând, îngândurat; a lovi; foc aprins, culori aprinse

Model: Cuvintele a gândi, gând, îngândurat se potrivesc imaginii A.

A ...?

B ...?

C ...?

D ...?

E ...?

21 Citește textul. Pentru ce tata a lădat-o pe Anișoara?

Continuare

Dintr-o dată, tatăl ei a strigat panicat:

– Atenție! E o mașină în spatele vostru, băieți! O mașină ieșea dintr-o curte chiar din spatele băieților. Mama lui Sandu și a lui Petru a reacționat imediat și a tras băieții din calea mașinii. Șoferul a oprit autovehiculul și a coborât geamul.

– Era cât pe ce să ne loviți! a strigat indignată mama băieților.

– Îmi pare foarte rău, dar nu v-am văzut! E întuneric și voi toți purtați haine de culoare neagră.

A doua zi, de dimineață, Anișoara se pregătea să meargă la școală. Ea a îmbrăcat haine de culori aprinse, și-a luat o jachetă cu benzi galbene reflectorizante.

– Ești foarte colorată astăzi! a exclamat tatăl ei când a văzut-o.

– Vreau să mă asigur că șoferii mă vor observa când voi merge pe jos spre școală!

– Ce decizie înțeleaptă! Ziua sau noaptea, hainele de culori aprinse și reflectorizantele sunt o soluție corectă pentru a fi văzuți de către șoferi, a lădat-o tatăl ei.

(Din presă)

indignat – возмущенный

a se asigura – удостовериться

soluție – aici: решение

decizie – решение

a lăda – похвалить

22 Citește enunțurile care indică:

a. ce a văzut tata în spatele băieților;

b. cum a reacționat mama băieților;

c. unde s-a dus Anișoara a doua zi;

d. ce fel de haine și-a luat fata;

e. de ce fata a îmbrăcat haine de culori aprinse;

f. ce concluzie a tras tata.

23 Stabilește ce întrebări au fost adresate.

...? Tatăl a strigat panicat, pentru că a văzut o mașină în spatele băieților.

...? Șoferul mașinii a oprit și a coborât geamul.

...? Din cauza întunericului și a hainelor negre, șoferul nu a observat băieții.

...? Anișoara a îmbrăcat haine de culori aprinse și jachetă cu benzi reflectorizante ca șoferii să o observe.

24 Caracterizează-o pe Anișoara în trei enunțuri exprimându-ți și opinia față de ea.

(vezi structurile de la pag. 49)

25 Mulțumește-i tatei pentru sfat în numele Anișoarei.

(vezi structurile de la pag. 41)

26 Prin structura *Îmi pare foarte rău, șoferul și-a exprimat regretul* (сожаление).

Vezi în dreapta și alte structuri pe care le poți folosi când vrei să-ți exprimi și tu regretul.

Scuze și regrete

- Mă scuzați!
- Cer iertare!
- Regret!
- Păcat!
- Îmi pare rău!
- Nu vă supărați!

27 Exprimă-ți regretul în legătură cu faptul că nu toți copiii cunosc regulile de circulație.

28 Citește regulile. Determină timpul verbelor subliniate.

Dacă ești un pieton responsabil, tu:

- traversezi strada numai prin locurile special amenajate și semnalizate.
- mergi numai pe trotuare.
- aștepti culoarea verde.
- nu alergi prin fața sau prin spatele autovehiculelor staționate.
- porți în timpul călătoriei cu autoturismul întotdeauna centura de siguranță.
- cobori din mașină doar pe partea trotuarului.
- mergi cu bicicleta ori cu rolele pe pistele special amenajate și nu uiti să porți echipament de protecție.
- respecți algoritmul „Găsește cel mai sigur loc pentru a traversa drumul, oprește-te, privește, ascultă, apoi traversează strada”.

Timpul prezent

-a						-ea; -e					
sing.	a aștepta			a traversa			sing.	a vedea, a merge			
	eu	aștept	-	traversez	-ez	eu		văd, merg	-		
	tu	aștepți	-i	traversezi	-ezi	tu		vezi, mergi	-i		
	el, ea	așteaptă	-ă	traversează	-ează	el, ea		vede, merge	-e		
plur.	noi	așteptăm	-ăm	traversăm	-ăm	plur.	noi	vedem, mergem	-em		
	voi	așteptați	-ați	traversați	-ați		voi	vedeți, mergeți	-eți		
	ei, ele	așteaptă	-ă	traversează	-ează		ei, ele	văd, merg	-		
	El, ea=ei, ele						Eu=ei, ele				

-i					-î				
sing.	a găsi			a fugi	sing.	a coborî			a urî
	eu	găsesc	-esc	fug		eu	cobor	-	urăsc
	tu	găsești	-ești	fugi		tu	cobori	-i	urăști
plur.	el, ea	găsește	-ește	fuge	plur.	el, ea	coboară	-ă	urăște
	noi	găsim	-im	fugim		noi	coborâm	-ăm	urâm
	voi	găsiți	-iți	fugiți		voi	coborâți	-ați	urâți
Eu=ei, ele					El=ei, ele				

29 Determină infinitivul verbelor subliniate în regulile de la ex. 28.

Alcătuiește cu ele enunțuri la prezent.

Model: Traversezi → a traversa: El traversează strada doar la culoarea verde.

30 Ce fac copiii din imagini?

31 Stabilește cine încalcă regulile de circulație. Argumentează.

32 Continuă șirul regulilor pentru plimbare:

- Nu alerg în apropierea străzilor.
- Traversez strada doar la verde.
- Aștept pe trotuar până toate mașinile se opresc.

33 Lucrați în echipe. Folosiți fotografii cu diferite situații rutiere. Conversați.

Știi să eviți pericolele străzii?

- Unde este cel mai sigur loc pentru a traversa strada pe fotografia ta? De ce?
- Unde este periculos să traversați drumul? De ce?
- Ce pericole vedeți pe fotografie?
- Ce indicatoare rutiere observați? Dar marcaje? Care este semnificația lor?
- Oamenii sunt în siguranță sau nu?

34 Creează un poster ca să-ți convingi colegii să traverseze strada după algoritmul „Găsește cel mai sigur loc pentru a traversa drumul, oprește-te, privește, ascultă, apoi traversează strada”.

35 Exprimă-ți opinia. Cum crezi, de ce securitatea la trafic înseamnă viață?

Model: După părerea mea, securitatea la trafic înseamnă viață, fiindcă, dacă cunoști și respecti regulile de circulație, viața ta nu este în pericol.

Stopul

– Drumul să-l treci numai pe verde, îi spune mama. Când e roșu, stai pe loc. Dacă e galben, mai așteaptă.

Cât a fost vară, verde cât vrei. Ariciul trecea voios drumul. Avea acolo o poiană.

Dar a venit toamna. S-a aprins galbenul în copaci. Ariciul dă să treacă drumul și se oprește. Stă și așteaptă să fie verde... Așteaptă, așteaptă – degeaba. Spre seară și galbenul cade din copaci.

– E rece, zice ariciul. Mă duc eu acasă. Văd eu poiana la anul.

(Grigore Vieru)

EVALUARE • Test complex

I

- 1 Citește textul și realizează sarcinile propuse.

Prietenii

Nu știi cum se face, dar pisica Eca se împacă foarte bine cu Dobrea, câinele. Dobrea, de când este legat, numai cu pisica mai stă de vorbă. Pisica se apropie de el și-l atinge ușor-ușor cu laba, dar Dobrea se face că nu simte deloc, și atunci pisica îl atinge mai tare cu laba. Dobrea iarăși se face că nu simte, și atunci pisica îi sare în cap. Dobrea scutură din cap și o dă jos, dar mai mult nu-i face nimic, și pisica din nou îi sare în cap, și Dobrea iarăși o aruncă jos. Astfel se joacă în fiecare zi pisica și Dobrea.

Uneori, pisica se culcă chiar în coliba lui Dobrea și bunelul râde:

– Să mai zică cineva că pisica și câinele nu se înțeleg.

(După Dumitru Matcovschi)

- 2 Selectează din text antonimele cuvintelor:
plânge, dezlegat, se îndepărtează, se scoală.

4 p.

- 3 Alcătuieste câte un enunț cu două perechi de antonime.

2 p.

- 4 Formulează întrebări pentru enunțurile subliniate în text.

4 p.

- 5 Caracterizează, în trei enunțuri, un personaj. Exprimă-ți opinia față de el.

3+1 p.

- 6 Scrie un enunț în care pisica îi mulțumește lui Dobrea pentru prietenie.

1+1 p.

II

- 1 Restabilește ordinea celor 5 pași pentru traversarea în siguranță a străzii.

1 p.

• traversez • mă opresc • privesc • găsesc cel mai sigur loc • ascult

- 2 Răspunde, în câte un enunț, la întrebările date.

5 p.

Copilul din imagine a ieșit din mașină pe ușa corectă din punctul de vedere al securității lui? De ce?

Acești copii demonstrează un comportament responsabil sau nu? De ce?

Acest băiețel are voie/nu are voie să atingă mânerul ușii în timp ce mașina e în mișcare? De ce? Dar ce regulă respectă?

Fetița din imagine a scos capul pe fereastră. Este în siguranță sau nu? De ce?

III

- 1 Comentează afirmația în trei enunțuri.

3 p.

Siguranța în trafic este responsabilitatea tuturor.

Corectitudine

5 p.

Mijloace electronice de comunicare

Comunicarea electronică trebuie să fie la fel de politicoasă ca cea verbală.

SMS-ul

- 1 Citește corect cuvintele. Alcătuiește enunțuri.

Greierul, deodinioară, rânduială, coautor.

- 2 Citește poezia. Ești de acord cu greierul? De ce?

Greierul care s-cri-cri-e

Greierul deodinioară,
Bunul meu coautor,
A fugit din călimară...
Unde? În calculator.

– Azi e altă rânduială,
Zice el, în dezacord,
Azi nu scrie cu cerneală
Nimeni. Toți lucrează-n Word.

(Arcadie Suceveanu)

- 3 Îmbină cuvântul cu imaginea.

Porumbel, smartphone, telefon fix, tabletă, mesager, poștaș, computer, sticlă.

- 3.1 Aranjează în ordine cronologică modalitățile de transmitere a mesajelor.

- 4 Ce aplicații utilizezi mai des când comunică prin internet? De ce ?

- 5 Notează, în trei coloane, formulele pe care le folosești, de obicei, când vorbești la telefon:

1. formule de salut

2. formule de mulțumire

3. formule de rămas-bun

Vă sunt recunoscător, bună ziua, la revedere, pe mâine, bună dimineața, îmi face plăcere, adio, salut, pe curând, pentru puțin, pa, îți mulțumesc anticipat, rămâi cu bine, e foarte draguț din partea ta/ dumneavoastră, bună seara, rămâi sănătos/sănătoasă, cu plăcere, noroc.

6 Completează enunțurile punând verbele dintre paranteze la timpul prezent.

Eu (a ști) să comunic prin internet, pentru că (a vorbi) politicos, (a încerca) să fiu amabil, (a nu comunica) nimănui datele personale, parolele. Dacă cineva (a vorbi) cu mine brutal, imediat (a anunța) adulții. Cu prietenii (a discuta) fără răutate, (a respecta) eticheta comunicării.

6.1 Înlocuiește pronumele personal *Eu* din enunțuri cu alte pronume (tu, el, noi, voi, ei) și modifică-le corespunzător.

7 Citește antonimele. Alcătuiește cu fiecare pereche câte un enunț.

a prescurta – a lungi

responsabil – iresponsabil

minunat – obișnuit

8 Definiții. Potrivește cuvintele din prima coloană cu descrierea lor din coloana a doua. Scrie/spune litera necesară.

1. a expedia	a	a lăsa, a da voie ca un lucru să se facă
2. a utiliza	b	a trimite prin poștă, prin mesagerii scrisori, bani, pachete
3. a permite	c	a întrebuința cu folos, a folosi

9 Analizează emoticoanele. Stabilește cum este persoana care le trimite.

Model: Persoana care trimite acest emoticon este speriată.

Încântare

Uimire

Tristețe

Amuzament

Furie

Teamă

10 Citește cuvintele. Ce formează ele? Alcătuiește enunțuri.

Emoție, emoticon, a se emoționa, emoțional, emoționant, emoționat, emotiv

E bine să știi!

Putem transmite un mesaj electronic prin poștă electronică, chat, SMS cu ajutorul calculatorului, telefonului, tabletei.

E-mailul este transmiterea sau primirea de mesaje, de obicei prin Internet. Primul *e-mail* a fost trimis în 1971 de către programatorul Roy Tomlinson. Semnul tipografic @ se citește, în română, „a rond” și înseamnă „la”.

Chatul este un program care permite conversațiile online cu transmitere momentană a mesajelor.

SMS-ul reprezintă serviciul de mesaje scurte care permite schimbul de texte scurte între telefoanele mobile.

- 11 Citește SMS-urile.**
Determină la ce teme studiate se referă. De ce?

- 12 Studiază atent părțile componente ale SMS-ului. Alege unul de mai sus și analizează-l dacă corespunde cerințelor date. Argumentează.**

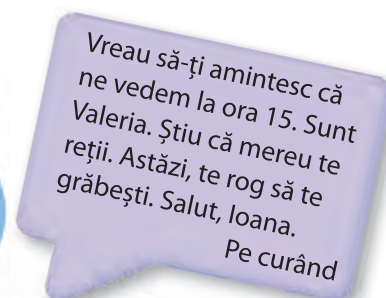
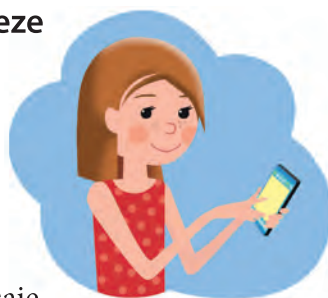
Părțile componente ale SMS-ului	Ce conține?	Structuri
Introducere	Formula de salut, adresarea	Noroc, bună ziua/bine te-am găsit
Cuprins	Descrierea propriu-zisă a informației	Vă/te anunț, aș vrea să-ți/să vă comunic că ..., este important..., aș vrea să precizez că...
Încheiere	Formule de încheiere și scrierea numelui/prenumelui celui care a expediat	Pe curând! Cele bune! Sănătate! Ne vedem în curând!

- 13 Ajut-o pe Valeria să-și redacteze SMS-ul conform cerințelor.**

- 14 Citește regulile.**
Ce lucruri noi ai aflat despre eticheta comunicării?

Mulți copii conversează prin mesaje, de aceea e bine să știi eticheta comunicării. Copiii respectă eticheta atunci când:

- Nu verifică mereu telefonul când vorbesc cu cineva.
- Nu întrerup o conversație doar pentru a verifica un mesaj.
- Nu scriu mereu mesaje când sunt într-un cerc de prieteni.
- Expediază mesaje doar la ore potrivite.
- Sunt atenți la „tonul” mesajului.
- Folosesc cuvinte și expresii de politețe.
- Nu utilizează cuvinte indecente.
- Respectă regulile de scriere și de punctuație.
- Nu prescurtează cuvintele.
- Analizează dacă în situația de față mesajul este cea mai bună modalitate de comunicare.
- Se gândesc bine înainte de a apăsa butonul „Trimite”.

14.1 Divizează aceste reguli în 2 categorii: comunicare reală și comunicare virtuală.

15 Continuă enunțul. Utilizează informațiile care te caracterizează din textul de mai sus.

Eu cunosc eticheta comunicării, deoarece...

- 15.1** Ești de acord cu afirmația *Comunicarea electronică trebuie să fie la fel de politicoasă ca cea verbală*? De ce?

Model: Eu sunt de acord cu această afirmație, căci, după părerea mea, noi trebuie să fim politicoși întotdeauna.

16 Imaginează-ți că vorbești față în față cu un prieten, când deodată primești un mesaj. Ce faci? Argumentează.

- Citești mesajul în timp ce-ți continui discuția cu prietenul tău?
- Îți ceri scuze de la prietenul tău și citești mesajul?
- Ignori mesajul și continui discuția?

17 Compară verbe. Fii atent prin ce se deosebesc.

Coloana A	Coloana B
a verifica – проверить	a se verifica – проверяется
a întrerupe – прерывать	a se întrerupe – прерывается
a prescurta – сокращать	a se prescurta – сокращается
a folosi – использовать	a se folosi – используется
a respecta – соблюдать	a se respecta – соблюдается

Verbele din coloana B se numesc **verbe reflexive** (возвратные).

Verbele reflexive, la prezent, primesc indicatorii **mă, te, se, ne, vă, se.**

persoana	indicatorii	exemplu (a se bucura)	persoana	indicatorii	exemplu (a se bucura)
Eu	mă...	Eu mă bucur	Noi	ne...	Noi ne bucurăm
Tu	te...	Tu te bucuri	Voi	vă...	Voi vă bucurați
El, ea	se...	El, ea se bucură	Ei, ele	se..	Ei, ele se bucură

18 Citește regulile. Numește verbele reflexive.

- Un SMS nu se scrie în zilele de lucru după ora 21.00, iar în zilele de odihnă după ora 17.00.
- Într-un SMS, se respectă regulile de scriere și de punctuație.
- SMS-ul se alcătuiește din cele trei părți componente.
- SMS-urile nu se citesc când iei masa cu cineva.

Scumpa mea fetiță,
Ai grijă, automobilele se
occolesc prin spate și nu
se admite să te joci pe
carosabil.

Cu drag, tata

Iubiții mei părinți,
Se face cam frig, nu mă rețin
mult afară cu prietenii, te
întorc la timp.
Vă ador, al vostru fecior

19 Verifică dacă verbele reflexive sunt utilizate corect în SMS-urile date. Argumentează.

20 Modifică regulile de etichetă cu ajutorul profesorului. Folosește modelul.

Model: Nu verifici telefonul când vorbești cu cineva. → Telefonul nu se verifică când vorbești cu cineva.

• Nu întrerupi o conversație doar pentru a verifica un mesaj.	• ?...
• În mesaje nu utilizezi cuvinte indecente.	• ?...
• În mesaje nu scrii prescurtat cuvintele.	• ?...
• Nu scrii mesaje când stai cu familia la masă.	• ?...

Din chatul cu mama

- Când îți vei face temele?
- După film.
- După film e prea târziu.
- Să înveți nu este niciodată prea târziu.

Din chatul cu tata

- Tată, azi la școală se organizează o ședință cu părinții, dar numai pentru un cerc restrâns.
- Pentru un cerc restrâns?
- Ce înseamnă aceasta ?
- Veți fi doar profesorul și tu.

FACEM CUMPĂRĂTURI

Ai grijă, nu toate în viață pot fi cumpărate!

1 Pronunță corect diftongii [ea], [oa], [ia].

De dimineață, toată piața, coacăză proaspătă, ceapă iute.

2 Citește poezia. De ce mama cumpără fructe și legume pentru copii?

Într-o zi de dimineață,
Merg cu mama mea la piață,
Ca să cumpere legume,
Că sunt proaspete și bune.

Pe tarabe, dragi copii,
Vezi legume timpurii,
Ridichi, ceapă și salată,
Plină este piața toată.

Și spanac, și pătrunjel,
Poți să pui în coș ce vrei.
Mama le ia pentru mine,
Că au multe vitamine.

Iar eu le consum voios,
Să cresc mare și frumos.

(Paula Cojocaru)

- 2.1 Despre care legume din imagini nu este vorba în poezie?
- 2.2 Cum crezi, de ce copilul merge cu mama la piață?
- 2.3 Care sunt legumele tale preferate? Dar fructele? Argumentează.

3 Completează răspunzând la întrebare. Alcătuieste enunțuri.

Model: Eu am cumpărat lapte proaspăt.

ce fel de?

...

...

...

...

...

...

4 Amintește-ți despre *supermarketul din cartier*. Completează enunțurile.

În raionul de legume și fructe, pe lângă roșii, ..., ..., ..., ... și alte legume și fructe locale, se pot găsi și... . În raionul de produse lactate trebuie să verificăm neapărat termenul de păstrare pentru ..., ..., ... sau În raionul de produse congelate sunt câteva congelatoare mari. În ele se găsesc ..., ..., ... și Tot în congelatoare se află și ..., și După mirosul de pâine proaspătă, găsim ușor raionul produselor de panificație unde în afară de pâine mai găsești ..., ... și

5 Mama îl trimite pe Victoraș la magazin după pâine, fructe și legume. Cum crezi, ce sfaturi îi dă mama referitor la traversarea străzii?

- 5.1 Improvizează cu colegul/colega un dialog dintre Victoraș și vânzătoare.

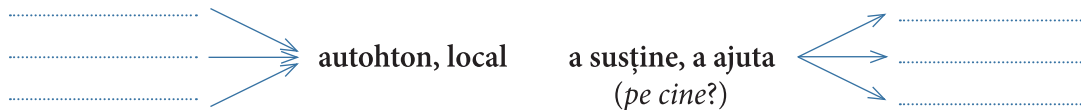

6 Alcătuieste enunțuri răspunzând la întrebări.

A procura, a cumpăra (cine?, ce a făcut?, de unde?, ce?, la ce preț?)

Model: Verișorul a procurat de la piață o bicicletă de 1000 de lei.

7 Completează îmbinările de cuvinte. Alcătuieste enunțuri.

8 Citește. Stabilește „cuvintele-rude”. Alcătuieste 3–4 enunțuri.

A produce, floare, cumpărător, a înflori, produse, cumpărături, floral, producător, a cumpăra, florar.

9 Citește explicația cuvântului *aglomerat*. Cu care dintre imagini o asociezi? De ce?

AGLOMERAT

– *plin de oameni, de mașini*

astă-seară – în seara
zilei de azi
astă-seară
astă-noapte
astă-dimineață

10 Scrie câte un enunț cu fiecare dintre cuvintele date. Atenție la semnele de punctuație!

Aastă-seară, eu ...
Astă-dimineață, voi...
Astă-noapte, el...

11 Examinează imaginea. Ce produse sunt incluse în oferta specială? Calculează care este diferența de preț.

Punguța cu doi bani

Smântână
Preț vechi: 23 lei
Preț nou: 16 lei

Covrigei
Preț vechi: 11 lei
Preț nou: 7 lei

Mere de la producători locali
Preț vechi: 9 lei
Preț nou: 6 lei

Ofertă specială

12 Alcătuieste enunțuri.

Model: Acasă avem destule (достаточно) roșii.
Roșiile sunt destul de (достаточно) proaspete.

destul suc
destulă smântână
destui castraveți
destule roșii

destul de {
proaspăt/-ă/-i/-e
gustos/-ă/-i/-e
scump/-ă/-i/-e
ieftin/-ă/-i/-e

13 Oferă răspunsuri complete.

- Când transportul public este mai aglomerat: dimineața sau la prânz?
- Despre ce oferte speciale ai auzit în ultimul timp?
- Știi ce va găti mama astă-seară?
- Ce produse cumpărați zilnic?
- De unde procurați fructe și legume?
- Cum sunt produsele autohtone?

14 Continuă enunțul.

Noi susținem producătorii autohtoni, pentru că...

15 Citește informațiile. Unde fac cumpărături membrii familiei?

Bunica
Unchiul
Mătușa
Verișorul

Merg la piață în fiecare sâmbătă. Atunci am destul timp pentru cumpărături. Este frumos dimineața, la ora 7, când nu este multă lume. Vin la cină nepoții astă-seară și eu gătesc. Așa că am nevoie de multe legume pentru supă și salată, iar pentru desert cumpăr fructe. Cred că iau și niște mere și fac o prăjitură.

Nu am timp să fac cumpărături, de aceea la piață merg o dată pe săptămână. Aici totul este proaspăt, direct de la producătorii autohtoni. Astăzi am nevoie de 1 kg de roșii, 1 kg de ardei, 2 kg de cartofi și 1 kg de struguri. Pentru copii mai cumpăr prune și pere.

Nu merg cu plăcere la piață. Este foarte aglomerat și nu am timp. Dar astăzi merg la o zi de naștere și am nevoie de flori. Piața este plină de romanițe, garoafe, dar eu vreau trandafiri. Vai, ce miroase plăcut printre flori!

Nu am timp prea mult, așa că la piață mă duc rar. Dar merg cu plăcere la supermarket. Este mai practic, pentru că totul este într-un loc. Aici găsesc de toate: lactate, mezeluri, legume, fructe și detergent. Deseori sunt oferte speciale. Sigur că în piață este mai plăcut, pentru că mai vorbesc cu vânzătorii, cu producătorii. Și totul este mai proaspăt, mai ieftin, dar la supermarket este mai simplu.

16 Stabilește, în baza ex. 15, dacă enunțurile date sunt adevărate sau false. Argumentează.

- Bunica hrănește nepoții, apoi pleacă la piață.
- Bunica cumpără mere ca să facă dulceață.
- Unchiul merge la piață de două ori pe săptămână.
- Pentru copii, unchiul cumpără banane și portocale.
- Mătușa nu merge la piață, fiindcă acolo nu găsește produse proaspete.
- Verișorul preferă supermarketul, deoarece totul este într-un loc.

Când ne adresăm, zicem:
bunico, mătușo,
unchiule, verișorule.
Adresările trebuie să
fie izolate cu virgule!

17 Adresează-le personajelor câte două întrebări directe.

Model: Bunico, unde mergi în fiecare sâmbătă? Trandafirii sunt frumoși, mătușo? Ai cumpărat, unchiule, și mere?

18 Formulează, în numele personajelor, adresări către vânzători. (vezi ex.15)

Model: (Bunica) – Dați-mi, vă rog, 2 kg de mere.

• Bunica

• Unchiul

• Mătușa

• Verișorul

19 Citește dialogul. Ajută-l pe Nicu să pună corect semnele de punctuație.

- Andrei cine merge la piață la ora 7
- Bunica îi place că nu este multă lume
- De câte ori pe săptămână merge la piață unchiul
- Cred că o dată pe săptămână
- Dar de ce verișorul face cumpărături la supermarket ai înțeles Andrei
- Da el zice că așa e mai simplu

20 Lucrați în perechi.

Alcătuți un dialog asemănător în baza informației din ex. 15.

21 Cine spune fiecare replică: cumpărătorul sau vânzătorul?

- Doresc un buchet de trandafiri.
- Ce doriți?
- Aveți castraveți și ardei?
- Totul este foarte proaspăt.
- Avem lalele și trandafiri.

- Doriți fructe de sezon?
- 1 kg de zmeură costă 45 de lei.
- Cu ce vă pot ajuta?
- Vreau 1 kg de ardei.

22 Conversați. Elevul A începe.

A

Aveți roșii, mere și castraveți?

B

... roșii și castraveți.

A

Cât costă 1 kg de roșii /
1 kg de castraveți?

B

1 kg de roșii...
1 kg de castraveți ...

A

Aveți trandafiri și lalele?

B

... trandafiri. Lalele ...

A

Cât costă trei trandafiri
și un buchet de lalele?

B

Un buchet de trandafiri ...
Un buchet de lalele ...

23 Lucrați în perechi. Magazinul „Punguța cu doi bani” propune o ofertă specială “Fruite și legume de la producătorii autohtoni”.

Ajutați-i pe angajați să creeze un poster publicitar original.

23.1 Folosiți următoarele structuri:
fantastic, superb, minunat.

Pentru a-ți exprima admirația față de ceva sau cineva mai poți utiliza următoarele structuri:

- *Extraordinar!*
- *Nemaipomenit!*
- *Uimitor!*
- *Excelent!*
- *Magnific!*

Fantastic!
Felicitări,
feciorașule!

Mămico,
echipa noastră
a câștigat meciul!
E nemaipomenit!

24 Găsește în ex. 15 o altă structură de exprimare a admirației. Citește enunțul. Înlocuiește structura cu una de mai sus.

25 Exprimă-ți admirația față de posterele publicitare ale colegilor.

26 Examinează imaginile. Numește obiectele. Folosește: *un-doi; o-două; un-două*.

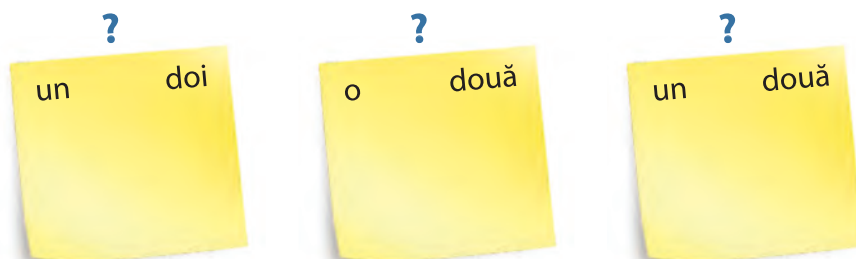
Genul substantivelor

Substantivele de genul	masculin	singular	UN	plural	DOI
	feminin		O		DOUĂ
Substantivele	neutre		UN		DOUĂ

27 Determină genul substantivelor din ex. 26. Argumentează.

28 Clasifică substantivele în trei categorii după gen. Intitulează fiecare categorie. Argumentează.

Bujor – bujori, chiflă – chifle, ardei – ardei, suc – sucuri, roșie – roșii, tort – torturi, garoafă – garoafe, pește – pești, iaurt – iaurturi.

Numărul substantivelor

M	singular	plural	F	singular	plural
	un leu un ardei un pantof un biscuit un pieton un verișor	doi lei doi ardei doi pantofi doi biscuiți doi pietoni doi verișori		o caisă o cană o floare o carte o lalea o cafea	două caise două căni două flori două cărți două lalele două cafele
-i			-e -i -le		
	un suc un suvenir un buchet un măr un fotoliu	←	N 	→	două sucuri două suveniruri două buchete două mere două fotolii
			-uri -e -i		

29 Analizează informația de mai sus. Completează tabelul în caiet.

Pluralul substantivelor	masculin	-
	feminin	-e, -i, -
	neutru	- , - , -uri

30 Completează enunțurile. Pune substantivele la plural.

Mama cumpără 2 kg de (ardei), 1 kg de (castravete) și brânză pentru salată.

Ea are nevoie și de (fruct) pentru o prăjitură. La supermarket găsește (prună) și (pară).

Îi mai trebuie (strugure). Atunci prăjitura iese perfect. Făină, lapte, zahăr și ouă are acasă. Mai are două (oră) până vin (copil) de la școală, așa că reușește să le pregătească surpriza.

31 Lucrați în perechi. Formulați corect întrebările. Răspundeți la ele.

Model: Cât costă 1 kg de bomboane? 1 kg de bomboane costă 50 de lei.

Cât costă
un kilogram (kg)
de...

Consumăm fructe și legume

Cheia sănătății este respectarea regulii: consumă zilnic câte cinci fructe și legume.

1 Citește corect îmbinările de cuvinte:

Ne-a adus în dar, tare-mi place, ce-mi spui, toate-mi sunt dragi.

2 Descifrează poeziile. Citește-le.

Mulțumim

Toamna ne-a adus în dar
ca de chihlimbar (янтарь).

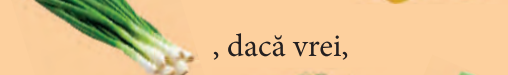
De toate avem pe masă.
Mulțumim, toamnă frumoasă!

(Ianoș Țurcanu)

Cântecul legumelor

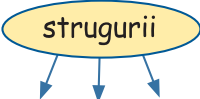
Tare-mi plac legumele,
Le știu toate numele.
Ce-mi dau ele-i o avere:
Vitamine și putere!

Mâncăm fructe și legume –
Nu-i nimic mai bun pe lume.
O știu bine –
Că au multe vitamine.
Vitaminele, măi frate,
Ne dau multă sănătate!

(Anca Ciobanu)

- 3 Fructele și legumele influențează sănătatea noastră? Argumentează.
- 4 Explică prezența virgulei în versul **Mulțumim, toamnă frumoasă!**
Înlocuiește cuvântul *mulțumim* cu altă structură de exprimare a mulțumirii.

- 5 Spune cum sunt:
-

strugurii

castraveții

morcovii

pepenii verzi

- 6 Analizează informația. În ce coloană pui cuvintele? De ce?

Roșiile, ridichea, ceapa, spanacul, varza, cartofii

Coloana A			Coloana B		
(Mie) îmi	} place	para	(Mie) îmi	} plac	perele
(Ție) îți		pruna	(Ție) îți		prunele
(Lui) îi		gutui	(Lui) îi		gutui
(Ei) îi		mărul	(Ei) îi		merele
(Nouă) ne		ardeiul	(Nouă) ne		ardeii
(Vouă) vă		strugurele	(Vouă) vă		strugurii
(Lor) le		castravetele	(Lor) le		castraveții

- 7 Alcătuiește enunțuri după model.

Model: Mie îmi *place* ardeii *roșii* - Mie îmi *plac* ardeii *roșii*.

- 8 Lucrați în perechi. Stabiliți conform indicilor ce legumă este.

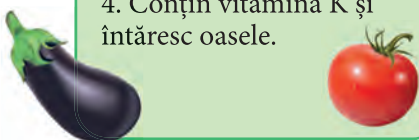
1. Eu cresc în pământ.
2. Sunt portocaliu.
3. Am formă alungită.
4. Sunt crocant dacă sunt mâncat crud.
5. Conțin vitamina A, sunt bun pentru vedere.

1. Eu cresc în pământ.
2. Am formă rotundă.
3. Am un miros puternic.
4. Poți să plângi când mă tai.
5. Conțin vitaminele C, B și întăresc sistemul nervos.

1. Eu sunt verde.
2. Sunt gătit, de obicei, dar pot fi mâncat și crud.
3. Semăn cu un copăcel.
4. Conțin vitamina C și întăresc sistemul imunitar.

1. Sunt folosit în salate.
2. Am o formă alungită.
3. Sunt verde și crocant.
4. Conțin vitamina K și întăresc oasele.

1. Sunt albă.
2. Am frunze verzi.
3. Semăn cu un copăcel.
4. Conțin vitamina B și întăresc sistemul digestiv. (пищеварительная система)

1. Sunt rotundă și roșie.
2. Am semințe.
3. Pot fi gătită sau mâncată crudă.
4. Conțin vitaminele A, E. Întăresc sistemul imunitar și fac pielea frumoasă.

- 8.1 Consultați enciclopedia. Alcătuți și voi astfel de informații despre fructe.

9 Analizează piramida alimentației corecte. Spune ce loc ocupă fructele și legumele. Cum crezi, de ce?

- 9.1 În această piramidă lipsește un element important. Care este acesta?
- 9.2 Ce, conform piramidei, trebuie să mâncăm cel mai puțin?
- 9.3 Pregătește și prezintă piramida alimentației tale. Argumentează.
- 9.4 Compar-o cu alte piramide ale colegilor. Prin ce se aseamănă?
- 9.5 Cum crezi, de ce este important să ne alimentăm corect?

10 Pornind de la informația oferită, formulează sfaturi colegilor.

Model: Ouăle, morcovii, ardeii protejează vederea, ne fac pielea sănătoasă și frumoasă.

Dacă vreți să aveți o vedere bună și o piele sănătoasă și frumoasă, mâncați ouă, morcovi și ardei.

Merele, perele, vișinele, caisele, varza, ceapa, castraveții, roșiile ne întăresc imunitatea corpului.	Dacă vreți să aveți o imunitate bună,...
Peștele, lactatele ne ajută să avem oasele și dinții puternici.	
Fructele și legumele ne dau energie, ne ajută să creștem sănătoși.	

11 Citește sinonimele. Alcătuieste îmbinări de cuvinte.

prețios, valoros, important numeros, mare curajos, viteaz puteri, forțe armată, oaste

12 Cu ce cuvinte de mai sus asociezi imaginea? Argumentează.

Model: Eu asociez cuvântul *important* cu imaginea dată, fiindcă fiecare copil trebuie să știe că fructele ne dau sănătate.

13 Pune adjectivele date la feminin, singular. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, enunțuri.

Model: prețios – prețioasă. Eu am avut o idee prețioasă.

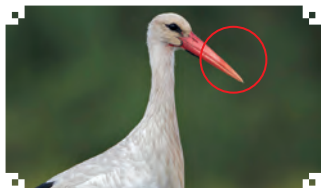
Prețios, valoros, numeros, curajos

- 14 Găsește „cuvintele-mamă”.
Alcătuiește cu ele câte un enunț.

Familii de cuvinte

număr, a număra, numeros	preț, a prețui, prețios
oaste, ostaș	început, a începe, a reîncepe
a apăra, apărători	a produce, producător, produs

- 15 Corelează cuvintele cu imaginile date.

cârd
a înconjura
ostaș
cioc
struguri
barză, cocostârc
boabe de struguri

- 16 Transcrie catrenul. Pune adjectivele la formele corecte.

Struguri (galben, auriu,
Roșu, negru, brumăriu)
I-a copt toamna sus în vii:
Haideți să-i mâncăm copii.

(Ilie Mirea)

- 17.1 Spune, ție îți plac strugurii? De ce?

Compară

struguri – l. română

виноград – l. ucraineană

грозде – l. bulgară

виноград – l. rusă

üzüm – l. găgăuză

- 17 Alcătuiește enunțuri după model.

Model: Eu am reînceput lecțiile de canto.

Prefixul **re-** se utilizează pentru
a arăta că acțiunea se repetă.
A reîncepe, a rescrie, a reciti,
a redeschide, a reprograma

18 Citește textul. Cine i-a ajutat pe ostași să învingă?

Se spune că, pe vremea lui Ștefan cel Mare, o armată numeroasă de tătari a înconjurat Cetatea Soroca. După multe zile de luptă, armata lui Ștefan cel Mare a rămas fără produse.

Neavând hrană și apă, luptătorii din cetate rămâneau, pe zi ce trecea, fără puteri și speranță. Însă, într-o dimineață, deasupra cetății a apărut

un cârd de berze albe. Ele purtau în ciocuri struguri și îi lăsau să cadă în curtea cetății. Boabele de struguri le-au dat forțe apărătorilor, iar ajutorul foarte prețios al acestor păsări le-a ridicat spiritul ostașilor. Vitejii moldoveni au reînceput lupta și i-au învins pe tătari.

De atunci, în semn de recunoștință, barza albă cu un strugure în cioc a devenit unul dintre simbolurile Moldovei.

19 Citește enunțurile în care se indică:

- când are loc acțiunea;
- de ce ostașii își pierdeau forțele;
- cine le-a venit în ajutor ostașilor;
- ce i-a încurajat pe ostași;
- unul dintre simbolurile Moldovei.

hrană – пища

pe zi ce trecea – с каждым днём

spirit – дух

a învinge – победить

semn de recunoștință – знак благодарности

20 Dezvoltă enunțurile cu minimum două cuvinte.

Model: Armata a înconjurat cetatea. → Armata **tătarilor** a înconjurat Cetatea **Soroca**.

Oastea domnitorului
a rămas fără hrană.

Luptătorii își
pierdeau puterile.

Ostașii au
primit ajutor.

Berzele purtau în
ciocuri struguri.

21 Împarte textul în cinci fragmente. Intitulează-le cu îmbinări de cuvinte din text.

Poți începe astfel:

- Pe vremea lui Ștefan cel Mare.

22 Povestește textul în numele unui luptător.

Poți începe astfel: Armata noastră, în frunte cu Ștefan cel Mare, era în Cetatea Soroca. Într-o zi, ...

23 Alcătuieste un dialog cu un coleg / o colegă.

Rolurile: doi ostași. Ei își exprimă admirația că au câștigat în luptă și le mulțumesc berzelor pentru ajutor. *Vezi structurile de la pag. 41, 63.*

- 24 Studiază informația. Cum crezi, proprietățile strugurilor i-au ajutat pe ostași să învingă dușmanul? De ce?

STRUGURI:

- sunt o sursă importantă de energie;
- îmbunătățesc memoria și atenția;
- ridică spiritul;
- întăresc sistemul imunitar și protejează organismul de infecții;
- protejează organismul de boli de inimă;
- conțin multe minerale necesare pentru sănătatea oaselor.

- 25 Memorizează poezia. Spune, de ce legumele sunt izvor de sănătate?

Hora legumelor

Legumele toate, toate
Sunt izvor de sănătate.
Fiecare în felul ei
Ne ajută cu temei.
Usturoiu-alungă boala,
Ceapa vindecă răceala,
Frunza verde de spanac
Este bună la stomac.

Iar salata neapărat
Face bine la ficat.
Morcovii, cartofii, varza,
Roșiile și fasolea
Au pornit și ele hora.
Oricum ar fi consumate –
Fierate, crude – toate, toate
Sunt izvor de sănătate.

(Lucia Munteanu)

Un – doi

strugure – struguri
pepene verde –
pepeni verzi

O – două

piersică – piersici
pară – pere
prună – prune

Un – două

măr – mere
kiwi – kiwi

DAR:

Denumirile de copaci sunt de genul masculin

Un piersic – doi piersici

Un păr – doi peri

Un prun – doi pruni

- 26 Selectează din șirul de cuvinte fructele și denumirile de copaci. Înscrie-le în caiet în două coloane, pomi și fructe. Alcătuiește îmbinări de cuvinte.

Model: Pere suculente, peri înalți

mere
caise caiși pruni
prune meri vișine
cireși cireșe vișini
peri pere

27 Formează pluralul substantivelor. Alcătuiește enunțuri.

Model: Un măr – doi meri. Merii au înflorit superb!

Pomi: măr, prun, cais, gutui, vișin, cireș

28 Cum e corect? De ce?

Mănânc două mere? meri.

Prunele? prunii sunt gustoase.

Perele? perii au înflorit.

Îmi pun la urechi cireșe? cireși.

Fac compot din vișine? vișini.

Îți place magiunul din caiși? caise?

28.1 Citește și completează.

(Mărul? merele) multe mere are.

(Mărul? mere) dă la fiecare:

La cel silitor la carte

Îi dă multe (mere? meri) coapte.

(Petru Cărare)

29 Citește poezia. Scrie adjectivele. Alcătuiește 4-5 enunțuri cu ele.

Mărul

Mărul este rotunjor,

Roșu, verde, gălbior.

Parcă-i minge, dar nu sare.

Și codiță mare are.

Parfumat, dar și gustos

El mă face sănătos.

(Elena Bejenaru)

30 Tradu enunțurile.

Дедушка посадил две вишни перед домом. Я тоже посадил одну яблоню. Слива в этом году дала хороший урожай. Вишня зацвела в мае. Дети полили абрикос. Мы накрыли стол под орехом.

Cei mai buni doctori:

Apa

Somnul

Sportul

Natura

Soarele

Fructele

Legumele

Hrana sănătoasă

EVALUARE • Test de cunoștințe și capacități

1 Rescrie textul punând verbele la timpul prezent.

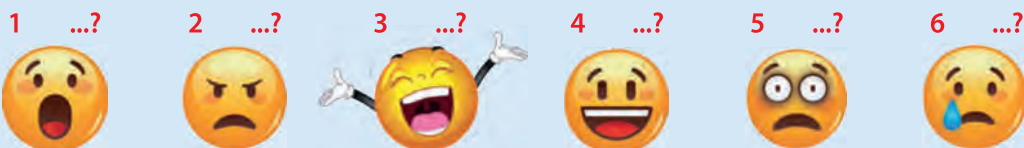
10 p.

Voi (*a ști*) ... cum să traversezi strada când nu (*a fi*) ... semafor? Iată ce (*a face*) ... Sergiu. El întotdeauna (*a se opri*) ... la trecerea pentru pietoni și (*a se asigura*) ... că nu (*a veni*) ... mașini. Apoi, Sergiu (*a păși*) ... pe zebra până la jumătate și (*a se uita*) ... dacă nu (*a veni*) ... mașini din partea opusă. După aceasta, băiatul (*a merge*) ... până la trotuarul aflat pe cealaltă parte a străzii prin locul marcat.

2 Asociază cuvintele propuse cu emoticoanele.

6 p.

Teamă, amuzament, tristețe, încântare, furie, uimire

3 Vrei să inviți în ospetie prietenul/prietena. Scrie-i un SMS. Respectă structura.

4 p.

3.1 Citește rețeta prăjiturii pregătită de mama pentru vizita prietenului tău/prietenei tale. Răspunde în cinci enunțuri la întrebarea:

5 p.

Ce a făcut mama pentru a prepara prăjitura? **Model:** Mama a pus cuptorul la 180°C...

Prăjitură cu struguri

Ingrediente

8 ouă, 250 de g de zahăr, 300 de g de făină, 50 ml de ulei, sare, vanilie, coajă de lămâie, 600–700 g de boabe de struguri albi sau negri

Mod de preparare

Mai întâi se pune cuptorul la 180°C. Se spală strugurii, boabele se taie în jumătăți. Albușurile (белки) se bat cu sare și se adaugă (добавляется) jumătate din zahăr. Separat se bat gălbenușurile (желтки) cu restul de zahăr, se adaugă uleiul și, în final, făina, coaja de lămâie și vanilia. Albușurile se adaugă la compoziția de gălbenușuri și făină. Compoziția se toarnă într-un vas cu hârtie de copt. Deasupra se așază strugurii. Se coace 25 de minute la 180°C.

3.2 Exprimă-ți, în două enunțuri, admirația față de surpriza culinară pregătită de mama.

2 p.

4 Ajută-l pe domnul doctor să finalizeze sfatul pregătit pentru voi.

6 p.

Pentru o viață sănătoasă, consumați zilnic 5 fructe și legume,

pentru că...

fiindcă...

deoarece...

căci...

Corectitudine

6 p.

COPILUL ȘI NATURA

Calea ta spre succes

- Minuni ale naturii
- Plante deosebite
- Curiozități din lumea animalelor

Să realizez:

- citirea conștientă, expresivă;
- dialog;
- descriere;
- prezentare tematică;
- caracterizare succintă;
- colaj tematic etc.

Să aplic:

Substantive comune. Genul, numărul, cazurile substantivelor, declinarea substantivelor cu articol hotărât și nehotărât.

Să exerseș:

- să citesc în gând, conștient, selectiv, pe roluri;
- să exprim sentimente, atitudini, emoții, regretul;
- să compar unele lucruri, informații;
- să folosesc formule de adresare;
- să identific descrieri;
- să descriu lucruri, fenomene;
- să prezint informații;
- să solicit sprijinul colegilor, profesorului;
- să analizez/să sintetizez unele date, fenomene.

Să memorez!

A accepta, acceptat, adorabil, amar, amărui, apos, a aprecia, apreciere, arbore, balenă, caz, căldare, cârd, coif, a confirma, cioc, coajă, a considera, considerat, a cuceri, creier, a (se) deplasa, deșert/pustiu, declinare, dimensiune, enigmă, enorm, fabulos, fermecător, fascinant, faimos, a frapa, flacăra, fluviu, ghețar, gresie, groapă, horticultor, insulă, inițial, insectă, imens, îmbătător, a îngropa, încontinuu, întindere, longeviv, lichid, magic, a minuna, a merita, minune, miracol, merituos, mărturie, movilă, nară, protecție, a pătrunde, a reține/a memora, recent, relief, suprafață, spor, a spori, similitudine, substantiv, terestru, ședință, șarmant, tavan, unic, a uimi, vale, vârf, a vrăji, zimț, a zgâria.

MINUNI ALE NATURII

Natura este viață, sănătate și putere, e raiul frumuseții pe pământ.

- 1 Citește îmbinările de cuvinte. Alcătuiește enunțuri cu trei dintre ele, la alegere.

A zbura cu avionul, a merge cu tramvaiul, a transporta cu camionul, a merge cu trenul, a pluti cu vaporul, a naviga cu submarinul, a zbura cu deltaplanul, a se plimba cu căruța, a goni cu (pe) bicicleta, a se deplasa cu trotineta electrică, a merge pe jos.

1

a încânta a magnetiza
a vrăji a hipnotiza
a uimi a minuna
fermecător fascinant
minunat feeric, adorabil
îmbătător șarmant
spectaculos magic

3

- 1.1 Repartizează îmbinările pe trei rubrici: 2

calea aerului calea terestră calea apei

...

...

...

- 1.2 Alcătuiește enunțuri folosind trei componente (1; 2; 3).

Model: Noi am călătorit în munți pe cale terestră, cu camionul. Este fascinant să te deplasezi pe cale terestră, în special cu trotineta electrică.

- 2 Construiește îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri folosind cuvinte de la rubrica S.O.S.

munte	fascinant/ă	zonă
lac	...	peșteră
vulcan	adânc/ă	gresie
parc		oraș

a vrăji	vizitatorii spectatorii ...
a uimi	
a încânta	
a cuceri	
a minuna	
a fermeca	

- 3 Citește cuvintele. Numește-le pe cele cunoscute. Dacă ai cel puțin șapte, ești merituos (=ai merite).

Familii lexicale

a merita – merit – merituos
a bate – bătaie – bătaș
a observa – observator – observație
apă – acvariu – acvatic – apos

Sinonime

a merge – a se deplasa – a circula
a uimi – a fascina – a impresiona – a încânta – a minuna
drum – cale – stradă – uliță
bătălie – luptă – conflict

4 Citește enunțurile. Tradu cuvintele, expresiile evidențiate.

- a) Gicu, trebuie să mergi la Soroca, acolo este o cetate veche, **uimitoare**. **Merită** să o vizitezi.
 b) Anișoara, unde ești fotografiată? Parcă sunt niște dealuri, **movile**. c) În Chișinău circulă autobuze și troleibuze **extraordinar de frumoase**. d) Bazinul acvatic al râului este **fantastic**. e) Afinele și merele sunt **extrem** de gustoase. f) O excursie ziua este mai ieftină decât o excursie **nocturnă** (noaptea). g) Codruța, îți doresc să ai în viață o cale plină de bucurii și realizări **minunate, onorabile**!

5 Numește cuvântul de prisos din grupurile date. Argumentează.

- A. merituos, bătaș, apos, cale, fantastic; B. luptă, acvariu, nocturn, observator;
 C. formațiune, a îngheța, a călători, a acoperi; D. estetic, fantastic, valoare, încontinuu.

5.1 Propune sinonime sau antonime pentru cuvintele de prisos identificate.
 Alcătuieste enunțuri.

Model: Ieri am fost cu bunicul la muzeu și am văzut multe lucruri de preț.
 Ce bucurie! Noaptea a plouat neîncetat.

6 Lucrați în cinci echipe. Citiți informația repartizată de profesor. Prezentați-o succint colegilor din alte echipe.

1

Indiferent de... – aici:
 независимо от...
a merita – заслужить
mărturii – свидетельства
cale – путь, дорога

Parcul National din Malaiezia

Să ajungi aici nu este ușor. Indiferent dacă mergi pe calea aerului, pe cale terestră sau pe calea apei. Dar merită să ajungi. Vei putea observa mărturii geologice a milioane de ani, formațiuni zimțate care ies în relief în această zonă. Iar peșterile de sub aceste formațiuni sunt extrem de spectaculoase. Vizitați aceste locuri rare de pe Terra.

2

Peștera Focul viu

O adevărată comoară a munților Apuseni (România). Ghețarul de la *Focul viu* poartă această denumire datorită razelor de soare care pătrund în peșteră prin tavan. Peștera este situată la o altitudine (înălțime în raport cu nivelul mării) de 1165 de metri.

Familii lexicale

gheață – ghețar – a îngheța – ghețarie – înghețată
 a continua – încontinuu – continuare

7 Citește sinonimele. Găsește în textele nr. 1, 2 încă un sinonim al acestor cuvinte.

- Singur, inegalabil, neîntrecut, nemaiauzit, nevăzut, nemaipomenit, nespus.
- Este plasat, este amplasat, este stabilit, este așezat, se află, se găsește, este.

7.1 Alcătuiește două enunțuri cu două dintre aceste sinonime care ți-au plăcut mai mult.

7.2 Concurs de memorare. Memorează cineva un număr record de cuvinte?!

Dacă da, **EȘTI FABULOS!**

Dicționarul mai propune și altele.

RO

ba aici,
ba acolo

RU

то здесь,
то там

3

Vulcanul Kelimutu

Pe insula Flores (Indonezia) se află vulcanul Kelimutu. El a fost mult timp inactiv. După aceasta s-au format trei lacuri multicolore – un miracol al naturii: lacul fermecat, lacul fetelor și băieților, lacul bătrânilor. Considerate o comoara națională, lacurile se află și pe moneda țării. Lacurile, ca un cameleon, își schimbă periodic culorile: au ba culoare verde, ba turcoaz, ba maro, roșu sau negru. Lacurile sunt unice.

in- a- ne-

activ – inactiv
logic – alogic
vinovat – nevinovat

insulă – остров
inactiv – уснувший

un miracol – чудо
vârf – вершина

fermecat – заколдованный,
очарованный

O Sută de Movile

este un peisaj de o mare valoare științifică și estetică. Unii savanți spun că este unicul loc din Europa unde sunt (intr-un număr extrem de mare) stânci submarine ale Mării Mediterane. Marea Mediterană acoperea, cu vreo 20 de milioane de ani în urmă, teritoriul de azi al Republicii Moldova. Alții spun că aici au avut loc bătălii grele. Biruatorii și-au îngropat aici eroii. Acest peisaj unic este situat pe valea Prutului, în raionul Râșcani. Locul are o lungime de 8 km și o lățime de circa 2 km. Înălțimea movilelor este de la 1–3 m până la 30 m.

4

movilă – холм
valoare – ценность
științific – научный

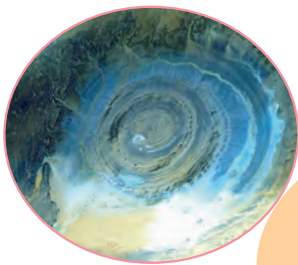
savant – *sin.*: om de știință
unic – уникальный

bătălie – бой
a îngropa – хоронить

5

misterios – загадочный
a considera – считаться
recent – недавний, последний
a accepta – принять, согласиться

Ochiul Saharei

este un peisaj misterios în deșertul Sahara. *Ochiul Saharei* este un cerc mare, inițial considerat a fi un crater. Dar cele mai recente și acceptate teorii spun că acesta este un rezultat al eroziunii. Cu un diametru de aproape 40 km (!), el poate fi văzut din spațiul cosmic și arată ca un ochi gigantic de taur.

Repere pentru prezentări:

Cale, formațiune, peșteră, vale, lacuri
 foc viu, loc unic, spațiu cosmic
 bazin acvatic

lungime adâncime
 lățime diametru
 înălțime suprafață

- 8 Ai ascultat toate informațiile. Care te-a impresionat în mod deosebit? De ce? Pe ce continent, în ce țară se găsește această minune a naturii? Cum a fost această *călătorie* pentru voi, elevii?

A interesantă B folositoare
 C impresionantă D de cunoaștere
 E plină de curiozități F varianta ta

- 9 Dacă părinții ți-ar oferi posibilitatea să călătorești, unde ai merge? De ce? Cum le-ai mulțumi?

Eu **aș**
 Tu **ai**
 El, ea **ar**
 Noi **am**
 Voi **ați**
 Ei, ele **ar**

întreba

Я/ТЫ/ОН
 бы спросил
 Мы/ВЫ/ОНИ
 бы спросили

- 10 Ce întrebări ai adresa unui ghid din țara cu locurile despre care ai citit/ai ascultat?
- 11 Ce informație ai povesti-o părinților sau bunicilor? De ce?
- 12 Descrie locul care ți-a plăcut cel mai mult. Folosește adjective de la **S.O.S.** (pag. 74)
- 13 Compară informațiile 3 și 4. Ce similitudini (asemănări) au și ce diferențe?
- 14 Se spune că *Stânca Amvon*, din Norvegia, este prima minune a naturii în listă.

Este un platou pe care oamenii se ridică la 604 m înălțime fără balustrade de protecție. Acesta nu este un loc pentru cei care se tem de înălțime.

- 14.1 Exprimă-ți regretul că nu poți pleca din anumite motive.

Regret! Îmi pare rău. Îmi pare sincer rău. Scuzați!
 Nu vă supărați. Îmi pare atât de rău. Ce păcat!

- 15 Selectează acasă o informație care te-a frapat. Prezintă-o colegilor. Folosește și imagini.
- 16 În mottoul temei, un înțelept a declarat: „Natura este viață, sănătate și putere, e raiul frumuseții pe pământ”. Argumentează succint.
- 17 Citește și examinează împreună cu profesorul tabelul de mai jos:
Nom. –Acuz.; Gen. –Dat.. Ce ai observat? Prin ce se aseamănă sau se deosebesc?

Cazurile (падежи)

Declinarea substantivelor cu articolul hotărât

S I N G U L A R			P L U R A L		
M	Vulcanul (ce?) uneori este inactiv.	NOMINATIV: cine? ce?	Vulcanii pot fi inactivi mulți ani.		
F	Movila (ce?) este înaltă.		Movilele noastre au valoare științifică.		
N	Lacul (ce?) bătrânilor simbolizează înțelepciune.		Lacurile îi ajută pe agricultori.		
M	Lava (a cui?) vulcanului activ e uimitoare.	GENITIV: a/ale /al/ ai cui?	Lava vulcanilor este miraculoasă.		
F	Valoarea (a cui?) movilei e importantă.		Înălțimea movilelor este de la 1m până la 30 de metri.		
N	Apa (a cui?) lacului își schimbă des culoarea.		Apa lacurilor este fermecătoare.		
M	Natura i-a dat (cui?) vulcanului trei lacuri magice.	DATIV: cui?	Vulcanilor activi nu le stă nimic în cale.		
F	Istoria i-a dat (cui?) movilei și valoare estetică.		Turiștii acordă mare atenție movilelor spectaculoase.		
N	(cui?) Lacului îi stă bine în vârful muntelui.		Datorită lacurilor vin mulți turiști.		
M	Nu poți să uiți (ce?) vulcanul de pe insula Flores.	ACUZATIV pe cine? ce? cu cine? cu /în/pe ce?	E dificil să ai vulcanii prin preajmă.		
F	(Pe ce?) Pe movila aceasta crește iarbă mustoasă.		Noi dorim să mergem în excursie la movilele acelea.		
N	E plăcut să te scalzi (în ce?) în lacul roșu.		Sunt drăguțe rațele pe lacurile de la noi.		
Fii atent, călătorule! Domnișoară, ți-a plăcut excursia?		VOCATIV	Apropiați-vă, doamnelor și domnilor!		

GENITIV

elevul**lui**.

Meritele sunt (ale cui ?) **ale lui** Dinu.
elev**ei**.
Din**ei**.

DATIV

elevul**lui**.

Adresez aprecierile mele (cui ?) **lui** Dinu.
elev**ei**.
Din**ei**.

- 18 Alege o informație, de exemplu, *Ochiul Saharei*. Analizează cu ajutorul tabelului cuvintele subliniate. Numește genul substantivului, numărul și cazul. Cere ajutorul profesorului/colegului.

Model: Substantivul „ochiul”. Judecăm (рассуждаем): are articolul hotărât **-l**. Deci, este în mod obligatoriu **singular, masculin sau neutru**, este **nominativ sau acuzativ**.

Verificăm (проверяем): **un** ochi – doi ochi.

Este masculin. **Ce?** „Ochiul” este un peisaj...

Este nominativ. Rezultatul: **masculin, singular, nominativ**. Ura!

Recomandări utile!

Nominativ – Acuzativ au aceeași formă, dar întrebări diferite.

Acuzativul deseori este cu prepoziție.

Genitiv – Dativ au aceeași formă, dar întrebări diferite.

- 19 Completează enunțurile. Folosește substantivele la cazul necesar. Poți consulta tabelul (ex.17) în caz de necesitate.

- a. Sunt nespus de bucuros: clădirea (circ) _____ se renovează.
- b. Cetatea Soroca se află pe malul (râu) _____ Nistru.
- c. Eu i-am oferit (prietenă) _____ o hartă.
- d. (Orașe) _____ noastre sunt pitorești și cu oameni minunați.
- e. I-am invitat (părinți) _____ la plimbare în Grădina Botanică.
- f. Bucuria (bunici) _____ nu are margini, nepotul lor este ghid în Chișinău.
- g. Îmi place mult să mă plimb (prietenul) _____ meu, Bim.
- h. (Fetiță) _____, al cui este monumentul acesta?

- 20 Scrie cinci enunțuri în care să folosești cuvântul **oraș** sau **sat** la toate cazurile.

Verifică corectitudinea cu un coleg.

Prezintă apoi enunțurile celorlalți colegi.

- 21 Descrie imaginea folosind substantive la diferite forme: gen, număr și caz.

Repere:

Peisaj, priveliște, lacuri, stâncă, cerb, cer, pin, muntos, faimos, spectaculos, soare etc.

Plante deosebite

„Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi”.

(Grigore Vieru)

- 1 Citește versurile. Pronunță corect sunetele [o], [d], [t], [n]. Ce minuni ale naturii ai găsit în aceste versuri? Cum sunt florile? Cum este pădurea?

Flori

Covor de flori parfumate,
Toate frumos colorate,
Sporesc farmecul naturii,
Lângă verdele pădurii.

(Dumitru Delcă)

...

lăcrimioare

...

...

lalele

- 1.1 Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.
1.2 Lucrați în pereche. Ce conține natura în general? Dacă veți fi atenți, veți putea completa cuvintele încrucișate.

1. Spațiu enorm de apă sărată.
2. Plantă înaltă cu multe crengi.
3. Un deal foarte, foarte mare.
4. Produs care crește și pe copaci.
5. Suprafață mare de apă sărată.
6. Zboară, dar nu este avion.

1					N	
2					A	
3					T	
4					U	
5					R	
6					Ă	

- 1.3 Ce loc, vietăți etc., din cele șase ghicite, îți place mai mult?
De ce? Exprimă-ți admirația folosind structurile învățate.

- 2 Citește cuvintele. Alcătuiește enunțuri cu cele evidențiate.

Sinonime

fluviu – râu
a se duce – a merge – a pleca
copac – pom – arbore

Antonime

amar – dulce
enorm – foarte mic
tare – slab

Familii lexicale

hrană – a se hrăni – hrănitor
mulge – mulgătoare – muls
inițiativă – a iniția – inițial – inițiator
a trage – a atrage
a șede – ședință – ședere – șezătoare

mi-i } bine
ți-i } rușine
i-i } sete
ni-i } frică
vi-i } frig
li-i } foame
...
= îmi este bine

3 Găsește, în partea dreaptă, sinonimele cuvintelor din partea stângă. Citește-le. Prezintă exemple de la științe, matematică, istorie.

4 Citește enunțurile. Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonime sau antonime adecvate sensului propoziției.

enorm
a descoperi
inițial
fluviu
ședință
a inventa

la început
a găsi
adunare
foarte mare
a născoci
a afla
râu
imens

a) Ca să nu fie amară, mama pune în cafea lapte și miere. b) Dacă dimineața fratele se scoală târziu, el nici nu mănâncă, fuge la școală. c) Fetele acelea sunt pline de inițiativă. d) Mamă, mi-i foame! Vreau lapte. e) Îmi place laptele de capră, este gustos. f) Inițial, mi-a fost frică la testare în clasa a patra, apoi m-am calmat. g) Și colegii mei circulă cu troleibuzele, căci sunt noi și confortabile.

5 Examinează citatele. Alege-ți unul. De ce ți-a atras atenția? Argumentează.

- „Florile sunt simboluri frumoase ale naturii, prin care ea ne arată cât de mult ne iubește”.

(Goethe)

- Sunt arbore, mă aplec în fața vântului care aduce ploaia.

- Pădurea, eterna ședință a copacilor.

(Valeriu Butulescu)

- Natura nu ne cere să fim geniali, este de ajuns să fim raționali.

(Mariana Fulger)

6 Audiază textul citit de către profesor (fără a te uita în manual desigur!). Apoi numește **trei** cuvinte din text care „conțin” apă.

Copacul care face ... lapte

Că laptele de vacă este bun, tu știi. Dar nu știi altceva: sunt pe lume „vacii” care nu pasc, nu au viței, dar lapte dau!

Ai auzit de America? În America de Sud curge cel mai mare fluviu din lume, Amazonul. Acolo, unde râul se varsă în ocean, cresc păduri enorme. Prin pădurile acelea trăiesc și oameni.

Într-o zi, ei au descoperit că, dacă zgârii coaja unui copac, curge... lapte. Alb, gustos, dar puțin amarui. Inițial, oamenilor le era frică să-l bea, dar, după ce au făcut analiza laptelui, au văzut că are toate calitățile laptelui de vacă. Ca să nu fie amar, ei îl amestecă cu apă și îl fierb.

Când omului i-i foame, el ia o căldare, un cuțit și fugе în pădure. La o „mulsoare”, un copac dă până la patru litri de lapte.

Dacă omul nu are încălțăminte, se duce la un alt copac neobișnuit. Îl zgârie și din el îi curge pe picioare un lichid numit cauciuc („ca-hu-chu”, lemnul plângător). Când cauciucul se întărește, „cizma” se scoate ușor de pe picior. În prezent, pe glob arborele de cauciuc este cultivat în așa numitul „Brâu al Cauciucului” care se întinde în emisfera sudică și nordică de-a lungul paralelei de 30°. Vrei să trăiești acolo?

vițel –

căldare –

gură de vărsare

– устье реки

a zgâria – царапать

mulș – доение

a descoperi = a afla

mi-i foame – хочется

кушать

lichid – жидкость

brâu – пояс

6.1 Audiază textul încă o dată și răspunde la întrebarea de la sfârșitul textului. Argumentează în 2–3 enunțuri.

7 Răspunde la întrebări.

a) Cum se numește cel mai mare râu din lume? b) Unde se află el? Găsește-l pe o hartă tradițională sau pe Google. c) Ce râu, din zona noastră, seamănă cu gura de vărsare a Amazonului? (vezi imaginea de la pag. 25) d) Prin ce sunt renumite pădurile de lângă gura de vărsare? e) Cum este la gust laptele de copac? f) Încălțăminteа oamenilor este obișnuită sau neobișnuită? Demonstrează. g) Tu ce fel de lapte preferi? De ce?

8 Citește fragmentele conform planului.

Planul

1. Fluviul Amazon
2. Arborele cu lapte
3. „Mulsoarea”
4. Cizma de cauciuc

8.1 Rescrie planul înlocuind substantivele subliniate cu articol hotărât cu sinonimele acestora.

Model: „Mulsoarea” → „dobândirea/obținerea” laptelui

9 Descrie laptele de vacă și cel „de copac”. Poți folosi comparații (alb ca zăpada).

10 Completează enunțurile scriind **cantitatea** și **unitatea de măsură** cu litere.

Model: Un metru – doi metri

- 1) Un copac „dă” până la (1 litru – 4 l?) _____ de lapte.
- 2) Platoul din Norvegia are în înălțime circa (1m – 600 m?) _____.
- 3) Ochiul Saharei are în diametru (1 km – 40 km) _____.
- 4) Culoarea lacurilor s-a schimbat de multe ori în (1 an – 30?) _____.

- 11 Adresează-le colegilor cinci-șapte întrebări în baza textului la care ei trebuie să răspundă rapid. Cui crezi că poți să-i spui **"EȘTI FABULOS!"**?
- 12 **Lucrați în echipă.** Redați conținutul textului după planul de la ex. 8.
- 13 În text ai găsit trei formațiuni care conțin apă. La tema despre natură, am mai vorbit și despre alte formațiuni. Numește-le sau completează schema în caiet. Cine își amintește cele mai multe cuvinte este **UN ELEV MERITUOS (CU MERITE)!**
De nota 10!

- 13.1 Relatează despre o plantă deosebită pe care ai văzut-o sau ai citit despre ea. Punctează cel puțin trei aspecte. Prezintă-le.

Model: Astă-seară am văzut la televizor o emisiune foarte interesantă. Se vorbea despre plante rare. Nu am reținut cum se numește. Am memorizat că poate avea în lățime un metru. Și este extrem de frumoasă.

- 14 Citește poezia. Demonstrează că autorul are dreptate: natura este minunată.

Dimineața

Dimineața zori se-aprind,
Zarea este luminată.
Pe cer stelele se sting,
Natura e minunată.

Soarele-înroșește **norii**,
Încălzește toată **glia**,
Colo sus, **în dealul morii**,
Frumos cântă **ciocârlia**.

(Dumitru Delcă)

- 14.1 Recitește atent. Concretizează genul, numărul și cazul cuvintelor colorate.

15 Completează enunțurile scriind corect substantivele la cazurile indicate.

Arborele minune paulownia crește repede (4–5 metri într-un an), e util împotriva (a cui?) _____ (eroziune) solului. El este potrivit pentru (ce? reîmpădurire) _____ (a cui? terenuri) _____ după incendii. (Ce? frunze) _____ îmbogățesc solul. Fiind enorme, frunzele (ale cui? copacul) _____ curăță (ce? aer) _____, sunt deci (ce? „plămâni + ai cui? oraș”) _____. (Ce? frunză) _____ are în diametru până la 75 cm. (Ce? flori) _____ de paulownia au aromă de vanilie și migdale. Lemnul copacului este ușor, se folosește (la ce? piese) _____ (pentru ce? aeronave) _____. Faceți cunoștință cu această minune, (elevi) _____.

16 Notează cu cifre, în rândul al doilea al tabelului, adjectivele într-o ordine crescătoare aproximativă.

1	gigantic	colosal	foarte mare	enorm	extrem de...	mare	nu prea mare	imens

16.1 Alcătuiește enunțuri simple folosind tabelul 1, imaginile de la 16.2, dar și alte frunze cunoscute

Model: Frunzele de brusture (лопух) sunt foarte mari.

16.2 Construiește enunțuri descriind mărimea frunzelor propuse mai jos.

Model: Confirm că frunzele de brusture sunt foarte mari, deoarece le-am văzut deseori la țară. Uneori, le foloseam în rol de umbrelă: ne ascundeam și de soare, și de ploaie.

2

acant

stejar

paulownia

catalpa

plop

arțar

17 Completează enunțurile cu formele potrivite ale adjectivelor date între paranteze.

a. Stejarul, considerat arborele adevărului, are frunzele foarte _____.

b. Planta catalpa (*curios: ca+talpa!*) are frunzele _____, de 50 cm în diametru.

c. Salcâmul acesta are culoarea _____, dar celălalt are culoarea _____.

d. Salcâmii aceștia sunt _____ și _____.

e. Salcâmul acesta a avut _____ ani, vreo _____ (roz, alb, mult, expresiv, mare)

18 Citește în gând una dintre informații, la întâmplare. Relatează-o colegilor.

Iarba. Mirosul proaspăt de iarbă tăiată este plăcut pentru oameni. În realitate, mirosul este **un strigăt de ajutor al ierbii**. Iarba strigă ca cei care o aud să o salveze de la atac. Plantele utilizează același mecanism atunci când sunt atacate de paraziți sau boli.

Familii lexicale

Lung – lungime – longevitate
miros – a mirosi – mirositor
iarbă – ierbar – ierbos – ierbărit
a striga – strigăt – strigător (la cer!)

Ierbărit: impozit
în Țara Românească (v. 17–18)
plătit de negustorii de vite, **vi-**
tele pășteau iarbă.

- 18.1 În mottoul temei, Grigore Vieru spune: „**Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi.**”
Cum crezi, ce are în vedere? La ce s-a gândit? Scrie câteva opinii, idei.

Plante comestibile

Pe Pământ există în total 50 000 de plante comestibile, dar numai vreo 150 sunt consumate de oameni. Dintre acestea doar trei (orezul, porumbul și grâul) ne dau 60 la sută din kaloriile produselor alimentare. Pentru a evita deficitul de alimente, în Norvegia a fost creat „Seiful de Seminte”.

Cofeina ca apărător al plantei. Cofeina este toxică pentru păsări, câini, pisici și are un efect negativ asupra diferitor insecte și păianjeni. Cofeina se produce din mai multe plante: boabele de cafea, boabele de cacao, ceai ș.a. Plantele produc cofeina ca substanță pesticidă naturală, ea paralizează și **omoară insectele care încearcă să se hrănească cu ele.**

- 18.2 Confirmă (adecvat informației): *neobișnuitul, importanța, utilul* celor citite etc.
18.3 Exprimă-ți, într-un enunț, și părerea de rău pentru faptul că nu ai știut-o.
Fii atent la corectitudinea substantivelor la diferite cazuri.

Model: Am citit informația despre cofeină. M-a mirat că păianjenii se tem de ea. Este incredibil. Credeam că ei sunt tare viteji. Regret că am aflat abia azi această informație. Este curioasă, dar, după cum se spune, mai bine mai târziu decât niciodată.

Horticultorii din Marea Britanie au dezvoltat o nouă plantă „altoită”. Planta poate produce simultan atât roșii, cât și cartofi. Noua plantă se numește „Tomtato” (tomato+potato, cartof). Ea a apărut pe piața engleză în anul 2014.

horticultor – persoană care se ocupă de creșterea pomilor (садовод)

simultan = în același timp

altoit – привитый

EVALUARE ORALĂ

„Cine știe – câștigă!” într-o seară, în familie, la școală etc.

Copiii se împart în două echipe. Realizează: o sarcină – o persoană din fiecare echipă.

Echipa ...A		Juriul		Echipa ...B		
Punctaj	Sarcini pentru rezolvare					Punctaj
	1. Examinează imaginile. Ce vezi? Spune 3 cuvinte.					
			3		3	3
	2. Numește acțiunile persoanelor, 3 variante (3 verbe – 3 enunțuri).					
	3			3		
	3. Tradu.					
	Прекрасный, к сожалению, остров, чудо, холм 5			очаровательный, ценность, я рад, единственный, растение 5		
	4. Indică cuvântul cu sens opus. Alcătuieste un enunț cu o îmbinare, la alegere.					
	obiect util – ? faptă potrivită – ? enunț alogic – ? 5			persoană vinovată – ? vulcan activ – ? caz imposibil – ? 5		
	5. Identifică antonimele. Alcătuieste enunțuri cu perechile de antonime.					
	întuneric – ? frică – ? mi-i cald – ? 6			ușor – ? amar – ? mi-i rău – ? 6		
	6. Completează comparațiile, apoi alcătuieste enunțuri. Model: Scumpa mea bunică este harnică ca o albină.					
	... ca cerul. 3 ... ca o floare. ... ca un brad.			...ca o furnică. 3 ... ca o pâine. ... ca un ghiocel.		
	7. Alcătuieste enunțuri folosind cuvintele date la cazul genitiv (a/ale/al/ai cui?), plural.					
	plante, fluvii 2			lacuri, păduri 2		
	8. Citește enunțurile. Pune cuvântul evidențiat la plural și scrie enunțul nou. Fii atent la transformări.					
	Omului (cui?) îi stă bine cu drumul. 2 Apa lacului (a cui?) de munte este extrem de curată și limpede.			Datoria omului (a cui?) este să învețe ceva când călătorește. Omului (cui/) activ: călătoria deschide mintea către posibilități nelimitate. 2		
	9. Citește miniatura lui Spiridon Vangheli despre stele. Scrie, în două minute, în același fel despre picăturile de ploaie (prima echipă), despre fulgii de zăpadă (a doua echipă). Poți folosi «vântul» ca fenomen al naturii. Știi de unde se iau Stelele? Le fac Norii. Când îl mănâncă pe Soare. Norii fac fărâmituri și ele se împrăștie pe cer.					
	5			5		

Curiozități din lumea animalelor

*Fă-ți timp să vezi pădurea, s-asculți lângă izvor,
Fă-ți timp s-asculți ce spune o floare, un cocor!*

- 1 Citește poezia mai întâi încet, apoi expresiv cu voce. Pronunță corect sunetele [â], [ă], [n], [t].

Rândunica

Un băiat și-o fată mică
Stau privind o rândunică.
Și băiatul spune: – Mult
Îmi place să le-asculț,

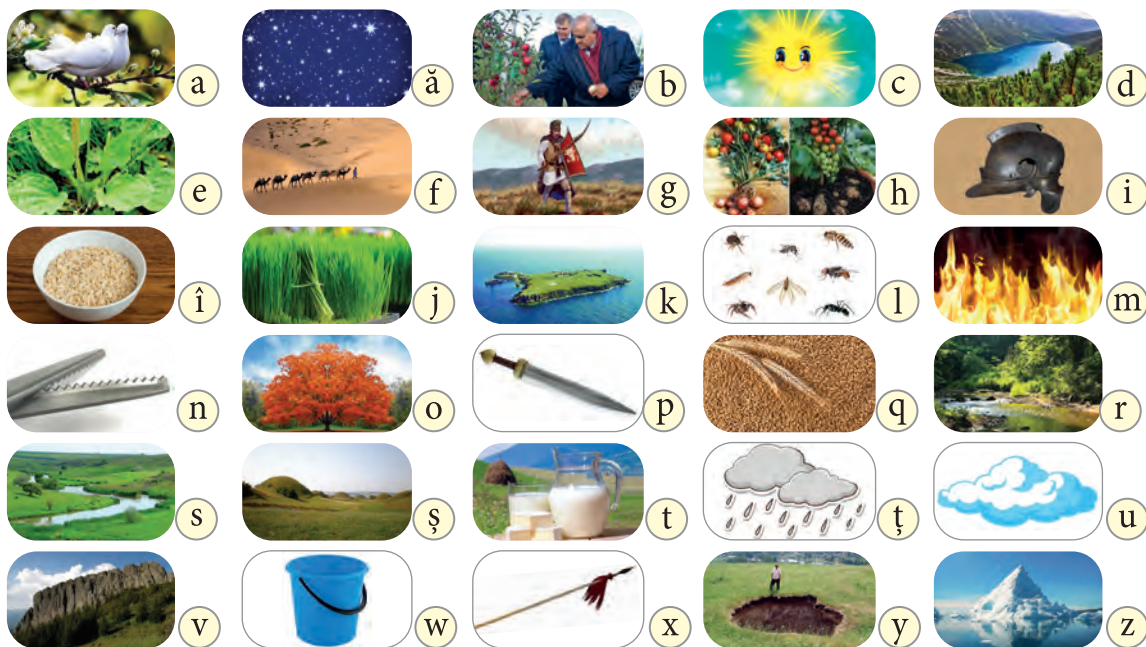

Ciripind, pe rândunele
Și pe alte păsărele.
Și așa da ce am mai bun
Să pot ști și eu ce (ele) spun.

(Elena Farago)

- 2 Spune de ce copiii se uită la rândunele. Ce vrea să știe, să înțeleagă băiatul? Încearcă să presupui despre ce ciripesc rândunelele.
- 3 Potrivește cuvintele cu imaginile: citește cuvântul și indică litera de lângă imaginea corespunzătoare. *Model: 28 zimți – desenul n.*

1. Sabie 2. tomtato 3. horticultori 4. insecte 5. plantă 6. orez 7. grâu 8. iarbă 9. stele
10. ploaie 11. nor 12. fluviu 13. pădure 14. lapte 15. căldare 16. arbore 17. ghețar
18. lac 19. movilă 20. coif 21. suliță 22. deșert 23. groapă 24. foc 25. raze de soare
26. insulă 27. oștean 28. zimți 29. porumbește 30. munte

3.1 Alcătuieste enunțuri originale. Folosește cuvintele evidențiate.

4 Citește textul. Spune de ce împăratul nu a mers la război.

Pasărea păcii

Era odată un împărat. Într-o zi, îi vine un gând: vrea să pornească un război.
– Tra-ta-ta! Tra-ta-ta! sunau trâmbițele.
Îndată s-au adunat niște oșteni. Aveau coifuri, aveau sulite și erau gata de luptă.
Împăratul și-a pus sabia la șold. Dar la război nu te duci cu capul gol. Când a vrut să-și ia coiful, l-a găsit răsturnat. Ce-i văd ochii? O porumbiță

albă și-a făcut cuib în coiful împăratului...

S-a mirat mult împăratul și a căzut pe gânduri. Poate că pasărea îi apără viața? Apoi le-a spus oștenilor:

– Război nu va fi! Întoarceți-vă la casele voastre.

De atunci, porumbelului i se spune *pasărea păcii*.

(După Spiridon Vangheli)

trâmbiță -

coif -

trâmbiță = trompetă

oștean = sin. ostaș, soldat

suliță -

a se aduna - собираться

5 Completează enunțurile folosind textul.

a) Într-o țară a trăit odată (cine?) ... b) El a vrut (ce să facă?)... la război. c) În scurt timp (ce au făcut?)... ostașii. d) Ei erau gata de luptă: (ce aveau?) ... coifuri, sulite. e) Împăratul a vrut să-și pună pe cap (ce?) ... f) Dar (cine?) ... și-a făcut în coif un cuib. g) Împăratul s-a gândit: Porumbița nu (ce face?)... ca eu să merg la luptă. h) Oamenii spun că porumbelul este (ce?)... păcii.

5.1 Continuă. Folosește formele corecte ale substantivelor cu articol hotărât.

Vezi tabelul de la pag. 78.

a) (Cine?) ... avea (ce?) ... b) (Cine?) ... și-a făcut ... (în ce?)...

c) Coiful (al cui?) ... era ocupat. d) Împăratul le-a spus (cui?) ... ca nu mai merge la război.

e) (Cine?) ... și-au lăsat (ce?)... și s-au întors acasă.

6 Descrie porumbeii. Concretizează:

locul de trai, cu ce se hrănesc,
cum este penajul, cum se comportă
păsările, istorii interesante etc.

longeviv -
живущий много лет
creier - мозг
balenă - кит
vasele sangvine -
кровенные сосуды

7 Lucrați în echipe. Citiți curiozitățile despre unele animale mai cunoscute și mai puțin cunoscute: porcul, râma, crocodilul și calmarul. Notați-vă, de la fiecare informație, câte un aspect, cel mai neobișnuit, în opinia voastră. Prezentați-le colegilor.

- **Crocodilul** este cel mai longeviv animal. Acesta trăiește circa 300 de ani și are cel mai complex creier printre reptile.

• **Râma** trăiește circa 10 ani. La 1 ha de sol, biomasa rămelor atinge greutatea de 2–4 tone care prelucreează anual până la 50–60 de tone de sol. Astfel solul devine bogat în humus. Dintre toate viețuitoarele, rămele pătrund cel mai adânc în pământ (până la 8 metri). Râma fuge ușor prin pământ deși nu are ochi.

• **Calmarul**. Dintre toate viețuitoarele de pe glob, el are cel mai mare ochi. Ochiul lui are în diametru 40 cm. Compară: diametrul ochiului balenei este de doar 12 cm.

• **Porcul**, din punct de vedere anatomic și fiziologic, este cel mai asemănător animal cu omul. Vasele sangvine și inima porcului, după dimensiuni, sunt aproape egale cu cele ale omului. Grupele de sânge sunt asemănătoare. Pielea este identică cu cea a omului și poate chiar să se bronzzeze. Chiar și bolile purcelușilor sunt aproximativ aceleași ca și ale copiilor. Porcii pot emite 23 de „cuvinte”.

7.1 Exprimă-ți opinia referitor la informațiile aflate. Ce te-a impresionat în mod deosebit? Prezintă-ți impresiile după structura de mai jos.

Mi-a plăcut ...

M-a uimit ...

Nu-mi vine să cred ...

8 **Lucrați în perechi/ în echipe. Examinați cu atenție conținutul. Construiți grafic căile aeriene ale păsărilor migratoare. Desenați schematic și prezentați.**

Ordinea de zbor a păsărilor călătore:

- cocorii, lebedele zboară în unghi,
- rațele sălbatice – una lângă alta în linie dreaptă,
- găștele – pe o linie oblică,
- păsările mici zboară în front larg,
- cele mari – în stoluri rotunde.

Unghi – клин
linie oblică – по косой
larg – широкий
stol/-uri – стая

Model: În opinia mea, graurii sunt niște păsări mici. Ei zboară, călătoresc în front larg, dacă nu greșesc. Zburând, fac diferite figuri spectaculoase. Consider că migrarea păsărilor este un fenomen fascinant. Admirați fotografiile pe care le anexează.

8.1 Examinează cuvintele evidențiate în model. Indică cazul, numărul și articolul hotărât.

Model: Fotografiile – Analizez primul pas: după formă poate fi nominativ sau acuzativ; pasul al doilea: subiectul acțiunii e voi (*cine?*) – nominativ, voi admirați (*ce?*) fotografiile – este acuzativ, plural. Articolul hotărât este **-le**.

8.2 Citește mottoul de la începutul temei. Un iubitor al naturii te sfătuiește: „Fă-ți timp să vezi pădurea, s-asculți lângă izvor, / Fă-ți timp s-asculți ce spune o floare, un cocor!” Ce i-ai răspunde acestei persoane? Scrie în 3–5 enunțuri.

9 Citește și examinează împreună cu profesorul tabelul de mai jos: N-A; G-D. Ce ai observat? Ce similitudini au? Ce deosebiri?

Cazurile (падежи)

Declinarea substantivelor cu articol nehotărât

S I N G U L A R		P L U R A L	
M	Un albatros (cine?) poate dormi în timp ce zboară.	NOMINATIV: cine? ce?	Niște pelicani pot mânca mult pește.
F	O lebedă (cine?) sălbatică din Islanda are un cântec excepțional.		Niște movile au valoare științifică.
N	Un cârd (ce?) de rațe migratoare zboară în linie dreaptă.		Nu departe de noi trăiesc niște bufnițe.
M	Zborul (al cui?) unui albatros este relaxant.	GENITIV: a/ale/al/ ai cui?	Ciocurile unor pelicani măsoară vreo 0,5 m.
F	Talentul (al cui?) unei lebede îl întrece pe al găștelor, rațelor.		Ouăle unor colibri sunt mai mici decât un bob de mazăre.
N	Forma de zbor (a cui?) a unui cârd de cocori este unghiul.		Apa unor lacuri este fermecătoare.
M	Turistul i-a dat (cui?) unui pinguin ceva gustos.	DATIV: cui?	El le-a acordat ajutor unor fazani.
F	(cui?) Unei bufnițe îi stă bine cu ochii mari.		Datorită unor păsări avem roadă bună.
N	Zborul îi aduce (cui?) unui cârd multă plăcere.		Unor oameni le lipsesc coccostârcii.
M	E imposibil să nu-l observi (pe cine?) pe un struț.	ACUZATIV: pe cine? ce? cu cine? cu /în/pe ce?	E dificil să crești niște elefanți.
F	Pe o pupăză (pe cine?) nu poți să nu o recunoști.		Noi dorim să vedem niște feline.
N	(Pe ce?) Pe un lac se odihnește un cârd de lebede.		Am văzut rațe pe unele lacuri din Chișinău.
Elev Andriescu, ia loc! Stimată doamnă, ce doriți?		VOCATIV	Dragi elevi/eleve, nu intrați!

10 Citește câte o informație. Concretizează la ce întrebare răspunde primul cuvânt, la ce caz și număr este.

Papagalul gri african poate pronunța peste 800 de cuvinte, alte specii învață doar 50.

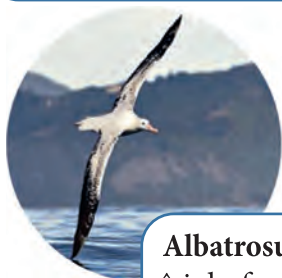
Pelicanul Australian are cel mai lung cioc din lume, măsoară în lungime aproape 0,5 metri.

Colibri-albina are cele mai mici ouă din lume, sunt mai mici decât bobul de mazăre.

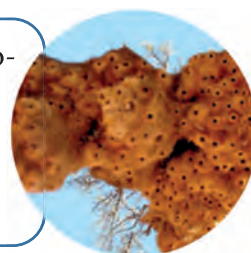

Păsărea-liră este un adevărat fenomen al naturii. Ea este o **imitatoare** neîntrecută, poate reproduce lătratul câinelui, hohote de râs, țipete de copii și cântecele altor păsări.

Albatrosul Călător își desface aripile până la 3,7 m.

Țesătorii sociali trăiesc în cuiburi comune imense, sunt ca un mare car cu fân plasat în coroana copacului. Unele cuiburi pot cântări câteva tone și pot avea o vechime de 100 de ani.

Păsărea-călugăr, mare cât un cocostârc, își face un cuib înalt de 1m și în diametru de 2 m.

10.1 Completează enunțurile cu formele adecvate.

a) (Pe cine?) ..., vorbărețul, îl cheamă Grișa. b) Pronunția (a cui?) ... gri este foarte bună. c) Un turist i-a dat (cui?) ... o banană. d) Ouăle (ale cui?) ... sunt foarte mici. e) Nu le dați (cui?) ... mere, ci miere, ele vor nectar. f) Aripile (ale cui?) ... sunt enorme. g) Și cuiburile (ale cui?) ... sunt enorme/ imense. h) Nici cuibul (al cui?) ... nu rămâne în urmă, poți să-ți faci în el o cameră.

11 Alege orice personaj la temă. Alcătuiește enunțuri despre el. Folosește reperele.

NOMINATIV:
cine? ce?

GENITIV:
a/ale/al/ai cui?

DATIV:
cui?

ACUZATIV:
pe cine? ce? cu cine?
cu /în/pe ce?

12 Revino la ex. 10. Recitește enunțurile înlocuind substantivul cu articol hotărât cu același substantiv, dar cu articol nehotărât, la toate cazurile. *Vezi S.O.S. la pag. 92.*

Model: Albatrosul călător își desface aripile până la 3,7 m.
Un albatros călător își desface aripile până la 3,7 m.

Genul / Numărul / cazul	masculin		feminin		neutru	
N. A.	un lup	niște lupi	o lupoaică	niște lupoalice	un zbor	niște zboruri
G. D.	unui lup	unor lupi	unei lupoalice	unor lupoalice	unui zbor	unor zboruri
V.	Elev!	Elevi!	Fetițo!	Fetițelor!	-	-

12.1 Ghici substantivul care lipsește și formele lui. Poți folosi rubrica **S.O.S.**

a.1. Eu îi strig (cui?) ...: „Nu mi-i frică de tine, fugi în pădure!” **a.2.** Eu le strig (cui?) ... : „Nu mi-i frică de voi, fugiți în pădure!” **a.3.** Eu le strig (cui?) ... : „Nu mi-i frică de voi, fugiți în pădure, chiar dacă vă alăptați puii!” **b.1.** Comportamentul (al cui?) ... e periculos, în special când sunt mulți și flămânzi. **b.2.** Comportamentul (al cui?) ... e și mai periculos dacă nu departe sunt puii ei/lor. **c.** Omul pentru (cine?) ... este lup sau prieten? **d.** (Cine?)... l-au salvat iarna pe un om rănit, l-au încălzit.

- 13** Atenție! Cele mai multe păsări care vara trăiesc la noi se duc să ierneze în Africa. Ele nu zboară toate odată. Examinează tabelul și completează-l. Dacă ți-i greu, colaborează cu un coleg/o colegă.

Iarnă → a ierna →
iernează → să ierneze
a pune – a depune

Luna	Iunie	Iulie	august	...
Păsărea	Cucul. După ce depune ouăle într-un cuib străin, pleacă. Nu sunt zburători buni și se odihnesc des.	Pupăza. Pleacă singură sau câte două-trei.	Cocostârcul. Își învață puii să zboare, apoi se adună în stoluri mari. Pe drum se alătură și alți cocostârci.	
...				

- 14** Descrie fazanul. Folosește substantive la diferite cazuri.

Repere

- exteriorul;
- locul de trai;
- cu ce se hrănește;
- ce îl deosebește de alte păsări etc.

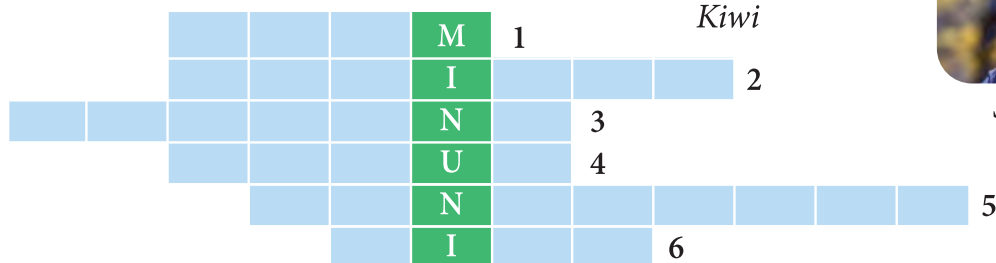
- 15 Citește cu atenție descrierile scurte, completează cuvintele încrucișate și vei afla încă șase minuni curioase.

Kiwi

Șoimul călător

1. Cea mai rapidă pasăre de pe planetă.
2. Pasăre care are un cioc lung de circa jumătate de metru.
3. Este toxic pentru păsări, câini, pisici și are un efect negativ chiar și asupra păianjenilor.
4. Dacă nu au pui, hrănesc puii din cuiburile vecine. În zbor fac figuri fantastice.
5. Are coada ca o foarfecă.
6. Este unica pasăre cu nări (ноздри) la sfârșitul ciocului. Ele o ajută să-și caute hrana mai ușor.

- 16 Citește poezia. Identifică similitudini sau diferențe cu textul „Pasărea păcii” de Spiridon Vangheli.

Fie pace pe pământ

Într-o casă de război
Un hulub cuiar își face.
Să cântăm cât mai vioi:
Fie-n viață numai pace!

Să cântăm cu toții-un cânt:
Fie pace pe pământ!

(Petru Cărare)

- 16.1 Lucrați în echipă. Propuneți cât mai multe argumente pentru menținerea păcii.

- 17 Citește. Completează versurile cu formule de mulțumire.

Mama pâine albă coace,
Noi zburdăm voios,
Pentru pace, pentru pace
... ?

(Grigore Vieru)

EVALUARE • Test de cunoștințe și capacități

- 1 Citește în gând. Completează denumirile de păsări cu literele care lipsesc. Citește expresiv. 2 p.

Din alte țări vin înapoi și vine primăvara iar,
c_c_r_ și r_n_u_el_ cântând, la noi, cu ele.

1.1 Prezintă două informații despre una dintre păsările identificate. 2 p.

- 2 Citește informația. Formează, pornind de la ea, patru enunțuri cu substantive la cazurile nominativ, genitiv, dativ, acuzativ cu articol hotărât sau nehotărât. 4 p.

Animalul cel mai «gros de obraz» este hipopotamul. Pielea lui are o grosime de cinci centimetri. El cântărește aproximativ 250 de kilograme.

- 3 Scrie enunțurile la numărul plural. Atenție la transformări. 4 p.

- a. Prima pasăre domestică a fost gâsca. _____
b. Pinguinul își crește puii la grădinița de pinguini. _____
c. Puiul pinguinului este ascultător. _____
d. Râma trăiește vreo zece ani. _____

- 4 Citește enunțurile. Rescrie-le înlocuind cuvintele evidențiate prin sinonimele lor. 4 p.

- Păsările se întorc din țările **cu mult soare**. _____
- Dragi păsări, vă așteptăm **cu drag**. _____
- Fără păsări, pădurea este **posomorâtă**. _____
- Dragi păsărele, voi aduceți nopți senine, aduceți **fericire**. _____

- 5 Ghici și scrie răspunsul. 2 p.

Strânge merele cu acul,
Nu cu mâna sau cu sacul. _____

Cine-n lanț mereu păzește
Casa omului cuminte
Și de hoți îl prevestește,
Și credința nu și-o vinde? _____

- 6 Construiește, în cinci enunțuri, un final al istoriei cățelului. 10 p.

Leu sau un câine care a iubit

Leu, un cățel, s-a născut micuț ca toți cățelei. Inițial, stăpânii l-au numit Rândunel, căci era tare vesel. A fost Rândunel vreo trei săptămâni, până când s-a întâlnit cu noul său stăpân. S-au plăcut din primele clipe. Bătrânul, văzându-l, a exclamat cu mirare și nedumerire:

– Rândunel?! Ce fel de Rândunel, domnilor?!
Uitați-vă ce labe are – de leu! E Leu!

Cățelul i-a răspuns afirmativ cu codița-i

vioaie, lingându-i pantofii,
căci mai sus nu ajungea.

Au trăit alături vreo cinci ani, plini de credință și de bucuria că sunt împreună, că se au unul pe altul.

...Dar a venit o zi când Leu a rămas singur, lipsit de dragostea și grija care-i încălzea sufletul. Au uitat toți de el. Într-o bună zi ...

COPIUL ȘI PATRIA

Calea ta spre succes

- Meleagul natal
- Legende istorice
- Obiceiuri și tradiții de iarnă
- Scris cu mare drag pentru tine

Să realizez:

lectură conștientă, descrieri simple, recitare de poezii, interpretare de urături, dialoguri pe teme familiare, aprecierea personală a mesajului unui text

Să aplic:

pronumele personale la Acuzativ și la Dativ, adverbul, conjuncția

Să exerseze:

- să-mi exprim dezacordul;
- să identific răspunsurile corecte;
- să fac asocieri;
- să realizez dialoguri;
- să povestesc conform planului;
- să-mi exprim atitudinea față de ceva sau cineva;
- să exprim urări.

Să memorez:

a afla, a alunga, a amăgi, a se afla, a-și aduce aminte, a asculta, a auzi, a avea grijă, aspru, în ajun, birou, biserică, blând, buzunar, a coace, cale, când colo, clopoțel, coptură, curte, cutie, a da afară, a se da în lături, a da voie, a duce, de serviciu, deodată, a finaliza, a gusta, gard, genunchi, grijă, a interveni, a interzice, a îngriji, a se însănătoși, a se întoarce, înțelepciune, înțelept, a minți, neam, nemilos, a ofta, a opri, ogradă, ospitalier, a păcăli, a permite, a porni, a se pune pe gânduri, a-și pierde graiul, prăjitură, pace, pașnic, poftă, pofticios, popor, preot, presărat, a reveni, a-și reveni, război, secol, speriat, stăpân, a ține minte, a ura, a urî, urători, urătură, veac, violent

Meleagul natal

Moldova este o țară pașnică mică cu o inimă mare.

1 Ascultă poeziile. Scrie în caiet sinonimele cuvântului *meleag*.

Cuvântul Patrie Cuvântul Patrie îl spun, Privind un răsărit de soare... Și nu găsesc cuvânt mai mare, Și nu găsesc cuvânt mai bun. (Vitalie Tulnic)	Rădăcina Ca și pomul din grădină, Omul are rădăcină. Pomul crește unde-l pui, Omul – doar în țara lui. (Vasile Romanciuc)	Plaiul meu ...Am un plai ca din poveste, Altul mai frumos nu este. El mi-i drag până la stele Și până dincolo de ele. (Grigore Vieru)
---	---	---

- 1.1 Ce cuvinte/îmbinări mai poți adăuga la șirul de sinonime? Alcătuieste cu ele câte un enunț.
- 1.2 Asociază fiecare catren cu una dintre imagini. Argumentează.

Model: Eu asociez poezia *Cuvântul Patrie* cu a doua imagine, deoarece și aici văd un frumos răsărit de soare.

- 1.3 **Concurs:** Cine-i mai rapid. Memorizează o poezie, la alegere. Recit-o. Cine dintre colegi a fost mai expresiv?
- 1.4 Exprimă-ți opinia.
Cine sunt rădăcinile omului?
De ce Patria este un cuvânt mare și bun?
De ce Moldova este „ca din poveste”?

În opinia mea
după părerea mea
eu cred că
eu consider că

Model: În opinia mea, rădăcinile omului sunt părinții, bunicii și străbunicii.

2 Desenează un strugure. Scrie pe boabe cum este Moldova. Prezintă-l.

Model: Patria mea, Moldova, este pitorească.
Aici sunt foarte multe locuri minunate.

pitorească

- 3 Numește obiectele. Fă legătura dintre prima literă a cuvântului și ilustrația adecvată.

Limba noastră-i o comoară În adâncuri înfundată, Un șirag de piatră rară Pe moșie revărsată.	N		D		S
	A		I		M

- 4 Ascultă atent. Clasifică cuvintele în patru coloane.

Grigore Vieru, Ziua Drapelului, stemă, Bălți, Mărțișor, tricolor, Chișinău, Spiridon Vangheli

Simboluri	Sărbători	Localități	Personalități
-----------	-----------	------------	---------------

- 5 Lucrați în grupuri.
Concurs: Cine știe mai multe despre...?

- 6 Mulțumește-le colegilor pentru colaborare. Exprimă-ți, în două enunțuri, admirația față de răspunsurile colegilor.

- 7 Citește sinonimele și antonimele. Realizează sarcinile propuse.

Sinonime

secol, veac
popor, neam
a da afară, a alunga
drum, cale, stradă

Antonime

ospitalier – neprimitor
pace – război
pașnic – agresiv, violent
blând – aspru

- 7.1 Determină, în baza imaginilor, cum este poporul moldovenesc.

Moldovenii sunt un popor:

7.2 Compară și memorizează. Alcătuiește enunțuri.

Drum
lung ușor greu nou

Cale
lungă ușoară grea nouă

Drumuri, căi
lungi ușoare grele noi

7.3 Spune în ce secole au domnit. Aranjează-i în ordine cronologică.

Model: Ștefan cel Mare a domnit în secolele XV–XVI.

Domnitorii

Anii de domnie
Secolul

1457-1504

Secolul?

Ștefan cel Mare

1710-1711

Secolul?

Dimitrie Cantemir

Domnitorii

Anii de domnie
Secolul

1400-1432

Secolul?

Alexandru cel Bun

1634-1653

Secolul?

Vasile Lupu

8 Grupează cuvintele în familii lexicale.

Ocupat, pace, roditor, oaste, a se ocupa, pașnic, ostaș, roadă, a ocupa, a rodi, ocupații

8.1 Completează enunțurile după model și vei afla cu ce se ocupă moldovenii.

Moldovenii cresc

Model: cereale

9 Citește textul. Despre ce calitate a strămoșilor este vorba în text?

Suntem un popor pașnic

În secolul al V-lea, pe pământurile noastre a venit hanul Atila și voia să ocupe aceste locuri. În drum, îl întâlnește pe un băiețel de vreo 13 ani și îl întreabă:

- Spune, băiatule, cum e țara aceasta?
- Țară mai frumoasă ca aceasta nu este pe lume. Și nici pământuri mai roditoare nu sunt. Iernile sunt blânde, iar verile sunt lungi. Și râuri avem.
- Îmi place țara și rămânem aici.
- În niciun caz. Nu te grăbi. Această țară are stăpâni și ei nu ți-o dau. O iubesc mai mult ca viața.

- Sunt atât de neospitalieri?
- Ba nu, sunt buni ca pâinea cea caldă cu prietenii, dar nemiloși cu cei care vor să-i dea afară din casă.
- Și cu ce se ocupă oamenii voștri?
- Cu plugăritul. Mai creștem oi și albine. Avem și pește. Așa că du-te în drumul tău.
- Mă uimești! Ești un copil, dar vorbești ca un bătrân. Așa sunt toți oamenii în țara aceasta? Aveți și ostași?
- Nu. Suntem un popor pașnic, dar dacă e nevoie, fiecare devine ostaș: și copil, și fată, și preot.

(După Nicolae Dabija)

blânde – aici: fără geruri mari
stăpân – хозяин

nemiloși – беспощадны
preot – священник

10 Citește enunțurile care conțin:

o comparație

o concluzie

un sfat

o adresare

11 Găsește în text antonimele îmbinărilor de cuvinte. Alcătuiește cu ele câte un enunț.

ierni geroase

veri scurte

pâinea cea rece

popor agresiv

voia să elibereze

12 Identifică și citește răspunsurile corecte.

Cu ce scop a venit hanul Atila pe pământurile noastre?

El a venit să afle ce fel de țară este aceasta.

El a vrut să ocupe țara strămoșilor.

De ce stăpânii țării nu i-ar fi dat țara lui Atila?

Ei nu i-ar fi dat țara lui Atila, pentru că o iubeau mai mult ca viața.

Ei nu i-ar fi dat țara lui Atila, pentru că el nu avea bani ca să o cumpere.

Cum sunt moldovenii?

Ei sunt un popor ospitalier și pașnic cu toți prietenii.

Ei sunt nemiloși cu toți care vor să le ia țara.

Ei i-ar fi dat –
отдали бы ему

13 Pune substantivele dintre paranteze la Genitiv (al, a, ai, ale cui?).

Alcătuiește enunțuri în baza textului.

Dorința (han), stăpânii (țară), cuvintele (băiat), ocupațiile (moldoveni), calitățile (strămoși).

Model: Dorința (han) → Dorința hanului era să rămână în țara strămoșilor.

14 Adresează-i băiatului trei întrebări.

Model: Nu te-ai temut să vorbești așa cu hanul?

15 Completează caracterizarea cu argumente corespunzătoare.

Model: Băiatul era curajos, deoarece lui nu i-a fost frică să vorbească cu dușmanul.

personajul	calitatea	cuvântul de legătură	argumentul
Băiatul era	curajos,	deoarece	...?
	iubitor,	fiindcă	...?
	deștept,	căci	...?

– Îmi place țara și rămânem aici.

– **În niciun caz.** Nu te grăbi. Această țară are stăpâni și ei nu ți-o dau.

În niciun caz exprimă dezacordul băiatului față de dorința hanului.

Vezi aici și alte structuri pe care le poți folosi când vrei și tu să-ți exprimi dezacordul.

- Nu, mulțumesc.
- Categoric nu sunt de acord.
- Este exclus!
- Nu aveți/ai dreptate.
- Cred că greșiți/greșești.
- Nu pot accepta!

16 Lucrați în grup. Exprimați-vă, în patru variante, dezacordul față de opinia Adrianei.

Dacă vrei să te odihnești bine, trebuie numaidecât să pleci peste hotare.

Model: Cred că greșești, Adriana. În Moldova sunt numeroase locuri unde poți să te odihnești minunat!

17 Citește enunțurile. Formulează întrebări după model.

Model: Pe cine așteaptă mama?

*Patria mea
este locul unde...*

mama **mă** așteaptă (**pe mine**) întotdeauna.
tata **te** îmbrățișează (**pe tine**) cu drag.
bunicul **îl** învață (**pe el**) să determine ora după soare.
bunicuța **o** alintă (**pe ea**) cu plăcinte calde.
familia **ne** apără (**pe noi**) de griji și probleme.
moldovenii **vă** întâmpină (**pe voi**) cu pâine și sare.
prietenii **îi** susțin (**pe ei**) când au nevoie.
natura **le** încântă (**pe ele**) cu frumusețea sa.

Pronumele personale (личные местоимения) la Acuzativ (*pe cine?*)

Forma accentuată (rar este obligatorie)	Forma neaccentuată (este obligatorie în majoritatea cazurilor)	Modele de comunicare	
pe mine	mă	Tata mă cheamă acasă.	меня
pe tine	te	Eu te ajut la istorie.	тебя
pe el	îl	Părinții îl laudă des.	его
pe ea	o	Bunica o întâmpină de la școală.	ее
pe noi	ne	Profesorii ne întreabă tema.	нас
pe voi	vă	Prietenii vă invită la cinema.	вас
pe ei	îi	Voi îi vedeți zilnic.	их м.р.
pe ele	le	Mama le iubește mult.	их ж.р.

Compară și memorizează Pronumele personale la Acuzativ (*pe cine?*) +

verbe la timpul prezent	verbe la perfectul compus
Mama mă cheamă.	Mama m-a chemat.
Eu te întreb.	Eu te-am întrebat.
Unchiul îl felicită.	Unchiul l-a felicitat.
Profesoara o notează.	Profesoara a notat- o .
Prietenii ne invită.	Prietenii ne-au invitat.
Părinții vă laudă.	Părinții v-au lăudat.
Colegii îi susțin.	Colegii i-au susținut.
Rudele le ajută.	Rudele le-au ajutat.

- 18** Citește enunțurile din tabelul de mai sus. Completează-le minimum cu câte trei cuvinte.

Model: Mama **mă** cheamă acum la mâncare. Mama **m-a** chemat acasă la ora 21.00.

- 19** Transformă enunțurile.

a) Model: Prezent: Eu **te** aștept după lecții. → Perfectul compus: Eu **te-am** așteptat după lecții.

Vitaminele mă apără de boală. Ștefan cel Mare îi învinge în luptă. Vânzătorul o cântărește. Părinții ne ajută întotdeauna. Bunica vă trimite la magazin după produse. Colegii îl vizitează des. Prietenii îi susțin în momentele dificile. Vecinii le invită la sărbătoarea de familie.

b) Model: Perfectul compus: El **m-a** întrebat cât e ora. → Prezent: El **mă** întreabă cât e ora.

Tu l-ai găsit pe masă. Bunicul a felicitat-o cu ocazia zilei de naștere. Eu te-am căutat prin curte. Voi ne-ați văzut la spectacol. Animalele de la menajerie v-au făcut fericiți. Bunicii i-au întâmpinat cu drag. El le-a chemat la concert.

- 20** Găsește în textul „Suntem un popor pașnic” (pag. 99) enunțurile care conțin pronume personale la Acuzativ.

20.1 Completează-le cu formele accentuate ale pronumelui. Citește enunțurile.

- 21** Completează enunțurile cu toate formele posibile: *mă, te, îl, o, ne, vă, îi, le*.

Eu ... invit să vizităm Cetatea Soroca. Mama ... întreabă dacă mi-a plăcut Orheiul Vechi. Bunicii ... laudă când recită poezii despre Moldova. Verișorul ... felicită cu ocazia Zilei Independenței. Primăria ... invită la Hramul orașului. Prietenii ... cheamă în excursie la mănăstirea Saharna. Turiștii ... întreabă cum să ajungă la Arcul de Triumf.

- 22** Completează enunțurile cu pronumele corespunzător (pe cine?).

Model A: ... doare gâtul (eu).
→ **Mă** doare gâtul.

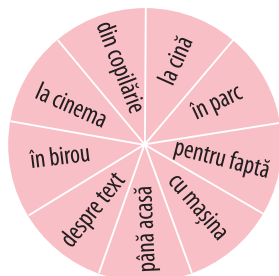
... doare burta. (tu)
... cheamă Alex. (el)
... vedem rar. (voi)
... chemăm în vizită. (ei)
... iubesc mult. (ea)

Model B: El ... invită la dans.
(eu) El **mă** invită la dans.

Noi... chemăm la concert. (voi)
Victor ... felicită cu ocazia sărbătorii. (noi)
Raluca ... ajută la matematică. (ei)
Prietenii ... susțin în orice situație. (ele)
Eu ... sun în fiecare dimineață. (tu)
Unchiul ... așteaptă după lecții. (ea)
Mama ... laudă pentru note bune. (el)

- 23** Lucrați în perechi. Luați din fiecare cerc câte un element. Alcătuiți enunțuri.

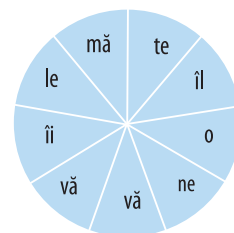
Model: Eu te invit la cinema.

Cine?

Pe cine?

- 24** Lucrați în perechi. Alcătuiți dialoguri.

Model:

- Cum te cheamă?
- Mă cheamă Ana.
- Dar pe mama ta cum o cheamă?
- O cheamă Ada.
- Pe tatăl tău cum îl cheamă?

- Îl cheamă Andrei.
- Tu ai frați sau surori? Cum îi cheamă?
- Da, am. Pe sora mea o cheamă Delia, dar pe fratele meu îl cheamă Alex.

Ziua Universală a Iei

Îa face parte din costumele populare românești din cele mai vechi timpuri. Ea este un simbol al românilor. Noi o purtăm cu mare drag. Pe data de 24 iunie este marcată (sărbătorită) Ziua Universală a Iei. Ea cu altă a fost inclusă în patrimoniul imaterial universal UNESCO.

Legende istorice

*Cine-și uită strămoșii e ca un râu fără izvor,
ca un arbore fără rădăcini.*

1 Cu ce asociezi Moldova? De ce?

Model: Eu asociez Moldova cu viile, pentru că aici cresc multe vii.

2 Citește SMS-ul. Despre ce îi scrie Andrei lui Vlad?

Model: Vlad l-a întrebat pe Andrei ce au făcut la lecția de limba română. Andrei îl informează că...

Vlad,
Mă întrebi ce am făcut la lecția de limba română. Te informez cu drag că am vorbit despre textul „Suntem un popor pașnic”. E nemaipomenit! Un băiețel de 13 ani a putut să-l convingă pe hanul Atila să plece din țara strămoșilor. Citește-l, nu vei regreta!
Cu urări de sănătate, Andrei

2.1 Găsește în SMS pronumele personale la Acuzativ. Citește enunțurile. Completează-le cu formele accentuate.

2.2 Cum crezi, SMS-ul respectă structura? Argumentează.

2.3 Care este părerea ta, de ce Vlad nu a fost la școală? De ce crezi așa?

3 Scrie-i și tu unui coleg/unei colege un SMS în care să-i comunicai ce ați făcut ieri la lecția de limba română.

4 Lucrați în perechi. Separați cuvintele și propozițiile. Scrieți unde e necesar cu majusculă (cu literă mare). Argumentați.

Model: Mă numesc Daniela.

Mă numesc Daniela sunt din Moldova țara noastră pe hartă seamănă cu un strugure plaiul este foarte frumos oamenii sunt muncitori capitala țării este orașul Chișinău este situat pe șapte coline este centrul cultural și political moldovei noi am moștenit dragostea țării de la strămoșii noștri.

5 Citește familiile lexicale. Repartizează conform rubricilor. Alcătuiește enunțuri.

Grijă, a îngriji, a avea grijă, grijuliu

sănătate, a se însănătoși, sănătos

Substantive

Verbe

Adjective

6 Examinează imaginea. Alcătuiește două enunțuri cu diferite sensuri ale cuvântului **birou**.

Birou

7 Îmbină cuvintele cu imaginile. Alcătuiește enunțuri.

A

B

C

D

E

F

Scriitor, clopoțel, a scrie, buzunar, scrisoare, genunchi

8 Alcătuiește enunțuri după model. Arată partea corpului.

Model: a) Eu – mâna.

(Pe mine) mă doare mâna.

Forma nu este obligatorie

Model: b) Eu – mâna – tu.

Pe mine mă doare mâna, nu pe tine.

Formele sunt obligatorii, se concretizează

Eu – nasul. Tu – piciorul. El – capul. Ea – burta.

Noi – gâtul. Voi – urechile. Ei – ochii. Ele – genunchii.

Compară și memorează

a uita – забыть

a se uita – смотреть

a duce – нести, выносить,
отводить, отвозить

a se duce – уходить, идти

a aduce – приносить,
привозить

a afla – узнать

a se afla – находиться

9 Lucrați în perechi. Completați adecvat enunțurile. Alcătuiți enunțuri similare.

a. a uita **sau** a se uita (ce am făcut?)

Eu _____ la tine și am văzut că ai înțeles totul.

Eu _____ acasă telefonul și nu pot să o sun pe bunica.

b. a afla **sau** a se afla (ce face?)

Monumentul lui Ștefan cel Mare _____ în centrul capitalei.

Băiatul _____ de la Atila că acesta a venit să-i cucerească țara.

c. a se duce, a duce **sau** a aduce (ce face?)

Sora mai mare îl _____ pe Mihai la grădiniță. Mama _____ la muncă cu transportul public. Bunicul _____ din grădină un pepene verde de 10 kg.

10 Examinează schema. Alcătuiște enunțuri.

A ajuta **pe** cine?

A ajuta ~~cu~~?

Eu **te**-am ajutat cu temele la matematică. ✓

Eu **ți**-am ajutat cu temele la matematică. ✗

Tu **l**-ai ajutat pe tata să hrănească animalele. ✓

Tu **i**-ai ajutat tatălui să hrănească animalele. ✗

a-și iubi – *любить свою, своего, своих*

a-și iubi → mama, copilul
a-și iubi → fratele, sora
a-și iubi → patria, familia

Timpul prezent

Eu **îmi** iubesc

Tu **îți** iubești

El, ea **își** iubește

Noi **ne** iubim

Voi **vă** iubiți

Ei, ele **își** iubesc

mama, patria, sora, fiica,
orașul, fratele, prietenii

11 Completează panoul cunoștințelor. Pune în buzunarele corespunzătoare cuvintele. Alcătuiște cu ele câte un enunț.

Mă, a auzit, sub, îl, familii, postere, membri, numeros, sincer, roagă, pentru, o, susține, despre, indicatoare, puteri, mândru, verișori, castraveți, narcise, cuvinte, pe, îi, mesaje, ați procurat, vânzătoare, educat, au apărut, învinge, struguri, traversează

Model: Eu pun cuvântul **mă** în buzunarul cu numărul șase. Profesorul mă întreabă temele.

Panoul cunoștințelor

Substantive neutre

Prepoziții

Adjective cu patru terminații

Substantive de genul masculin

Substantive de genul feminin

Pronume personale la Acuzativ
Forme neaccentuate

Verbe la prezent

Verbe la perfectul compus

12 Spune ce faci?

dimineața-devreme **la amiază** seara seara-târziu

Model: Dimineața-devreme, eu mă scol, mă spăl, fac gimnastică, iau micul dejun și merg la școală.

13 Citește textul. Ce concluzie a tras Cuza Vodă?

Un fiu grijuliu

S-au întâmplat acestea pe când Alexandru Ioan Cuza era domnitor (1859-1866). Într-o seară târzie, domnitorul se afla în biroul său. El a sunat din clopoțel ca să vină ofițerul de serviciu. Ofițerul nu a venit. Ioan Cuza atunci a deschis ușa și a văzut că ofițerul a adormit pe un fotoliu. Pe genunchi avea o scrisoare. El a luat-o și a citit-o:

Scumpul meu copil,

Am primit suta de lei, pe care mi-ai trimis-o. Banii m-au ajutat foarte mult. Ajutorul tău a venit la timp. Acum am lemne, mi-am cumpărat medicamente și m-am însănătoșit. Sunt mândră și fericită că fiul meu nu m-a uitat.

Te îmbrățișez cu dor! Mama ta, Elena

Alexandru Ioan Cuza a terminat de citit

scrisoarea și a căzut pe gânduri... A intrat în cabinetul său, a luat o sută de monede de aur și le-a pus încet în buzunarul ofițerului. Apoi s-a dus iar în biroul său și a sunat mai tare din clopoțel. Tânărul ofițer a sărit speriat. A observat banii în buzunar și a deschis încetișor ușa domnitorului Ioan Cuza.

– Ce este? Ce s-a întâmplat? a întrebat Cuza.

– Măria Ta, nu știu cine mi-a pus acești bani în buzunar!

– Sunt banii tăi, dragul meu! Tu nu ai uitat de mama. Ai ajutat-o. Un fiu care își iubește astfel mama, tot așa își iubește și patria. Sunt sigur că, la nevoie, va ști să o apere chiar și cu prețul vieții sale.

de serviciu – дежурный

speriat – испуганный

într-o seară târzie - однажды поздним вечером

a (cădea) se pune pe gânduri – задуматься

a sări – aici: вскочить

14 Găsește în text cinci exemple care confirmă regula de la rubrica S.O.S.

15 Completează enunțurile cu informații potrivite din text.

Model: Domnitorul Ioan Cuza ... Domnitorul Ioan Cuza a domnit în perioada 1859-1866.

Dacă după substantiv urmează **adjectivul posesiv** (*meu, tău, ta, tăi, său, noastre etc.*), substantivul se folosește cu articol hotărât. Poporul meu, străbunicul tău, colegul său, patria mea, prietenii tăi, familiile noastre

Domnitorul Ioan Cuza ...
Într-o seară, Ioan Cuza ...
În scrisoare, ...
Ofițerul s-a speriat ...
Feciorii trebuie să-și iubească ...

16 Alege varianta corectă:

Tânărul ofițer i-a trimis bani: Cuza i-a dat tânărului: În scrisoare, mama îl anunță pe tânăr:

- prietenului • un cadou pentru mama • că se simte încă rău
- tatălui • bani • că banii nu i-au fost de-ajuns
- mamei • niște documente • că se simte bine

17 Formulează tânărului ofițer patru întrebări.

Model: **Câți ...?** Câți bani tu i-ai trimis mamei tale?

Cum...?

Unde...?

Ce ...?

De ce...?

18 Caracterizează-l pe domnitor. Completează tabelul.

Calitatea	Cuvântul de legătură	Argumentul
Domnitorul era ...?,	deoarece	i-a dat ofițerului o sută de monede de aur.
Cuza Vodă era înțelept,	căci	... ?
El era...?,	fiindcă	nu l-a certat pe ofițer că a adormit.

19 Completează rezumatul textului. Folosește cuvintele dintre paranteze.

Model: Într-o seară, domnitorul Cuza Vodă a sunat din clopoțel ca să vină ofițerul de serviciu.

Într-o seară, Cuza Vodă a sunat din ... ca să vină ... de serviciu, dar nimeni nu a venit. Atunci, el a ieșit din ... și a văzut că ofițerul a adormit într-un fotoliu. Pe ... avea o scrisoare. Domnitorul a citit-o. Era o ... de la mama. Mama îi mulțumea ... că i-a trimis bani și că nu a uitat-o. Cuza Vodă ... în ... său, a luat ... de monede de aur și le-a pus încetișor în ... tânărului. Când acesta s-a trezit, s-a speriat, s-a dus repede la domnitor și i-a spus că ... în buzunar niște bani. Domnitorul i-a zis că el ... acești bani, pentru că este un fiu ..., iar cine își iubește ..., își iubește și patria.

(ofițerul, genunchi, fiului, a meritat, mama, domnitorul, clopoțel, grijuliu, a găsit, birou, buzunarul, s-a întors, 100, scrisoare, biroul)

19.1 Povestește rezumatul.

19.2 Cum crezi, proverbul *Cine-și uită strămoșii e ca un râu fără izvor, ca un arbore fără rădăcini* are vreo legătură cu textul?

Model: Eu cred că proverbul are legătură cu textul, deoarece noi am vorbit despre domnitorul Cuza Vodă care este strămoșul nostru. Noi nu l-am uitat, suntem arbore cu rădăcini!

20 Lucrați în echipă. Formulați concluzii în baza textului.

Model: Așadar, noi trebuie să fim copii grijulii.

21 Lucrați în grup. Scrieți-i o scrisoare mamei în numele tânărului ofițer. Povestiți-i despre cele întâmplate. Fiți atenți la structura scrisorii.

Pentru a formula concluzii, e bine să folosești structurile:
În concluzie, ...
Așadar, ...
Deci, ...

Formula de adresare

Scumpul meu copil,

Conținut

Am primit suta de lei, pe care mi-ai trimis-o. M-a ajutat foarte mult. Ajutorul tău a venit la timp. Acum am lemne, mi-am cumpărat medicamente și m-am însănătoșit. Sunt mândră și fericită că fiul meu nu m-a uitat.

Te îmbrățișez cu dor! Mama ta, Elena

Formula de încheiere

22 Determină despre care personaje din textele studiate anterior sunt enunțurile.

a) Colegii s-au deghizat și i-au dăruit (lui) multe clipe vesele. Ei l-au susținut (pe el) și aceasta l-a ajutat să se însănătoșească repede. b) Tata i-a spus (ei) să-și ia brățara reflectorizantă. El a convins-o (pe ea) să tragă concluzii corecte. c) „Mamă, domnitorul mi-a dat (mie) o sută de monede. El m-a lăudat (pe mine) că sunt un fiu grijuliu.” d) El ți-a predat (ție) o lecție de patriotism chiar dacă avea doar 13 ani. Sper că te-a învățat (pe tine) că dragostea de țară nu depinde de vârstă. e) Fapta lor ne-a demonstrat (nouă) că prietenul la nevoie se cunoaște. Ei ne educă (pe noi) cum trebuie să procedăm când prietenii sunt în situații dificile. f) Fata (vouă) v-a arătat că orice faptă lasă urme. Sperăm că (pe voi) v-a învățat ceva ușa cu găuri. g) (Lor) le-a plăcut toamna pentru sărbătoarea de familie. Copiii i-au condus (pe ei) până la Vadul lui Vodă.

22.1 Găsește în enunțuri pronumele personale la Acuzativ. Tradu-le în limba maternă. Alcătuiește cu ele enunțuri.

Pronumele personale (личные местоимения) la Dativ (cui?)

Forma accentuată (rar se utilizează)	Forma neaccentuată (este obligatorie în majoritatea cazurilor)	Modele de comunicare	
mie	îmi	Prietenii îmi scriu mesaje.	мне
ție	îți	Eu îți trimit răspuns.	тебе
lui	îi	Alexandru îi dă fructe.	ему
ei	îi	Profesorul îi dă nota 10.	ей
nouă	ne	Voi ne spuneți adevărul.	нам
vouă	vă	Cine vă cumpără rechizite?	вам
lor	le	Tu le povestești textul.	им

Compară și memorizează

Dativ (cui?)		Acuzativ (pe cine?)	
Prezent	Perfectul compus	Prezent	Perfectul compus
îmi dă mie ↓ cui?	mi-a dat mie ↓ cui?	mă laudă pe mine ↓ pe cine?	m-a lăudat pe mine ↓ pe cine?
îți predă ție	ți-a predat ție	te învață pe tine	te-a învățat pe tine
îi dă lui	i-a dat lui	îl susține pe el	l-a susținut pe el
îi spune ei	i-a spus ei	o convinge pe ea	a convins-o pe ea
ne demonstrează nouă	ne-a demonstrat nouă	ne educă pe noi	ne-a educat pe noi
vă arată vouă	v-a arătat vouă	vă învață pe voi	v-a învățat pe voi
le place lor	le-a plăcut lor	îi conduc pe ei	i-au condus pe ei
		le conduc pe ele	le-au condus pe ele

23 Alcătuiește enunțuri folosind verbele din tabel.

Model: Personajul din text ne-a demonstrat nouă că este un fiu grijuliu.

Forma accentuată ne sugerează să folosim obligatoriu și forma neaccentuată.

24 Completează enunțurile cu formele lipsă. Citește. Respectă intonația.

Mama mie ... citește poezia „Să trăiești, Moldova” de Dumitru Matcovschi. Eu ție ... povestesc textul „Suntem un popor pașnic”. Profesorul ei ... pune mai multe întrebări la tema *Patria*. Voi ... cumparați lui suveniruri din Moldova. Părinții ... explică nouă că trebuie să iubim țara în care trăim.

25 Lucrați în perechi. Alcătuiți enunțuri.

Model: Marius a face Dan cadouri. → Marius îi face lui Dan cadouri.

Cine?	Ce face?	Cui?	Ce?
Paula	a cumpăra	Alina	fructe
Mama	a da	Cristian	un sfat
Profesorul	a arăta	Andrei	un exemplu
Prietena	a povesti	Valeria	o istorie
Eu	a dărui	Nicolae	un buchet de flori
Tu	a dori	Ana	multă sănătate
Voi	a face	Viorica	o surpriză
Ei	a scrie	Călin	o scrisoare
Noi	a oferi	Marcela	un cadou

1. Cel mai vechi copac de stejar din Moldova are 600 de ani.
2. Peștera „Emil Racoviță”, din Criva, după mărime este a 8-a cea mai mare peșteră de pe planetă.

3. Există 30 de mănăstiri și biserici de lemn (unele dintre ele sunt din secolul al XV-lea).
4. Cel mai important domnitor al Moldovei, Ștefan cel Mare, a câștigat 34 din 36 de războaie pe care le-a dus.

EVALUARE • Test de înțelegere la auz

Profesorul citește pe fragmente textul (îl citește repetat înainte de fiecare sarcină). Elevii au doar fișa pe care o completează după lectura fiecărui fragment. Pentru realizarea părții a doua, profesorul citește încă o dată textul integral.

Fragmentul 1: Romanii voiau să cucerească Dacia. Dar armatele lor au fost întoarse din cale de către Decebal, regele Daciei. Decebal era un bărbat înțelept, curajos și puternic.

Fragmentul 2: Odată, dacii au prins un general roman. Regele Decebal care era îmbrăcat ca un ostaș simplu l-a întrebat:

– Ce cauți în țara noastră, străinule?

– Eu sunt general și voi vorbi doar cu un general de-al vostru!

Fragmentul 3: – Află, romanule, i-a zis Decebal, că noi n-avem generali. Noi avem numai oșteni de la rege până la acest copil, și a arătat la un băiețel de vreo 13 ani care ținea în mână o sabie mai lungă decât el. La noi, generalii se cunosc nu după haine, ci după vitejie. În Dacia, cine-i mai curajos, mai bun, mai puternic, acela-i general.

Fragmentul 4: – Vrei să spui că și acest copil e un general?!

– Chiar și acest copil. Ca să te convingi, încearcă, și i-a dat romanului o sabie.

A început lupta. Copilul era sprinten (ловкий) ca o pisică. Până la urmă, romanul a obosit și a căzut.

– Ridică-te, străine, i-a zis Decebal. Pleacă în țara ta și spune-le tuturor: *Dacii sunt un popor pașnic și nu doresc război. Dar la nevoie, se vor bate și pietrele.*

I.1 Fr.1	Încercuiește varianta corectă. <i>Romanii au fost opriți de:</i> a. o ploaie puternică b. barbari c. regele Daciei. Notează sinonimul cuvântului drum . Scrie trei calități ale regelui dac .	1 p. 1 p. 3 p.
I.2 Fr.2	Subliniază varianta corectă: <i>Decebal era îmbrăcat: a. pompos b. modest c. sărac</i> Bifează varianta corectă. <i>Generalul roman a refuzat să vorbească cu Decebal, fiindcă:</i> ■ nu înțelegea limba dacilor ■ era rănit și nu putea vorbi ■ nu l-a recunoscut pe rege Identifică un cuvânt din familia lexicală a cuvântului <i>oaste</i> .	1 p. 1 p. 1 p.
I.3 Fr.3	Încercuiește varianta corectă. <i>În Dacia, generali erau:</i> a. cei mai curajoși b. cei mai bogați c. cei mai bătrâni Indică vârsta băiatului. Completează enunțurile cu câte un cuvânt. <i>În Dacia nu erau ... Băiețelul ținea în mână ... Generalii se cunosc după ...</i>	1 p. 1 p. 3 p.
I.4 Fr.4	Bifează varianta corectă. <i>Romanul trebuia să spună tuturor că:</i> a. el a învins dacii b. în Dacia sunt mulți generali c. dacii sunt oameni pașnici Scrie antonimul cuvântului <i>agresiv</i> . Încercuiește A dacă informația este adevărată și F dacă este falsă. A F Romanul a luptat cu un copil. A F Decebal l-a pedepsit pe generalul roman. A F Poporul dac nu dorea să lupte cu nimeni.	1 p. 1 p. 3 p.
II. 1.	Stabilește trei asemănări cu textul „Suntem un popor pașnic”.	3 p.
II. 2.	Formulează o concluzie în baza textului audiat.	1 p.
II. 3.	Exprimă-ți, într-un enunț, dezacordul în raport cu un moment descris în text.	1 p.
Corectitudine		3 p.

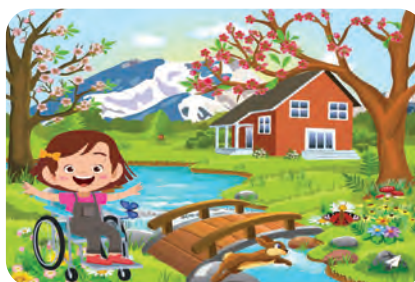
Obiceiuri și tradiții de iarnă

Un popor fără tradiții este un popor fără viitor.

(Alberto Camargo)

1 Examinează imaginile. Numește anotimpurile. Argumentează.

Model: Pe prima imagine este reprezentat anotimpul iarna, pentru că vedem multă zăpadă.

1.1 Corelează sărbătorile cu anotimpurile. Spune când se sărbătoresc ele.

Crăciunul	Ziua cunoștințelor	Ziua Independenței	Ziua Internațională a Femeii
Ziua Europei	Mărțișorul	Limba noastră cea română	Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova
Paștele	Anul Nou	Ziua comemorării victimelor celui de-al Doilea Război Mondial	Ziua Internațională a Copilului

1.2 Clasifică sărbătorile în două categorii.

Sărbători calendaristice	Sărbători naționale
Crăciunul	Ziua Independenței
...	...

1.3 Completează tabelul de mai sus cu a treia categorie Sărbători de familie.

Model: Ziua numelui (именины)

2 Îmbină urarea cu sărbătoarea.

Sărbătoarea	Urarea
Paștele	Te/vă felicit cu ocazia venirii primăverii!
8 martie	Crăciun fericit!
1 martie	La mulți ani!
Crăciunul	- Hristos a înviat! - Cu adevărat a înviat!
Anul Nou	Să trăiți, stimate doamne!

3 Completează enunțurile cu formele potrivite ale cuvântului *tradiție*.

Frumusețea ... din Moldova este cunoscută în toată lumea. ... de iarnă de la noi adună toate familiile la aceeași masă. Multe dintre aceste ... se respectă și în familia mea. (**tradiții, tradițiilor, tradițiile**).

4 Lucrați în echipe. Clasificați imaginile în două categorii. Intitulați fiecare categorie. Argumentați.

4.1 Ce tradiții sunt redată în imagini?

Model: În ultima imagine: tradiția de Paște de a ciocni ouăle.

5 Găsește intrusul (*лишнее*) în grupurile de cuvinte. Argumentează.

Curte, ogradă, gard

a se întoarce, a interveni, a reveni

a învăța, a ști, a cunoaște

6 Analizează și spune prin ce se deosebesc curțile.

7 Formează perechi de antonime. Alcătuieste enunțuri.

A începe, a porni, a dispărea, a finaliza, a opri, a apărea

8 Indică cuvântul care nu face parte din familia lexicală. Argumentează.

A ura, urători, a urî, urătură

9 Continuă enunțurile.

Model: Mama și-a pierdut graiul când i-am spus că am luat nota 10 la matematică.

Prietena și-a pierdut graiul când ...
Colegii și-au pierdut graiul când ...
Eu mi-am pierdut graiul când ...

10 Alcătuieste enunțuri.

a. Model: Băiatul și-a revenit foarte repede după boală, pentru că a fost susținut de colegi.

b. Model: Țara noastră se numește Moldova.
Vara merg la bunici, la țară.

Ce a făcut?

Eu mi-am
Tu ți-ai
El, ea și-a
Noi ne-am
Voi v-ați
Ei, ele și-au

revenit

11 Amintește-ți responsabilitățile în familie. Spune cine:

gătește bucate

spală vesela

face ordine

hrănește animalele

duce gunoiul

plimbă câinele

12 Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele lor. Citește enunțurile.

Guguță s-a întors la unchiul său.

Băieții au ieșit în curte.

Guguță dorea să-l ureze pe tata.

13 Citește textul. Spune, cum Guguță l-a felicitat pe tata?

Ministrul bunelului

Guguță avea un unchi la oraș. În ajun de Anul Nou a primit o scrisoare de la unchiul său că n-are cine ura orașul. Guguță a luat clopoțelul, și-a pregătit buhaiul și tata l-a dus la tren. La gară, l-a întâlnit unchiul. Seara, l-a urât mai întâi pe el. Apoi i-au dat lui Guguță o listă și i-au spus că n-ar fi rău să-l ureze și pe Grigore Vieru, că-i om de-al nostru de la țară.

Au început să ureze împreună cu verișorul său, căci acesta știa orașul. Când au ieșit în curte, au început a suna din clopoțel. Din toate casele au apărut oameni cu căldări de gunoi în mână. Guguță a vrut să fugă, dar verișorul său a început să râdă și i-a spus că așa-i obiceiul la oraș. Dacă sună clopotul, e semn că a venit mașina după gunoi.

Oamenii căutau mașina cu ochii, când colo îl văd pe Guguță.

– Se poate să vă urăm? au întrebat băieții.

– Urați, băieți, urați!

Mai târziu au urât o casă, au urât alta, au urât o stradă și încă una, au urât un autobuz și un troleibuz.

– Tare aş vrea să-l urez acum pe tata! a zis Guguță cu tristețe când s-a întors la unchiul său.

A pus omul mâna pe receptor, dar tata nu avea telefon...

– Lasă, nu te întrista, Guguță, facem noi ceva.

[...] Mama, tata, surioara și bunelul stăteau la masă. La televizor urau niște copii.

– Oare pe unde-i Guguță al nostru? a oftat mama.

– Cred că-i la bradul cea mare cât biserica, a zis tata.

Deodată, băieții din televizor s-au dat în lături și pe ecran a apărut Guguță.

– Se poate să vă urez? a întrebat băiatul.

Ai casei și-au pierdut graiul. Mama și-a revenit prima:

– Urează, urează, dragul mamei! Dar cum să-ți dau colacul?

Guguță a pornit urătura.

– Iaca am văzut-o și pe asta! a zis tata, iar bunelul a exclamat:

– Să trăiești, ministrul bunelului!

(După Spiridon Vangheli)

în ajun – накануне
când colo – как вдруг
biserică – церковь

a ofta – вздохнуть
deodată – вдруг
a se da în lături –
отойти в сторону

receptor –

buhai –

14 Citește propozițiile în care se spune despre:

- motivul plecării lui Guguță la oraș;
- mijlocul de transport cu care a plecat;
- «obiceiurile» oamenilor de la oraș;
- membrii familiei lui Guguță;
- dorința lui Guguță;
- reacția familiei lui Guguță când l-a văzut la televizor.

15 Răspunde, cu ajutorul textului, la întrebări.

- a) Cine l-a invitat pe Guguță la oraș? b) Pentru ce? c) Pe cine a urât Guguță mai întâi?
d) De ce au ieșit oamenii din case? e) Ce l-a speriat pe Guguță? f) Pe cine a urât Guguță împreună cu verișorul său? g) Pe cine mai voia să ureze?

16 Lucrați în perechi. Aranjați punctele planului în ordinea necesară.

Venirea la oraș.

Pregătirea de drum.

Tristețea lui Guguță.

Uimirea familiei.

Frica lui Guguță.

Situația amuzantă.

Lista urătorilor.

Scrisoarea unchiului.

16.1 Citiți fragmentele din text care corespund fiecărui punct al planului.

16.2 Povestiți câte un fragment conform planului.

17 Lucrați individual. Povestește textul în numele:

a) lui Guguță

Model: Într-o zi, eu am primit o scrisoare de la unchiul meu care trăiește la oraș.

b) unchiului

Model: Se apropia Anul Nou și eu i-am scris nepotului meu, Guguță, o scrisoare.

c) verișorului

Model: Tatăl meu i-a scris lui Guguță o scrisoare și l-a invitat de Anul Nou la noi.

18 Cartea „Ministrul bunelului” a fost scrisă mai demult.

a) Ce detalii / momente / fapte din text demonstrează acest lucru?

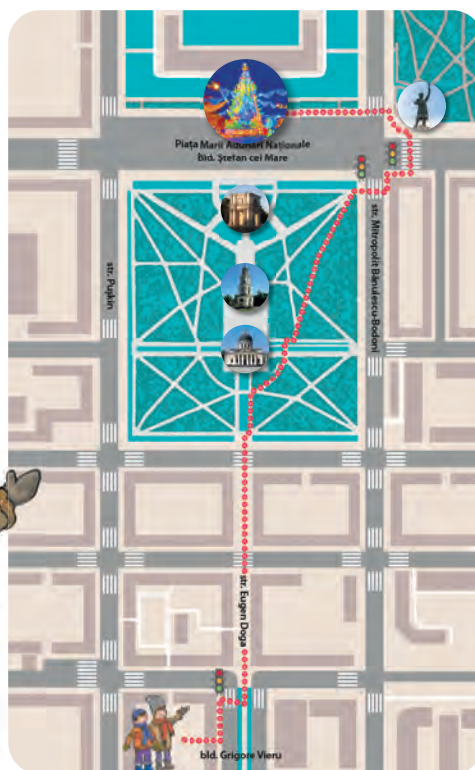
b) Ce lucruri s-au schimbat între timp?

c) Ce schimbări ar face Spiridon Vangheli dacă ar scrie textul azi?

19 Examinează imaginea. Descrie traseul parcurs de Guguță și verișorul său până în Piața Marii Adunări Naționale.

Poți începe astfel:

Când ei au ieșit din casă, au luat-o la stânga pe bulevardul Grigore Vieru...

- 20 Lucrați în perechi. Guguță s-a întors acasă și discută cu membrii familiei. Completați dialogurile:

a) dintre Guguță și sora lui.

- Salut, surioaro dragă, am atâtea să-ți povestesc!

- ...
- ...
- ...
- ...
- ...

b) dintre Guguță și bunic.

- ...
- ...
- ...
- ...
- ...
- Să trăiești, nepoțele, ai ajuns tocmai la televizor. Bravo!

c) dintre Guguță și mama.

- Cum ai ajuns, dragul meu?
- ...
- Cine te-a întâlnit la gară?
- ...
- Ți-a plăcut să urezi orașul?
- ...

d) dintre Guguță și tata.

- ...
- Nu, tată, nu mi-a fost frică în tren.
- ...
- Mai întâi l-am urat pe unchiul de la oraș.
- ...
- Am urat și străzi, și troleibuze, și autobuze!

- 21 Memorizează urătura lui Guguță și urează-i și tu pe cei dragi.

Aho, aho!
Măine anul se-nnoiește,
Plugușorul se pornește
Și începe a brăzda,
Pe la case a ura.

Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are,
Semne bune de belșug
Ca și brazda de sub plug.
Mânați măi, hăi, hăi, hăi!

- 22 Citește scrisoarea. Spune cine este autorul ei și cui îi este adresată.

Chișinău, 02.01. 2023

Dragă Nicu,

După cum știi, **alaltăieri** am plecat la Chișinău. **Bineînțeles**, am avut o misiune specială. Trebuia să urez tot orașul. **Desigur**, l-am luat și pe verișorul meu, fiindcă știa mai **bine** orașul. Nu am urat doar pe **aproape** de casă, am ajuns foarte **departe**. Am fost și la bradul din centrul capitalei. **Acolo** erau mulți copii. **Deodată**, am observat o echipă de filmare și **firește** mi-a venit ideea să-l urez pe tata. Sper că i-a plăcut **mult** urătura mea de la televizor. **Măine** mă întorc acasă. Pregătește-ți sania!

Pe curând, Guguță

Cuvântul **adverb** (наречие) provine din limba latină și este compus din *ad* (pe lângă) și *verbum* (verb)

Tipurile adverbelor

De loc

Răspund la întrebarea
Unde are loc acțiunea?
(a avut, va avea)

De timp

Răspund la întrebarea
Când are loc acțiunea?
(a avut, va avea)

De mod

Răspund la întrebarea
Cum, în ce condiții are loc acțiunea? (a avut, va avea)

Exemple

acolo, aici, sus, jos

astăzi, acum, atunci

rău, frumos, urât

- 23** Citește încă o dată scrisoarea lui Guguță (ex. 22).
Completează lista adverbelor. Alcătuiește cu fiecare câte un enunț.
- 24** Potrivește antonimele. Alcătuiește cu fiecare pereche câte un enunț.

mult	acolo	atunci	departe
urât	nicicând	apoi	mai întâi
aici	jos	aproape	puțin
acum	bine	întotdeauna	
sus	rău	frumos	

Model: Duminica, noi dormim mai mult, în zilele de lucru mai puțin.

- 25** Combină enunțurile.

Model: Dacă astăzi este luni, ieri a fost duminică.

Dacă astăzi este luni, alaltăieri a fost vineri.
Dacă ieri a fost sâmbătă, astăzi este luni.
Dacă poimăine va fi miercuri, ieri a fost duminică.

- 25.1** Despre care zile ale săptămânii nu este vorba mai sus? Alcătuiește despre ele enunțuri asemănătoare.

- 26** Alcătuiește enunțuri.

Model: : Eu scriu (cum?) frumos. Chișinăul este un oraș (ce fel de?) frumos.

Cum? (adverb)	Ce fel de? (adjectiv)
Citește frumos	Cadou frumos
Scrie curat	Costum curat
Se comportă modern	Cântec modern

27 Stabilește ordinea. Mai întâi sau apoi?

Model: Dimineața, (eu) a lua micul dejun / a se spăla pe dinți. Dimineața, mai întâi mă spăl pe dinți, apoi iau micul dejun.

Lunea, (tu) a se duce la antrenament/a merge la școală.

Marțea, (el) a se plimba cu prietenii/a face ordine în curte/în odaie.

La cafenea, (voi) a plăti/a comanda.

La școală, de obicei, (ei) a lua note/a răspunde.

Cuvintele:

bineînțeles (само собой разумеется), *desigur* (конечно), *firește* (естественно) sunt, de asemenea, adverbe. Ele se folosesc când vrei să-ți exprimi **acordul**.

Lunea – по понедельникам
Marțea – по вторникам
Miercurea – по средам
Joia – по четвергам
Vinerea – по пятницам
Sâmbăta – по субботам
Duminica – по воскресеньям

28 Citește enunțurile din scrisoarea lui Guguță în care sunt aceste adverbe. Tradu-le în limba maternă.

29 Lucrați în perechi. Completați replicile după model.

Model: – Ai fost astăzi la școală?
– Bineînțeles, astăzi doar e luni.

– ...?

– Firește, ele sunt foarte gustoase.

– ...?

– Desigur, este o carte foarte interesantă.

30 Lucrați în grup. Analizați structurile pe care le puteți folosi când vreți și voi să vă exprimați acordul.

30.1 Completați enunțurile.

Exprimați-vă opinia față de tradițiile de iarnă de la noi.

Model: Fără îndoială, tradițiile de iarnă la noi sunt foarte frumoase!

Cu siguranță, ...

Fără îndoială, ...

Indiscutabil, ...

Aveți dreptate, ...

Exact!

Cu siguranță!

Fără îndoială!

Neapărat!

Indiscutabil!

Aveți dreptate.

Sunt de acord.

N-am nimic împotriva.

31 Citește afirmația lui Alberto Camargo: *Un popor fără tradiții este un popor fără viitor. Cum crezi, poporul nostru are viitor? De ce?*

– Fiecare pom își crește fructele lui, spune învățătoarea. Ia să vedem, le știți?
Ionel ridică mâna:

– Mărul rodește mere, părul – pere, prunul – prune, bradul – jucării.

Scris cu mare drag pentru tine

Cartea te face înțelept.

(Spiridon Vagheli)

1 Pronunță corect grupurile de sunete [ghi], [ghe].

A ghici, ghicitori, Vagheli, ghid, ghețar, gheață, a îngheța, Gheorghe.

2 Ghicește ghicitorile.

Are pagini colorate
Și scrie în ea de toate.
Și cu cât o îndrăgești,
Tot mai mult o folosești.

Are foi și nu e pom,
Îți vorbește și nu-i om,
Dă exemple, sfaturi multe
Celor ce vor să le-asculte!

3 Numește povestea și autorul.

3.1 Spune din ce poveste este.

A

Era odată o babă și un moșneag. Baba avea o găină, și moșneagul un cocoș. Găina babei se oua de câte două ori pe zi și baba mânca o mulțime de ouă, iar moșneagului nu-i dădea niciunul.

B

Lupul a stat ascuns în dosul casei. A auzit tot ce a vorbit capra cu iezișorii. A așteptat ca mama lor să plece. A bătut apoi în ușă, a început să cânte cu glasul lui gros, dar nu i-a dat nimeni drumul până când nu s-a dus la fierar să-și ascută limba și dinții.

Perfectul compus Ce a făcut?		Imperfectul Ce făcea?		
A mânca		A fi	A da	A vrea
Eu am mâncat	Eu mânc am	Eu eram	Eu dădeam	Eu voiam
Tu ai mâncat	Tu mânca ai	Tu erai	Tu dădeai	Tu voiai
El, ea a mâncat	El, ea mânca a	El, ea era	El, ea dădea	El, ea voia
Noi am mâncat	Noi mânca am	Noi eram	Noi dădeam	Noi voiam
Voi ați mâncat	Voi mânca ți	Voi erați	Voi dădeți	Voi voiați
Ei, ele au mâncat	Ei, ele mânca u	Ei, ele erau	Ei, ele dădeau	Ei, ele voiau

4 Determină la ce întrebări răspund verbele subliniate în ex. 3.1.
La ce timp sunt? Alcătuieste cu ele câte un enunț.

5 Identifică sinonimele. Alcătuieste enunțuri similare.

Model: Dați-mi voie să ies. Permiteți-mi să ies.

Model: Păcală îi păcălește pe oameni. Păcală îi minte pe oameni. Păcală îi amăgește pe oameni.

6 Recunoaște perechile de antonime. Alcătuieste câte un enunț cu fiecare pereche.
A uita, a căuta, a da voie, a pleca, a găsi, a ține minte, a veni, a interzice

7 Citește familiile lexicale.

Gustos, a gusta, gustare; a coace, copturi; înțelept, înțelepciune; poftă, pofticios

7.1 Jocul „El...– ea...”. Completează după model. Alcătuieste îmbinări de cuvinte, enunțuri.

Model: frumos – frumoasă Gustos –...? copt –...? înțelept –...? pofticios –...?

8 Tradu îmbinările. În ce cazuri mai poți folosi prepoziția *de*? Exemplifică.

Картонная коробка, пластиковая коробка, деревянная коробка

9 Citește enunțurile. Asociază cuvintele evidențiate cu imaginile.

Bunica își așteaptă cu nerăbdare copiii și nepoții. Ea a așezat o masă bogată în **casa mare**. Pentru nepoți, ea a copt **litere-prăjituri**. Știe că lor le plac prăjiturile **presărate** cu zahăr pudră.

10 Restabilește cuvintele. Alcătuiește cu ele câte un enunț.

Compară și memorizează!

A asculta – слушать

A auzi – слышать

A ține minte – помнить

a-și aduce aminte = a-și aminti – вспоминать

11 Completează adecvat enunțurile:

a. a auzi sau a asculta (ce a făcut?)

Nepoții ... atent poveștile bunicului. Mihai ... despre tradițiile și obiceiurile de iarnă ale moldovenilor de la bunica.

b. a-și aduce aminte sau a ține minte (ce face?)

Noi ... ziua de naștere a mamei. Noi ... cu drag de copilărie.

Băieții →
Biscuiții → **aceia**
Elevii →

Cartea →
Prăjitura → **aceea**
Casa →

12 Completează îmbinările de cuvinte folosind *aceia* sau *aceea*. Alcătuiește cu 2-3 dintre ele câte un enunț.

Trandafirii ..., litera ..., copiii ..., biscuiții ..., nota ..., propoziția ..., opinia ..., autorii ...

13 Citiți dialogul. Găsiți în vocabular sensul cuvântului evidențiat.

- Bună ziua, om bun!
- Bună ziua!
- Cum te cheamă, om bun?
- Păcală mă cheamă.
- Păcală-ă-ă?! Vrei să mă păcălești?
- Nu-u-u! Ia un ban și dă-mi doi...

* * *

Păcală – a păcăli – păcăleală
poveste – a povesti – povestitor
bun – bunici – bunătate

14 Citește textul. Spune, câți ani are bunicul?

Ce litere gustoase!

– Bunele, zice Guguță, povestește-mi cum îi învăța Ion Creangă pe copii literele.

– Bine, Guguță. Ascultă. Cică, Ion Creangă venea la școală cu o cutie. La lecție, scotea din cutie prăjituri în formă de litere, presărate cu zahăr. Punea literele-prăjituri pe tablă și alcătuia cuvinte.

Apoi chema un elev la tablă și-i spunea să citească.

Dacă elevul știa literele și citea cuvântul, Ion Creangă îi dădea voie să mănânce litera pe care o voia. Apoi îi zicea:

– Ții minte litera pe care ai mâncat-o? Dar cuvântul?

Erau foarte gustoase literele lui Creangă! Și băieții, pofticioși cum sunt, stăteau în rând la tablă. Și era sărac

Ion Creangă, dar cocea prăjituri în fiecare seară.

– Tare aş mânca și eu o literă de aceea, bunele, zice Guguță.

– Dacă vrei, caută în casa cea mare.

A căutat Guguță, dar n-a găsit. Iată vine bunelul.

– M-ai păcălit, bunele. Bunelul îl ia de mână, îl duce în casa cea mare și-i dă o carte.

– Uite aici, măi Guguță, sunt toate prăjiturile lui Ion Creangă. Ia gustă-le!

Guguță a luat cartea și a sărit în brațele bunelului:

– Nu-i drept că ai doar două clase, bunele. Tu ai optzeci de clase!

(După Spiridon Vangheli)

cică – *sin.*: se vorbește, se zice
pofticios – любитель поестъ
a păcăli – обмануть

a scoate – доставать
a sta în rând – стоять в очереди

15 Completează adecvat rubricile. Folosește substantive din text.

o	niște	toate	un	niște	toți	un	niște	toate
Model: literă	litere	literele	Model: elev	elevi	elevii	Model: rând	rânduri	rândurile
...?	...?	...?	...?	...?	...?	...?	...?	...?

16 Restabilește planul textului punând substantivele evidențiate la Genitiv (al, a, ai, ale cui?).

1. Curiozitatea Guguță .	6. Dorința Guguță .
2. Cutia Ion Creangă .	7. Propunerea bunic/bunel .
3. Alcătuirea cuvinte .	8. Rezultatul căutare .
4. Permișiunea profesor .	9. Concluzia băiat .

16.1 Citește enunțurile care corespund fiecărui punct al planului.

17 Numește locul.

Model: Unde se ducea Ion Creangă? – La școală.

Unde puneă prăjiturile? –...

Unde a căutat Guguță literele? –...

Unde erau literele-prăjituri? –...

Unde a sărit Guguță? –...

18 Înlocuiește cuvântul subliniat astfel ca enunțul să fie adecvat conținutului.

Nepoțelul l-a întrebat pe vecin cum Ion Creangă îi învăța pe copii să citească.

Ion Creangă venea la magazin cu o cutie.

Punea literele-prăjituri pe masă și alcătuia cuvinte.

Apoi chema un elev la tablă și-i spunea să mănânce.

Erau foarte sărate literele lui Ion Creangă.

19 Restabilește ordinea cuvintelor în enunțuri.

Odată / Ion Creangă /să citească / l-a întrebat/ Guguță/ cum/ pe copii / pe bunic / îi învăța.
și le aducea / i-a spus că/ Bunicul / cocea/ litere-prăjituri/ la școală / Ion Creangă.
alcătuiau / din / Elevii / ele/ cuvinte.

Dacă/ corect / Ion Creangă / /cuvântul, / o literă/ le dădea voie să / citeau/ mănânce / elevii.

20 Rescrie fragmentul de text. Pune verbele subliniate la perfectul compus (ce a făcut?).

Ion Creangă venea la școală cu o cutie. La lecție, scotea din cutie prăjituri în formă de litere, presărate cu zahăr. Punea literele-prăjituri pe tablă și alcătuia cuvinte. Apoi chema un elev la tablă și-i spunea să citească. Dacă elevul știa literele și citea cuvântul, Ion Creangă îi dădea voie să mănânce litera pe care o voia.

Îi dădea – i-a dat
Și-i spunea – și i-a spus
O voia – a vrut-o

21 Povestește textul. Folosește imaginile.

22 Lucrați în perechi. Cum este persoana care are calitatea dată?

Model: înțelepciune – înțelept.

Dărnicie –...? Ingeniozitate – ...? Creativitate –...? Curiozitate –...? Deșteptăciune –...? Agerime –...?

22.1 Cine dintre personaje are aceste calități? Argumentați.

23 Ți-a plăcut textul? De ce?

Când ai răspuns la întrebarea Ți-a plăcut textul?, ți-ai exprimat atitudinea (отношение) față de mesajul lui. Vezi aici structuri pe care le poți folosi când vrei să-ți exprimi atitudinea față de ceva sau cineva.

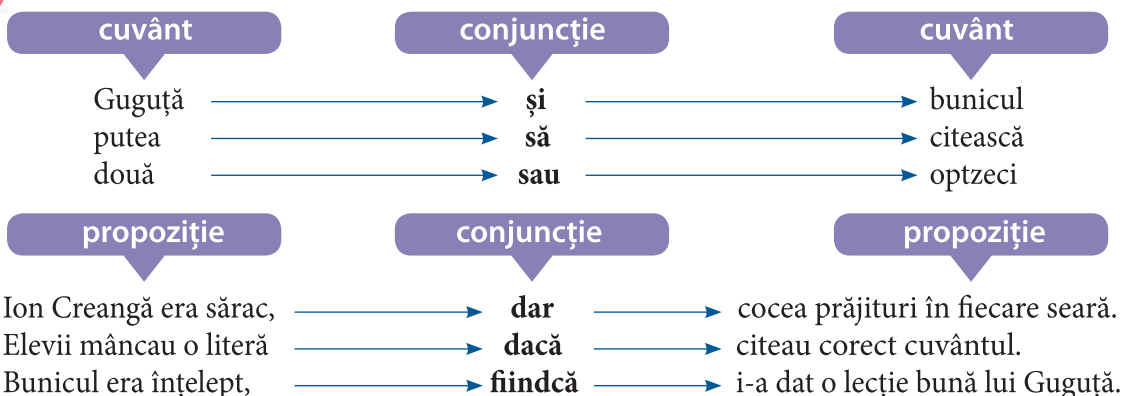
- Îmi place/nu-mi place
- (Nu) Sunt încântat/încântată
- (Nu) Îl/o respect
- (Nu) mă impresionează
- (Nu) mă uimește

24 Citește. Alcătuiește câte un enunț cu fiecare cuvânt evidențiat.

Ion Creangă punea literele-prăjituri pe tablă și alcătuia cuvinte. **Dacă** elevul citea cuvântul, el îi dădea voie **să** mănânce litera pe care o voia. Era sărac Ion Creangă, **dar** cocea prăjituri în fiecare seară.

Cuvintele evidențiate sunt conjuncții (союзы).
Ele fac legătura dintre două cuvinte sau două propoziții.

25 Citește. Notează conjuncțiile. Alcătuiește cu ele câte un enunț.

Colegii nu aveau voie să-l viziteze și el suferea și mai tare. Băiatul nu avea ce să facă, de aceea privea toată ziua pe fereastră. Timpul trecea, iar el era tot mai posomorât. Într-o zi, însă el a văzut la fereastra sa o umbră ciudată.

25.1 Ai recunoscut textul? Relatează și alte informații din acest text. Utilizează conjuncții.

Conjuncții

ori ... ori... – или ... – или...
însă – но
iar-ă – а

26 Dezvoltă enunțurile.

- În Moldova sunt multe ... și..., și... .
- Dacă vrei să vezi frumusețea meleagului nostru, mergi ori la..., ori la...
- Oamenii noștri sunt ospitalieri, fiindcă...
- Vom avea un plai înfloritor dacă...
- Fiecare cetățean al țării trebuie să...

27 Lucrați în grup. Alcătuiți un text din șase enunțuri în care să utilizați conjuncțiile:

căci și dacă pentru că dar să sau

Personajul Guguță s-a născut în anul 1967, când a apărut cartea pentru copii „Isprăvile lui Guguță”. Cărțile lui Spiridon Vangheli despre Guguță au fost traduse în aproape 40 de limbi, au fost tipărite în peste 8 milioane de exemplare. În 2013 a fost sărbătorit anul lui Spiridon Vangheli. Cu această ocazie, Banca Națională a Moldovei a emis o monedă comemorativă în cinstea personajului Guguță. Astăzi, tatăl lui Guguță are 90 (!) de ani. La mulți ani, maestre!

COPIILUL ȘI UNIVERSUL PREFERINȚELOR

Calea ta spre succes

- Îmi place să citesc
- Sportul preferat
- Preferințe culinare
- Jocuri preferate

Să realizez:

- lectură conștientă;
- descrieri;
- expresivă;
- prezentări tematice;
- răspunsuri la întrebări;
- caracterizări succinte;
- dialoguri;
- colaje tematice etc.

Să aplic:

interjecția, sunete din natură, emoții.
Pronumele interogativ.

Să exerseze:

- să citesc conștient, selectiv;
- să exprim sentimente, atitudini, emoții, bucurii;
- să compar unele lucruri, informații;
- să folosesc formule de adresare;
- să răspund la întrebări și să formulez întrebări;
- să descriu lucruri, fenomene, persoane;
- să prezint informații;
- să solicit sprijinul profesorului;
- să generalizez unele date;
- să exprim preferințe.

Să memorez!

A alerga, amuzant, antrenament, antrenor, aproape, argint, aur, bu-
dincă, a se califica, cap (de... afiș), capacitate, carnețel, circa, chel-
ner, colțunași, compasiune, conținut, decizie, dezamăgit, discurs,
domeniu, dușman, egal, excepțional, făină, făinoase, inegal,
în jur de..., a înmormânta, a (se) înscrie, lectură, (cu) măsură,
a memora, memorie, nord, a obține, pagubă, păgubaș, a pedepsi,
(la) perfecție, peripeții, peste, a (se) plictisi, plictisitor, puști,
a rata, remarcabil, renumit, semnătură, speranță, succint, sud,
a supraviețui, a susține (examen), teamă, a verifica, vietate,
a viețui, volum (operă).

Îmi place să citesc

Cu cât citim mai mult, cu atât vrem să citim mai mult.

1 Citește încet, în șoaptă, apoi cu voce, expresiv.

Tu, copile, iubește cartea
Și în viață, nu uita
Că fiind lumina țării
Cartea-i și lumina ta.

1.1 Completează. Cartea este (ce?) _____ (a cui?) _____,
Deci, noi trebuie (ce să facem?) _____.

1.2 Continuă șirul. Ce trebuie să facem ca să devenim o țară inteligentă...?

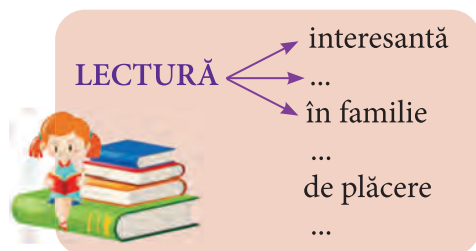
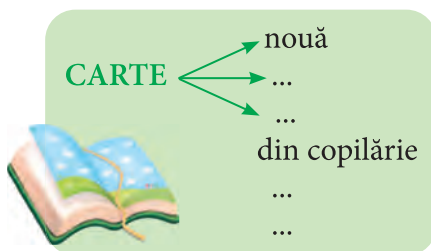
Eu citesc

→ tu citești

→ liceul citește ...

→ ȚARĂ BOGATĂ,
ÎNFLORITOARE

2 Construiește îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

3 Prezintă una dintre cărțile tale preferate.

- Titlul
- Autorul
- Numărul de pagini
- Tema cărții
- Timpul când ai citit-o
- De ce ți-a plăcut?
- Cartea „ți-a liniștit” interesul?

Ce înseamnă cuvântul „lectură”?
„Lectură” provine din limba latină
(*lectum*) și înseamnă *a alege, a aduna,*
a reuni. Oare ce alegem? Ce adunăm?
Ce unim/reunim? Poți răspunde?
Întreabă-i pe colegi, pe profesor.

4 Citește familiile lexicale și sinonimele. Tradu cuvintele în limba maternă.

Familii lexicale

- A memora – memorie – memorii – memorial – memorialist
- egal – inegal – inegalabil – egalitate
- viață – a viețui – a supraviețui (supra+viețui) – vietate – viu

Sinonime

A memora, a memoriza,
a reține, a învăța, a repeta

Compară! Propune exemple similare.

Un volum mare de cărți.
Multe volume de cărți.

Atenție!

re+nume → renumit (*cunoscut*)
re+marcă → remarcabil

5 Citește enunțurile și tradu în limba maternă cuvintele subliniate.

- Pe masa bibliotecarei se află un volum de poezii scris de Grigore Vieru.
- Biblioteca are un volum mare de lucru: completează formulare, înregistrează cărți etc.
- Sora mea mai mare a citit săptămâna trecută două volume scrise de Ion Druță.

6 Citește formulele date. Concretizează sensul. Alcătuiește îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

Formule de exprimare aproximativă a unui număr, volum, cantitate: *vreo, circa, aproximativ, în jur de..., aproape..., peste, mai mult de..., mai puțin de..., cam.*

Model: La bibliotecă erau aproape 10 persoane.

6.1 Completează enunțurile folosind numere concrete și structurile de mai sus, adecvate contextului.

Structuri	Structuri + date concrete
a. Prin <u>lectură</u>, elevii mai mici pot învăța într-un singur an _____ 4000 de cuvinte. b. Elevii mai mari însă pot învăța _____ 12 000 de cuvinte în aceeași perioadă. c. E bine să citim în fiecare săptămână _____ 35-50 de pagini. d. Noi învățăm pe parcursul vieții _____ ani.	e. În clasa a noua voi <u>susține</u> _____ examene. f. Vara trecută, eu am citit _____ cărți. g. La fiecare lecție de română, eu <u>memorez</u> _____ cuvinte. h. Fratele meu, student la universitate, este un cititor <u>remarcabil</u>, el citește _____ trei <u>volum</u>e pe săptămână.

6.2 Tradu cuvintele subliniate în limba maternă.

6.3 Formulează întrebări pentru enunțurile din tabel. Folosește reperele date:
(*Câți, câte*) _____ ...

Model: Câte examene susținem în clasa a noua?

7 Citește textul. Spune, ce știa Nicolae Iorga la perfecție?

Nicolae Iorga (1871–1940) a fost istoric, critic literar, dramaturg, poet, enciclopedist, memorialist, ministru, parlamentar, prim-ministru, profesor universitar român etc. El s-a născut pe 5 iunie, la Botoșani.

Încă din copilărie citea foarte mult, citea sute de volume. O carte de 300 de pagini o citea în două ore. De câteva ori a fost pedepsit, pentru că citea în timpul lecției. Îi plăcea să facă un scurt rezumat al cărții citite într-un carnețel special. Avea o memorie excepțională, ținea minte conținutul și după 40 de ani. Și la școală, și la universitate, Iorga a fost unul dintre cei mai buni absolvenți (media 9,24 din 10). Unii profesori îl considerau „o minune de om”. Când

Nicolae Iorga s-a înscris la Facultatea de Litere și Filozofie, la Universitatea din Iași, a fost un student remarcabil. Într-un singur an, el a susținut toate examenele pentru cursul universitar. Din mare stimă față de el, profesorii au organizat un banchet în cinstea lui.

Vorbea la perfecție în 18 (!) limbi străine. A publicat circa 1400 de volume în diferite domenii și peste 25 de mii de articole și multe, multe altele (ș.m.m.a.). A scris Istoria românilor în zece volume. A fost și un orator excepțional. A participat la înmormântarea scriitorului Ion Creangă (care s-a stins din viață la 31 decembrie 1889) și a ținut un discurs emoționant.

Nicolae Iorga este un gigant inegalabil al culturii române.

volum – aici: том
a pedepsi – наказать
carnețel – блокнот
conținut – содержание

remarcabil – выдающийся
la perfecție – в совершенстве
domeniu – область
a se stinge din viață – а muri

discurs – cuvântare
lectură – чтение

8 Examinează numerele. Spune ce legătură au ele cu textul.

Model: La 31 decembrie, Ion Creangă a plecat din viață.

18 A¹ 69 5
18 L 31 300
2 1400

9 Indică varianta corectă.

- A 1) Nicolae Iorga a fost geograf și memorialist.
- A 2) Nicolae Iorga a fost un istoric remarcabil.
- B 1) El a scris 1400 de volume.
- B 2) El a cumpărat 1400 de volume.
- C 1) Lui N. Iorga îi plăcea să facă notițe despre prieteni într-un carnețel.
- C 2) Lui N. Iorga îi plăcea să facă notițe despre cărțile citite într-un carnețel.

10 Nicolae Iorga, la numai 18 ani, era un tânăr deștept, curajos și un orator bun. Citește în text enunțurile care demonstrează cele menționate.

- 11 Prezintă, în 4–5 enunțuri, ce te-a impresionat în textul despre Nicolae Iorga.
- 12 Intitulează textul. Folosește îmbinări de cuvinte, enunțuri din text, dar și din motto-ul temei.
- 13 Un exercițiu special. Cum crezi, există vreo legătură între semnătura genialului Iorga și capacitățile lui intelectuale? Explică succint.

Model: Da, există. Nicolae Iorga era foarte ocupat, căci muncea mult. De aceea semnătura e făcută parcă în grabă, nu prea caligrafic.

N. Iorga.

- 14 Cum crezi, ce l-a ajutat pe Nicolae Iorga să devină o personalitate excepțională? Indică trei factori.

- a. _____
b. _____
c. _____

Câți?

• mulți

• puțini

M.

Câte?

• multe

• puține

F. N.

- 15 Lucrați în echipe. Mai jos sunt prezentate pe scurt cinci cărți. Alegeți câte o carte, citiți informația, apoi prezentați-o colegilor. Alții pot completa. Folosiți vocabularul de la sfârșitul manualului.

Repere pentru prezentare:

- Despre cine/ ce se vorbește?
- Unde se află personajul/personajele?
- Ce îl (îi/o/le) supără, îngrijorează?
- Decizia unui personaj.
- Problema centrală (principală).
- Specificul (un moment neobișnuit).

1

„Când l-am întâlnit pe Guguță, am rămas mirată: povestirile se deosebeau de tot ce am citit mai înainte... Am tradus imediat cartea în japoneză și am citit-o fiicelor mele. Ele l-au îndrăgit pe Guguță ca pe un frățior. Aș vrea să văd țara unde s-a născut Guguță”.

Saiaca Mațuia, Tokyo, Japonia

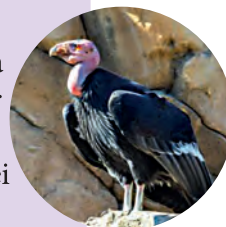
2

O vară cu Isidor de Veronica Niculescu

Este o carte emoționantă despre libertate, visuri și compasiune. Se descrie o prietenie neobișnuită dintre Serena, o *fetiță de 13 ani*, și Isidor, un *condor bătrân* de la grădina zoologică pe care fetița îl salvează. Istoria oferă speranță și bucurie, dar și teamă și îngrijorare. Ilustrațiile deosebite fac din această lectură una care va rămâne în inima ta *mult timp* după ce vei închide cartea.

Condor

3

Jurnalul unui puști de Jeff Kinney
Plină de umor, cartea are *toate* argumentele pentru a te convinge că lectura nu este o activitate plictisitoare. E o *carte* amuzantă scrisă de un copil. E foarte actuală și face parte din universul tău. Lectura te poate face să uiți *câteva* ore de televizor, telefon.

4

Domnul Fox, vulpoi fantastic de Roald Dahl

O carte interesantă și amuzantă. Ea povestește peripețiile *unui vulpoi deștept* și lupta lui pentru supraviețuire. Domnul Fox fură mâncare pentru familia sa. Dar adevărata aventură începe când fermierii păgubași își pun în plan să-l prindă. O lectură ușoară pentru tine care îți va provoca zâmbete.

Insula delfinilor albaștri de Scott O'Dell

Bazată pe fapte reale, este o poveste neobișnuită despre supraviețuire și minunăția naturii. *Timp de 18 ani*, Karana locuiește singură pe o *insulă*. Singurii ei prieteni sunt animalele. Ea luptă pentru viață. Este o carte emoționantă, în care momentele dificile se împletesc cu cele fericite. E o poveste plină de optimism, curaj și speranță. Citește-o!

5

15.1 Care carte, dintre cele cinci, ai vrea să citești?
Argumentează. Cum crezi, ce decizii vor lua personajele?

16 Ai citit multe cărți. Răspunde la întrebarea **Ce este lectura?** Ordonează prin cifre, de la 1 la 5, prioritățile tale.

Lectura este o activitate plăcută și interesantă prin posibilitatea de:

- a vizita imaginar locuri interesante;
- a cunoaște personaje uimitoare, reale, dar și fantastice;
- a ne îmbogăți cunoștințele, vocabularul;
- a îmbunătăți/a perfecționa memoria;
- a citi din plăcere.

16.1 Alege variata/variantele cu care ești de acord. Argumentează-le.

17 Examinează tabelul împreună cu profesorul și colegii. Atenție, în special, la **cât, câtă, câți și câte**.

Pronumele interogative

care, cine, ce, cât, câtă, câți, câte se folosesc în întrebări, de regulă, cu/fără substantive.

CÂT	Neutru Masculin Singular	<i>Exemple:</i> Avem mult suc. Cât s-a vândut azi? Cât suc s-a vândut azi? Cât timp mai avem? Dar și: Câți băieți sunt? – Un băiat.
CÂTĂ	Feminin Singular	<i>Exemple:</i> Câtă hârtie s-a dat? Făină avem. – Câtă avem? Dar și: Câte fete sunt? – O fată.
CÂȚI	Masculin Plural	<i>Exemple:</i> Câți cititori aveți la bibliotecă? Avem cărți și în limba română. – Câte aveți în română?
CÂTE	feminin neutru plural	<i>Exemple:</i> Câte cărți sunt pe prima poliță? Dar câte sunt pe a doua?

CE	Exemple:
substantive neanimate	Ce se discută? Ce carte se discută? Cu ce scrii? Cu ce pix scrii?

CINE	Exemple:
N. cine?	Cine citește?
G. (a...) cui?	A cui carte o citești?
D. cui?	Cui îi citești?
A. (la) cine?	La cine s-a dus lupul?

Cât?
 Câtă?
 Câți?
 Câte?

} = сколько?

18 Revino la ex. 15. Formulează întrebări pentru cuvintele evidențiate în cele 5 informații. Folosește *cât? câtă? câți? câte?*

19 Pune întrebări pentru răspunsurile date. Folosește *câte/câți*.

a) ?. Pe masă sunt 2 cărți. b) ?. În geantă sunt două volume. c) ?. La masa din colț sunt doi cititori. d) ?. Vreau să cumpăr 2 dicționare. e) ?. Aș vrea să beau 2 sucuri. f) ?. Biblioteca se află între două parcuri. g) . ?. În clasă avem 2 elevi din Ucraina.

20 Lucrați în perechi. Descrieți una dintre imagini. Întrebați-răspundeți. Folosiți *cât/câtă/câți/câte*, dar și alte întrebări.

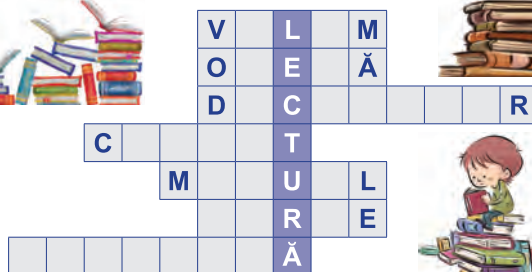
Model: Câte fete sunt pe fotografie?

- Sunt două fete.
- Câți băieți sunt?
- Unul. Un băiat.
- ...

21 Cine e mai rapid? Indică cuvintele care au legătură cu *lectura*.

DIVERTIS

În 2018, *Melcușorul* de Lavinia Braniște și Veronica Neacșu este printre cele mai frumoase 200 de cărți pentru copii din lume. A apărut în colecția Cartier codobelt (Chișinău) și a intrat în catalogul anual (2019) The White Ravens (Corbii albi). Este cel mai cunoscut ghid de carte pentru copii din lume. În catalog au intrat 200 de titluri, în 37 de limbi, din 59 de țări.

Sportul preferat

Sportul este un izvor de sănătate.

1 Ghici ghicitoarea. Pronunță corect sunetele [o], [ă].

E **rotundă**, **colorată**
Și **copiii** nu-i **rezistă**,

Fără ea, ora de sport,
Ar fi tare **tristă**.

2 Examinează cu atenție desenele. Ce sporturi reprezintă ele? Indică litera de la **S.O.S.** care corespunde cifrei de lângă imagini.

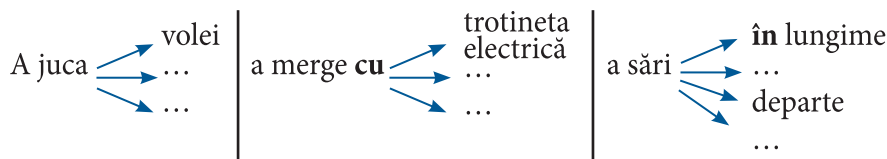
Model: Sportivul nr. ?. (ce face?)?. .

a. alergări
b. atletică
c. golf
d. gimnastică
e. handbal
f. înot
g. fotbal
h. baschet
i. tragere cu arcul

3 Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

Model: a juca badminton – Fratele meu joacă badminton cu verișorul nostru.

• a juca fotbal/...
• a se juca **cu** Ion/
cu mingea/...

4 Lucrați în perechi. Continuați cu exemple la diferite persoane, sporturi. Vezi și ex. 3.

Cum întrebăm?	Cum răspundem?
Tu poți înota ?	Da, eu pot înota . Cu părere de rău, nu pot înota . (<i>infinitiv</i>)
Știi/poți să înoți ?	Da, eu pot să înot . Cu părere de rău, nu pot să înot . (<i>t. prez., conj.</i>)
Patinezi?	O! Sigur, patinez cu mare plăcere.
...	...

5 Întreabă-i pe colegii, prietenii, părinții tăi ce sporturi le plac. Poți folosi varianta de întrebare care îți place.

Model:

- a. – Cui îi place fotbalul?
– Fotbalul îi place (cui?) $\rightarrow$ **lui** Matei.
 $\rightarrow$ **Mariei**
- b. – Cui le place golful?
– Golful (nu) **le** place (cui?) băieților, fetelor.
- c. – Mihai/Ana, ce sport **îți** place?
– **Îmi** place fotbalul.
- d. – Băieți, ce sport **vă** place?
– **Ne** place fotbalul.

6 Citește, analizează, memorează.

Sinonime

a sacrifica – a jertfi
dur – agresiv, violent
obstacol – barieră, dificultate

Antonime

a rata – a câștiga/a obține
a cădea – a se ridica
dezamăgit – bucuros

Familii lexicale

6.1 Formează îmbinări de cuvinte, apoi enunțuri.

- A lupta – luptă – luptător
- a parcurge – parcurs
- a putea $\rightarrow$ a nu putea $\rightarrow$ neputincios

7 Identifică sensul fiecărui cuvânt. Prezintă.

Model: 4 dur – b. Sever, foarte greu, nemilos.

1	A sacrifica	?	a	O barieră care nu-ți permite să faci ceva.
2	luptător	?	b	Sever, foarte greu, nemilos.
3	a rata	?	c	Cineva care nu are puteri, capacități pentru a realiza ceva.
4	dur	?	d	A pierde o șansă de a face, a obține ceva.
5	parcurs	?	e	Sportiv care practică lupte libere sau greco-romane.
6	obstacol	?	f	O distanță făcută până la un oraș, un sat etc.
7	neputincios	?	g	A renunța la ceva important, până la jertfă.

8 Citește enunțurile. Tradu cuvintele evidențiate.

a) Biciclistul **a parcurs** o distanță mare, aproape 100 de kilometri. b) În 2021, Irina Rîngaci a devenit prima campioană mondială din istoria Republicii Moldova la **lupte libere**. c) Ea nu **a ratat** șansa și a câștigat, în 2022, încă o medalie de aur la Campionatul european. d) Grigore Vieru **a sacrificat** mult timp pentru a-și scrie minunata operă. e) Fotbalistul a fost o perioadă **neputincios**, dar și-a revenit. f) În viață există multe **obstacole**, principalul este să le depășim. g) Irina Rîngaci, la 21 de ani, a demonstrat că este **o luptătoare**. h) Uneori, antrenorii sunt **duri** cu sportivii, dar, posibil, e necesar pentru a obține performanțe.

8.1 Alcătuieste 3–4 enunțuri cu acele cuvinte care se memorează mai greu.

9 Citește textul. De ce Anastasia era dezamăgită?

După ce a ratat șansa de a se califica în semifinalele Jocurilor Olimpice de la Tokyo, Anastasia Nichita, o sportivă la lupte libere, a venit cu un mesaj trist. „Jocurile Olimpice au luat sfârșit pentru mine. Sunt dezamăgită! Am parcurs până aici un drum foarte greu. Am sacrificat multe și totul pentru visul meu cel mare – o medalie olimpică! O mică greșeală, doar 10 secunde m-au despărțit de lupta pentru medalia olimpică!

Uneori, sportul este prea dur cu noi, ne pune în genunchi și ne face neputincioși.

Alteori ne ridică pe cele mai înalte trepte! Însă cel mai important este să ne ridicăm! Să ne continuăm drumul indiferent de obstacole!

Vreau să le mulțumesc celor care au fost aproape de mine și m-au susținut, care au muncit cot la cot cu mine și care au crezut în mine până în ultima clipă. Îmi pare rău că nu v-am bucurat. Mă voi ridica și voi deveni mai puternică!”

a rata – упустить

a se califica – aici: ВЫЙТИ (пробиться)

a reprezenta – представлять

aur – золото

argint – серебро

a obține – получить

10 Răspunde la întrebări.

a) Cine e Anastasia Nichita? b) De ce era nemulțumită? c) Cât timp nu i-a ajuns ca să lupte pentru medalie? d) Care e decizia sportivei?

10.1 Demonstrează, folosind informații din tabelul dat, că Nichita s-a ridicat.

Anastasia Nichita s-a născut la 19.02.1999, satul Tătărești, raionul Strășeni.
Este o luptătoare la lupte libere, antrenor Tudor Cîrlan.

- 2019** • a câștigat **două medalii de bronz** la Jocurile europene (România, Belarus).
- 2020** • a câștigat **medalia de aur** la Campionatul European (Italia);
• a triumfat la Cupa Mondială (Serbia) luând **aurul**.
• a reprezentat Republica Moldova la Jocurile Olimpice (Japonia).
- 2021** • a câștigat **medalia de bronz** la Campionatul European (Polonia)
și **medalia de aur** la Campionatul European (Macedonia de Nord).
- 2022** • a devenit campioană mondială (Turcia).
• a obținut **medalii de aur** la Campionatele Europene din Bulgaria, Ungaria, Serbia – la diferite categorii de greutate.
- 2023** • a obținut **medalia de aur** la Campionatul European (Croatia).

11 Ce te-a impresionat în informațiile despre luptătoarea Anastasia Nichita?

12 Organizați un concurs „Cel mai original titlu” al textului. Puteți folosi cuvinte, enunțuri din text.

13 Lucrați în perechi! Numiți/scrieți câte trei sporturi:

- de iarnă _____
- de vară _____
- de echipă _____
- în special pentru băieți _____
- pentru care se folosește muzică _____
- care se practică doar în sala de sport _____
- care se joacă afară _____
- care se practică pe gheață _____
- care îți /vă plac cel mai mult _____

13.1 Argumentează ultima variantă.

14 Povestește despre sportul preferat al prietenilor tăi/prietenelor tale. Poți folosi modelele de la ex. 5.

Model: Eu am o prietenă. O cheamă Cătălina. Cătălinei îi place fotbalul. Ea joacă fotbal pe stadion. Se antrenează de trei ori pe săptămână.

15 Citește enunțurile. Pune cuvântul evidențiat la plural, apoi rescrie enunțul realizând modificările necesare.

Model: Gabriela Szabo, foarte bună la alergare, are o **medalie** de aur pentru **un succes** foarte **bun**. → Gabriela Szabo, foarte bună la alergare, are **multe medalii** de aur pentru **succese** foarte **bune**.

a) Radu Albot a jucat o **partidă** bună și a ajuns pe locul 81 în clasamentul mondial la tenis.
b) În republică avem **un boxer** foarte talentat. c) Rugbiștii moldoveni scriu istorie la cel mai important **campionat**. d) **Campionul** nu se naște în sala de sport. e) **Elevul** liceului nostru este bun la volei. f) **Arbitrul** a acordat un cartonaș roșu. g) Prin antrenamente se câștigă **medalia**.

16 Selectează trei opțiuni importante, în opinia ta, care aduc rezultate frumoase, dar și pentru a demonstra ideea mottoului: *Sportul este un izvor de sănătate*. Argumentează-ți opinia.

- Munca/antrenamentul;
- disciplina;
- să renunți la...;
- competițiile;
- dragostea pentru sport;
- dorința de a trăi mult și frumos;
- susținerea părinților etc.

17 Povestește despre un sportiv foarte bun/o sportivă foarte bună din republica noastră.

Repere: • prenumele, numele; • calități; • proba sportivă practică; • succese etc.

17.1 Ai la dispoziție medalii-ceas. Cui îi dăruiești un ceas? Ce înseamnă această „medalie”? De ce anume acestei persoane?

18 Improvizează un dialog dintre sportivii Radu Albot și Emilia Răducanu. Ei se bucură de rezultatele obținute. Amintește-ți urări.

Poți începe astfel: – Salut, Emilia! Felicitări...
– ...

18.1 Selectează, în internet, unele informații concrete despre acești sportivi.

18.2 Scrie șapte întrebări pentru un posibil interviu cu unul dintre ei.

19 Ghici proba sportivă.

Zece-o bat să intre-n plasă,
Unu-o prinde și n-o lasă.

În acest sport mingea
prin văzduh plutește.
De pământ nu se lovește.

În acest sport jucătorii
Sunt înalți și pricepuți.
Mingea ritmic o lovesc –
Drept în coș ei nimeresc.

19.1 Relatează despre una dintre probele sportive ghicite.

Model: Scuzați, dar vreau să vorbesc despre patinaj, dansul sportiv. Îmi place la nebunie! Îl ador! E fantastic să zbori pe gheață, să valsezi, să faci piruete...

20 Concurs de cunoștințe și ... viteză.

1. Probă sportivă, artistică și...de dimineață.
2. Joci hochei cu ea.
3. Joacă cu ea de la mic și până la mare.
4. Persoană care „se bate” cu cineva.
5. Îl îmbraci la sport.
6. Dacă ai rezultate minunate, este a ta.
7. Este cel mai serios „judecător”.
8. Este profesorul sportivilor.

SPORT pentru

G				S					
	C			Ă					
			M	N					
	L			Ă					
				T					
		M		A					
A				T					
A				E					

- 21 Acești copii au câștigat un concurs. Ei sunt foarte fericiți, încântați. Scrie cinci (sau mai multe!) exclamații de bucurie (*admirație*). Prezintă-le.

DIVERTIS

Deși este o țară mică, sportivii din Republica Moldova înregistrează performanțe aproape în orice probă de sport. Cele mai practicate sporturi din Republica Moldova sunt: *trânta*, *fotbalul*, *boxul*, *rugby-ul*.

Trânta – e considerat sportul național al moldovenilor. Acesta este practicat aproape în fiecare localitate, inclusiv de copii.

Fotbalul, sportul rege, e cel mai popular la noi. Fotbalul este practicat de băieți și de fete.

Rugby este un sport popular în Moldova. Federația europeană de rugby organizează competiții importante în țara noastră.

Boxul. Succesul se datorează școlii de box din Grimăncăuți, Briceni, antrenor emerit, maestru în sport, Petru Caduc. În 2000, la Jocurile Olimpice de la Sidney, Vitalie Grușac a obținut medalia de bronz, iar în 2008, la Jocurile Olimpice de la Beijing, aceeași performanță a obținut-o Veaceslav Gojan. Iar în 2014 Veaceslav Gojan a cucerit medalia de aur la Campionatul European.

EVALUARE • Test de cunoștințe și capacități

- 1** Completează enunțurile folosind verbul *a citi* la timpul prezent (*ce face?*). **6 p.**

a) Eu _____ o carte despre istoria satului nostru. **b)** Alexandru, tu despre ce _____?

c) În fiecare seară, noi _____ cu bunicul cărți despre viața oamenilor celebri.

d) Prietenul meu _____ peste tot: în transport, în parcuri. e) Se spune că în India

oamenii _____ mai mult decât în alte țări. f) Voi _____ cărțile pe sărite?

- 2** Scrie cinci cuvinte despre cărți (*cum sunt?*): aspectul, conținutul etc. **5 p.**

Cărți _____

- 3** Alcătuiește enunțuri folosind cuvintele: *a memora, memorie, a supraviețui, remarcabil, volum.* **10 p.**

- 4** Formulează câte trei întrebări pentru un scriitor și un sportiv de la noi. Folosește pronumele: *cine? ce? câți? câte?* 6 p.

<i>SCRITOR</i>	<i>SPORTIV</i>
1.	1.
2.	2.
3.	3.

- 5** Potrivește cuvintele din coloana nr.1 cu descrierea din coloana nr. 2.
Scrie în pătrățele litera necesară.

1.	campion	<i>a.</i>	Un complex de exerciții fizice și jocuri sportive.
2.	medalie	<i>b.</i>	Persoană care pregătește sportivii pentru competiții.
3.	antrenor	<i>c.</i>	Persoană care ia o medalie de aur la competiții.
4.	concurs	<i>d.</i>	Obiect din metal (aur, argint, bronz) primit pentru locurile 1, 2, 3 la competiții.
5.	sport	<i>e.</i> <i>f.</i>	Competiție sportivă. Sportiv care are vârsta între 13-19 ani.

- 6** Continuă în formă liberă gândul (o propoziție). **5 p.**

Cartea este o viață nouă! Când citești,

- ## 7 Concurs intelectual-sportiv „5 de T”. S T 10 p.

S				T					
				T				N	
J				T					
				T					R
C				T					

Preferințe culinare

Secretul unei vieți sănătoase: mănâncă de toate cu măsură.

- 1 Examinează imaginea. Numește ființele și obiectele. Folosește pronumele *acesta, aceasta*.

Model: Numărul 3: Acesta este Marius.

- 2 Citește poezia „Gospodina”. Completează invitația.

Sunt o mică gospodină
Și fac o plăcintă bună!
Pun făină, ou și lapte,
Le frământ bine pe toate.

Le-nvârtesc cu-n sucitor
Și pun totul la cuptor!
Când e gata, o presar
Cu verzi frunze de mărar.

Pun brânzică și smântână
Ca să iasă foarte bună!
A ieșit! Așa-i gustoasă! –
Hai, ... , poftim la masă!

- 3 Lucrați în perechi. Un elev citește răspunsul, al doilea formulează întrebarea (în baza poeziei și imaginii).

a) ??. – Gospodina face plăcinte. b) ??. – O cheamă Lucia. c) ??. – Lapte, făină și ouă.
d) ??. – Ea frământă aluatul. e) ??. – Ele se coc în cuptor. f) ??. – Cu brânză și mărar. g) ??. – Sunt delicioase. h) ??. – Ea invită pe toată familia, pe toți colegii și pe doamna profesoară. i) ??. – Fratele Luciei, Marius. j) ??. – Vai! Îmi plac foarte mult, la nebunie. Le mănânc și cu ochii. Dar ție îți plac?

3.1 Numește personajele poeziei. Câte sunt: 1 sau 2?

- 4 Enumeră ingredientele din poezie folosind unitățile de măsură învățate în clasa a patra.

Model: Făină – **un pachet** de făină sau **un kilogram** de făină

Un sac, un pachet, un borcan,
un pahar, un gram, un coș,
un bol, un ceainic

4.1 Alcătuieste enunțuri despre alte produse, bucate și unități de măsură.

o cutie, o ladă, o bucată, o felie,
o ceașcă, o farfurie

4.2 În ce pui aceste produse când le cumperi?

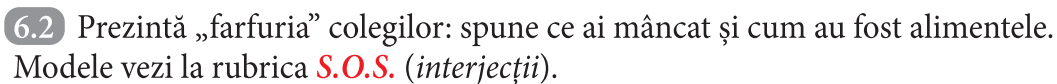
Model: Bostanii îi pun în sac sau în lăzi.

O bucată – două bucăți (кусок)
bucate (еда, пища)

- cină**

Ura! Am mâncat înghețată.
Vai, ce delicios a fost iaurtul!
O! Ce suc bun!
Oh, e prea mult!

- c. farfurie

- 140

7.1 Formează un meniu după placul/gustul părinților alegând produsele din cele trei meniuri. Prezintă-l. Argumentează.

Model: Am ales pentru părinți zeamă, cu găină casă, cu legume, și cu multă verdeață. Ah, e tare gustoasă! Sper să le placă.

7.2 Întreabă corect prețul fiecărui produs din meniul nr. 1. Folosește articolul hotărât.

Model:	singular	plural
Cât costă	iaurtul/pește le budinca de legume	cartofii? roșiile cu cașcaval?

7.3 Ești împreună cu un prieten/o prietenă la o terasă. Completează dialogul vostru cu chelnerul.

Tu: Ce vrei să mănânci,
Mihai/ Mihaela?
El/ea: Eu prefer ... ,
în special cu legume și
carne de pui. Dar tu?
Tu: Eu ... budinca,
dar acum voi lua ...

Chelnerul: Bună ziua. ...?
El/ea: ...
Tu: ..., ...
Voi: O zi bună!
Chelnerul: Vă mai
așteptăm!

Îmi exprim preferințele:
a) (nu) îmi place budinca
(nu) îmi plac cartofii
b) (nu) prefer budinca

7.4 Improvizează/simulează dialogul cu niște colegi.

7.5 Povestește-le părinților: unde ai fost, cu cine, ce ai mâncat, cum a fost atmosfera.

Model: Îmi place această cafenea din mai multe motive. Este un local monden și cu stil. Îmi place că are un meniu variat. Aici poți alege ceea ce dorești. În același timp, orice vei alege, ești sigur că va fi gustos. La această terasă, uneori merg cu prietenii. Ura! Azi am mâncat bucatele noastre preferate: pizza, budincă, am băut ceai rece. Dar îmi plac mult și bucatele tradiționale moldovenești. Chelnerul localului a fost amabil și receptiv.

8 Relatează despre mâncarea preferată a membrilor familiei.

9 Imaginează-ți că și animalele de casă au mâncat ceva gustos, preferat de ele. Fiecare „își exprimă” mulțumirea. Identifică animalul și sunetul emis.

Cip-cirip! Cotcodac! Groh-groh!
Mor-mor! Cucurigu-u-u!
Mac-mac! ...

- 10 Uneori cineva îți propune să mănânci ceva. Tu nu preferi această mâncare. Cum procedezi? Ce spui?

Când nu-mi place ..., eu .../ Dacă nu îmi place ..., eu...

- 11 Completează enunțurile cu formele potrivite ale verbului **a-i plăcea**, pozitiv sau negativ.

a) Fratelui meu _____ cartofii prăjiți. b) Lui Victor _____ să respecte proverbul: Mâncarea de dimineață lungeste viața. c) Ție _____ biscuiții? d) Suntem trei prietene, nouă _____ sarmalele gătit de bunica mea. e) Mie _____ pâraiele, dar mama zice că nu este o mâncare sănătoasă. De ce?! f) Părinților _____ foarte mult plăcintele cu varză sau cu brânză de vaci. g) Vouă de ce _____ sucul de prune? h) Vai! Ce mult _____ moldovenilor colțunașii cu brânză și unt!

- 12 Lucrați în perechi. Întrebați și răspundeți. Folosiți verbele **a-i plăcea** sau **a prefera**.

PRIMUL ELEV / PRIMA ELEVĂ

- ciorbă de legume
- colțunași cu cartofi
- mere
- sfeclă roșie cu nuci

AL DOILEA ELEV / A DOUA ELEVĂ

- borș de pește
- mămăligă
- brânză cu smântână
- suc de mere

- 13 Citește proverbele și motto-ul temei. Selectează unul dintre ele. Explică mesajul.

- Micul dejun este cea mai importantă masă a zilei și nu trebuie să lipsească din meniul tău.
- Un măr pe zi ține doctorul departe.
- Dulciurile sunt printre cei mai mari dușmani ai sănătății.

- 14 Scrie un text despre mesele tale într-una din zile: ce mănânci, de obicei; unde mănânci; preferi desertul sau fructele; bei ceai, suc sau cacao etc.

- 15 Lucrați în perechi. Citiți informațiile de mai jos. Prezentați-le colegilor datele care v-au uimit. Comentați.

În ultimii ani, moldovenii mănâncă/consumă în mediu pe an, de persoană:

La oraș / orașenii 	La sate / sătenii 	În Chișinău
Lactate – 250 l (litri) Ouă – 200 Pâine – 110 kg Legume, fructe – cca 100 kg	Lactate – 200 l Ouă – 190 Pâine – 130 kg Legume, fructe – cca 95 kg	Mai multe lactate – 240 de litri Pâine – 99 kg
La sud se mănâncă mai mult pește, la nord – mai mulți cartofi. Prin urmare, moldovenii consumă prea multe produse făinoase și prea puțin pește, fructe și legume. Nutriționiștii spun că ar trebui să consumăm zilnic fructe și legume, deoarece ele mențin organismul sănătos și sporesc longevitatea.		

Jocurile preferate

Să știi să te joci este un talent extraordinar.

(Ralph Emerson)

1 Pronunță corect diftongul [oa].

Copiii se joacă, avionul zboară, fratele se scoală, familie prietenoasă, casă spațioasă.

2 Citește poezia. Identifică două cuvinte care fac parte din aceeași familie lexicală.

Un copil fără jucărie
Este ca un magician fără pălărie.
Orice copil își dorește
Un joc atunci când se plictisește.

- 2.1. Completează șirul cu încă un cuvânt. Alcătuieste cu fiecare câte un enunț.
- 2.2. Exprimă-ți opinia față de mesajul ultimelor două versuri.
- 2.3. Alcătuieste lista jucăriilor preferate din copilărie. Descrie una dintre ele.

3 Formează cuvinte din litere. La ce temă le-ai întâlnit anul acesta? Alcătuieste câte un enunț.

ȘSAOT

ECORISARS

LNTEFAE

BULPMERO

OELCPOȚL

OSEAR

OTRONMID

EIUCT

4 Găsește și notează cuvintele care reprezintă denumirile de fructe și legume din imagini. Formează îmbinări de cuvinte, enunțuri. Spune de ce este important să consumăm fructe și legume.

a	b	c	d	b	o	s	t	a	n
e	f	c	e	a	p	ă	g	h	u
v	i	ș	i	n	e	c	l	m	c
i	î	l	c	a	r	t	o	f	i
n	o	p	s	n	k	i	w	i	z
c	a	i	s	e	m	p	e	r	e
p	i	e	r	s	i	c	i	a	b
m	e	r	e	g	v	a	r	z	ă

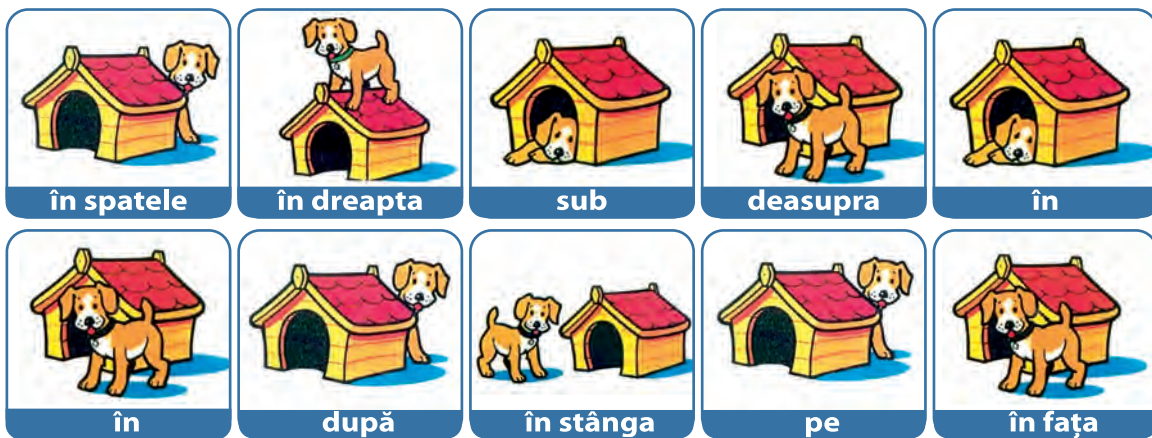
5 Lucrați în perechi. Identificați perechile de antonime. Alcătuiți enunțuri.

6 Litera permisă. Scrie câte o propoziție în care fiecare cuvânt începe cu aceeași literă.

Model: Marin mănâncă mere mari.

7 Cine-i mai isteț? Găsește și corectează greșelile. Argumentează.

8 Creează și demonstrează. Respectă instrucțiunile profesorului. Comentează desenul realizat.

La mijlocul foi desenează o casă, la dreapta un copac, la stânga – o floare. Sub copac desenează un câine, lângă câine – un os. Pe cer desenează un soare zâmbitor cu șase raze.

9 Parola. Memorizează parola ca să obții bonusuri.

Pentru fiecare lecție la tema „Jocurile”, profesorul va inventa o parolă. Doi elevi sunt numiți santinelă, ei stau la intrare și îi întreabă parola pe elevi. Cine o spune corect are un punct la notă.

Model: Sinonimul verbului *a se însănătoși* este expresia *a se face bine*.

10 Jocul rimei. Cine găsește mai multe cuvinte terminate cu aceleași sunete. Alcătuiți 4-5 enunțuri.

Model: -are: zare, soare, învățătoare, covoare, doare.

a) -ață: ..., ..., ... b) -ouă: ..., ..., ... c) -ele: ..., ..., ... d) -os: ..., ..., ...

- 11 Lucrați în perechi. Vocalele „au întârziat” la școală și cuvintele „s-au îmbolnăvit”. Ajutați-le „să se însănătoșească”, scriind literele absente. Alcătuiți enunțuri.

f _ m _ l _ _ ; pr _ _ t _ n _ _ ; p _ tr _ _ ; l _ t _ r _ ; pr _ j _ t _ r _ ; d _ mn _ t _ r **a, ă, â, e, i, î, o, u**

- 12 Lucrați în echipe. *Litera călătoare*. Scrieți cuvinte. Respectați condiția: prima literă din cuvântul dat să fie pe poziția a doua în cuvântul II, pe poziția a treia în cuvântul III ș.a.m.d. Alcătuiți enunțuri.

Model: carte actor ascultător – Cartea mea preferată este „Cei trei muschetari”.

Patrie, natură, minune, litere, domnitor, familie, responsabilitate, amic, urătură

- 13 Ajută-l pe Neștiilă să intituleze corect rubricile. Alcătuieste enunțuri.

Structuri de exprimare a...			
?	?	?	?
• Extraordinar! • Nemaipomenit! • Uimitor! • Excelent! • Magnific!	• Îți /vă sunt recunoscător. • Cu plăcere. • Îți/vă mulțumesc anticipat. • E drăguț din partea ta/dumneavoastră.	• După părerea mea, • După mine, • În opinia mea, • Cred că... • Consider că...	• Nu, mulțumesc. • Categorical nu sunt de acord. • Aceasta nu-mi convine. • Este exclus! • Nu aveți/ai dreptate. • Nu pot accepta!

- 14 Lucrați în perechi. Analizați alfabetul cifrat. Restabiliți poezia lui Grigore Vieru.

Model: 16, 11-1, 16 / 15, 26, 1, 24 / 24, 21, 7, 11 / 13, 26, 5, 2, 21, 7, 15, 7, *Mi-am luat trei jucărele,*

A - 1	G - 9	N - 17	Ț - 25
Ă - 2	H - 10	O - 18	U - 26
Â - 3	I - 11	P - 19	V - 27
B - 4	Î - 12	Q - 20	W - 28
C - 5	J - 13	R - 21	X - 29
D - 6	K - 14	S - 22	Y - 30
E - 7	L - 15	Ș - 23	Z - 31
F - 8	M - 16	T - 24	

16, 11-1, 16 / 15, 26, 1, 24 / 24, 21, 7, 11 / 13, 26, 5, 2, 21, 7, 15, 7, 4, 26, 5, 26, 21, 18, 22 / 16, 2 / 13, 18, 5; / 5, 26 / 7, 15, 7. 5, 26, 25, 26 / 17, 26-23, 11 / 9, 2, 22, 7, 23, 24, 7 / 15, 18, 5 - 7, 26 / 5, 26 / 5, 11, 17, 7 / 22, 2 / 16, 2 / 13, 18, 5?

- 14.1 Scrieți-i unui coleg/unei colege o felicitare cifrată cu ocazia finalizării anului școlar.

15 Lucrați în echipe. Restabiliți și scrieți afirmațiile. La ce teme sunt? Comentați-le.

- politicoasă electronică Comunicarea trebuie la fel de verbală să fie ca cea.
- în este trafic tuturor Siguranța responsabilitatea.
- este un popor fără tradiții Un popor fără viitor.
- sănătate este viață Natura și putere.
- un izvor este Sportul de sănătate.
- unei vieți mănâncă Secretul cu măsură sănătoase: de toate.
- cu o inimă mică este o țară Moldova pașnică mare.

16 Concurs. *Cine mai repede le spune pe toate.* Numește acțiunile personajelor. Utilizează verbe la timpul prezent. Va lua medalia de aur cel care le spune într-un minut pe toate.

Model: Se scoală, se saplă pe dinți, se îmbracă, ia micul dejun.

17 Alcătuiți dialoguri. Nu utilizați cuvântul interzis dat.

Model: Cuvântul interzis este primăvara.

- Când se topește zăpada?
- Zăpada se topește în anotimpul când înfloresc ghioceii.
- Când înfloresc ghioceii?
- Când se topește zăpada.
- Ce anotimp începe pe 1 martie?
- Anotimpul care urmează după iarnă.
- Când vin păsările călătoare?
- Când încep să înflorească pomii.

17.1 Găsiți cuvântul interzis.

- În ce clasă sunteți voi?
- Noi suntem în clasa care urmează după clasa a patra.
- În ce clasă au fost anul trecut elevii din clasa a VI-a?
- Anul trecut elevii din clasa a VI-a au fost în clasa în care suntem noi acum.

18 Lucrați în echipe. Textul cere restabilire. Fiecare echipă primește câte un plic în care sunt fragmentele de text. Câștigă echipa care prima restabilește textul.

S-au întâmplat acestea pe când Alexandru Ioan Cuza era domnitor (1859-1866).

Într-o seară târzie, domnitorul se afla în biroul său.

Pe genunchi avea o scrisoare. El a luat-o și a citit-o: „Scumpul meu copil! Am primit suta de lei, pe care mi-ai trimis-o. Bani m-au ajutat foarte mult.

Apoi s-a dus iar în biroul său și a sunat mai tare din clopoțel. Tânărul ofițer a sărit speriat. A observat banii în buzunar și a deschis încet-încet ușa domnitorului Ioan Cuza.

Alexandru Ioan Cuza a terminat de citit scrisoarea și a căzut pe gânduri... A intrat în cabinetul său, a luat o sută de monede de aur și le-a pus încet în buzunarul ofițerului.

Ajutorul tău a venit la timp. Acum am lemne, mi-am cumpărat medicamente și m-am însănătoșit. Sunt mândră și fericită că fiul meu nu m-a uitat. Te îmbrățișez cu dor! Mama ta, Elena.”

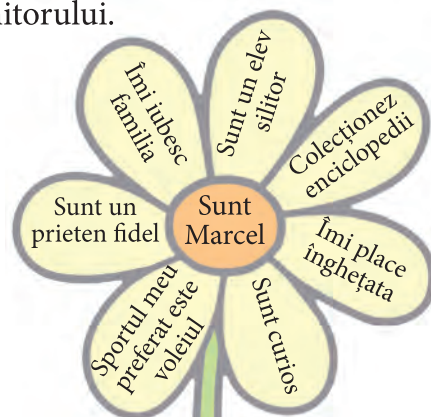
– Ce este? Ce s-a întâmplat? a întrebat Cuza.
– Măria Ta, nu știu cine mi-a pus acești bani în buzunar!

– Sunt ai tăi, dragul meu! Tu nu ai uitat de mama. Ai ajutat-o. Un fiu care își iubește astfel mama, tot așa își iubește și patria. Sunt sigur că, la nevoie, va ști să o apere chiar și cu prețul vieții sale.

El a sunat din clopoțel ca să vină ofițerul de serviciu. Ofițerul nu a venit. Ioan Cuza atunci a deschis ușa și a văzut că ofițerul a adormit în fotoliu.

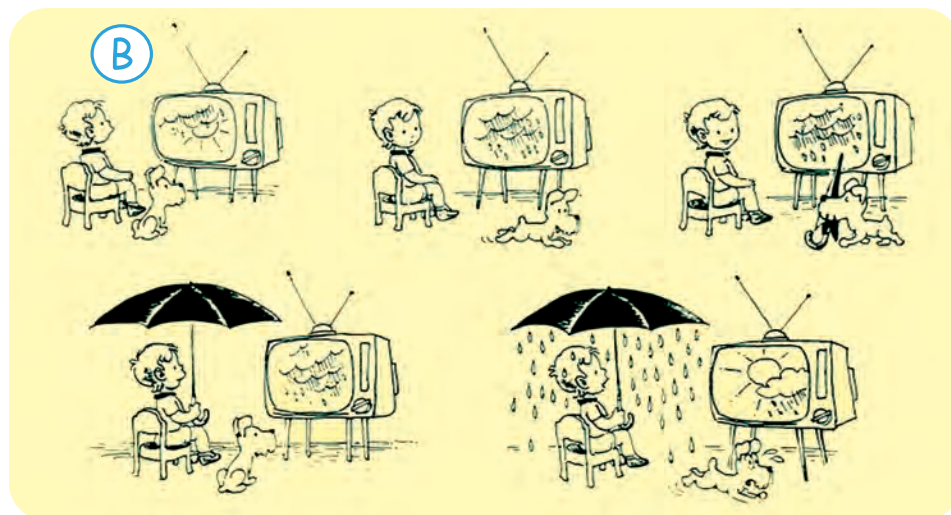
- 18.1 Intitulați textul. Argumentați.
- 18.2 Exprimați-vă admirația față de fapta domnitorului.
- 18.3 Mulțumiți-i domnitorului pentru suta de monede în numele mamei tânărului.
- 18.4 Exprimați-vă opinia față de ofițer.
- 18.5 Formulați o concluzie în baza textului.

- 19 Scrie în mijlocul florii prenumele. Pe fiecare petală scrie un lucru despre tine. Prezintă floarea. (Profesorul va organiza o expoziție de flori. Elevii vor spune ce lucruri noi au aflat despre colegi.)

Model:

- 20 Lucrați în grupuri. Concursul **Cine e mai creativ**. Compuneți câte un text din 8–10 enunțuri în baza benzilor desenate.

21 Scriitorul talentat. Restabilește poezia. Cine primul o restabilește primește trofeul *Penița de aur*.

1. – O alună, două, trei,

Veveriþo, tu nu vrei?

– Ba vreau patru, cinci și șase

Dac-o să ne spui și nouă

Când o să ajungă-ncoace

Că alunele-s gustoase

– Îți dau șapte, opt și nouă

Iarna cu zece cojoace!

Premiul *Penita de aur* se acordă elevului/elevei ...

21.1 În ce caz veverița va primi nouă alune?

21.2 Transcrie din text numeralele.

Cuvintele care exprimă
un număr se numesc numerale.

22 Completează căsuțele cu literele lipsă.

20 d c i 60 ş a e i 14 p a c e

22.1 Formează exerciții de adunare (+), scădere (-), înmulțire ($\times$), împărțire ($:$) care să aibă ca rezultat numerele 20, 60, 14.

Model: Cinci de înmulțit cu patru este egal cu douăzeci.

o sută	patruzeci	și cinci
1	4	5

2	două sute
3	treizeci
7	și șapte

1	o mie
9	nouă sute
6	șaizeci
8	și opt

două mii		doisprezece	
2	0	1	2

În anul o mie nouă sute nouăzeci și doi –
в тысяча девятьсот девяносто втором **году**

23 Răspunde complet la întrebări.

Model: Eu m-am născut în anul două mii zece.

- În ce an te-ai născut?
- În ce an s-a născut tata, dar bunica?
- În ce an ai mers la școală?
- Ce an este acum?
- Ce an va fi peste cinci ani?
- În ce an Moldova a devenit o țară independentă?

Sunt Ilinca.
Am 12
(doisprezece) ani.

Sunt Daniel.
Am 22 (douăzeci
și doi) **de** ani.

- După numerele, substantivele se utilizează fără articolul hotărât.
- Substantivele care stau după numerele de la 20 în sus se utilizează cu prepoziția **de**:
*paisprezece lei – patruzeci **de** lei; treisprezece ani – treizeci **de** ani; cinci elevi – cincizeci **de** elevi*
- Numeralul 12 se schimbă după gen.
Doisprezece (genul masculin) **Douăsprezece** (feminin, neutru)
Doisprezece copii, membri, colegi, cartofi. Douăsprezece ore, grade, clase, lecții
- Numeralul 20 nu se schimbă după gen.
douăzeci de băieți, douăzeci de fete, douăzeci de exerciții

24 Scrie cu litere numerele.

12 elevi, 12 eleve, 12 colegi, 12 prietene, 12 etaje, 12 lei, 12 cărți, 12 spectacole, 12 frați, 12 surori, 12 paturi, 12 meri, 12 mere, 12 litere, 12 profesori, 12 SMS-uri, 12 scrisori, 12 fotolii, 12 drumuri

25 Pune substantivele dintre paranteze la forma corespunzătoare.

4 (casă), 12 (film), 2 (ochi), 12 (cartier), 2 (oraș), 8 (nepot), 7 (poezie), 3 (text), 11 (punct), 10 (leu)

26 Completează, acolo unde este necesar, cu prepoziția **de**.

17... licee, 20 ... profesori, 23 ...fotolii, 15 ... copii, 25 ... spectacole, 38 ... concerte, 16 ... ani, 67 ... ani, 12 ... evaluări, 23 ... clase, 32 ... țări, 21 ... sportivi, 9 ... locuri, 4 ... bilete, 100 ... zile

27 Tradu în limba română.

12 библиотек – 20 библиотек, 12 стен – 20 стен, 12 тетрадей – 20 тетрадей, 12 карандашей – 20 карандашей, 12 аистов – 20 аистов, 12 воинов – 20 воинов, 12 крепостей – 20 крепостей

Noi am fost copii cuminți:
I-am ascultat pe părinți
Și la școală-am învățat,
Numai zece am luat!

„ZECE” vă trimite vestea că s-a încheiat povestea!

VOCABULAR ROMÂN – RUS

A

a accepta – соглашаться
acceptat – утверждённый
aţiune – действие
adorabil – обаятельный
a-şi aduce aminte – вспоминать
a afla – узнать
a se afla – находиться
aglomerat – загруженный
(în) ajun – накануне
a alerga – бегать
a alunga – гнать, прогнать
amar – горький, горько
a amăgi – обмануть
amărui – горьковатый
amuzant – смешной, смешно
antrenament – тренировка
antrenor – тренер
a apăra – защищать
apos – водянистый
a aprecia – оценивать
apreciere – оценка, признание
aproape – близко
arbore – дерево
arbore (genealogic) – древо жизни
argint (viu) – серебро; очень подвижный человек
a arunca – бросать, кидать
a asculta – слушать
a se asigura – обеспечивать
aspru – жёсткий
astă-seară – сегодня вечером
aur – золото
autohton – местный

a auzi – слышать
a avea grijă – заботиться

B

balenă – кит
barză – аист
bandă desenată – комикс
binedispus – в хорошем настроении
binevoitor – доброжелательный
birou – кабинет, стол
biserică – церковь
blând – ласковый, ласково
blândeţe – ласка
brăţară – браслет
budincă – запеканка
bujor – пион
buzunar – карман

C

cale – путь, дорога
a se califica – выйти (пробиться)
calm – спокойный, спокойно
cap (de afiş) – личность в определённой области
capacitate – способность
carneţel – блокнот
carosabil – проезжая часть
casă – каска
castel – замок
caz – случай; падеж
căldare – ведро
cărunt – седой
cârd – стая
a se certa – ругаться
chelner – официант

cioc – клюв
ciocan – молоток
ciorchine – гроздь
circa – приблизительно
clopoțel – колокольчик
a coace – испечь, выпекать
coață – кора
coif – шлем
colțunaș – вареник
a comemora – чествовать, отметить
compasiune – сочувствие
a confirma – утверждать
colibă – шалаш
a considera – считать, полагать
considerat – полагаемый
conținut – содержание
copturi – печенье
a corecta – исправлять
a corespunde – соответствовать
cotier – подлокотник
creativ – творческий
creier – мозг
a cuceri – завоевать
a se cununa – венчаться
cuprins (în brațe) – обнятый
curiozitate – любопытство
curte – двор
cutie – коробка
cușmă – шапка

D

a da afară – выгнать
a se da în lături – отходить в сторону
a da voie – разрешить
datorită – благодаря
dărnicie – щедрость
decizie – решение

declinare – склонение
deodată – вдруг
(de)odinioară – однажды, когда-то
a (se) deplasa – отправляться, передвигаться
destul – достаточно
deșert – пустыня
destinație – пункт назначения
devotat – преданный
dezamăgit – разочарованный
dimensiune – размер, величина
direcție – направление
discurs – выступление, речь
domeniu – область, направление
dor – тоска
dornic – желающий чего-либо
a duce – нести, отнести, отвезти
dușman – враг

E

egal – равный, равно
enigmă – загадка
enorm – огромный
exceptional – исключительный
a exclama – воскликнуть
a expedia – отправить
evidențiat – выделенный

F

a se face bine – выздороветь
fabulos – сказочный
faimos – знаменитый
fascinant – очаровывающий
făină – мука
făinoase – мучные изделия
feminin – женский
fermecător – очаровательный

fidel – преданный
a finaliza – заканчивать
flacăra – пламя
fluviu – река
fochist – кочегар
forță – сила
a frapa – изумлять
a fura – украсть
furie – ярость

G

gard – забор
a găzdui – приютить
gen – род
generație – поколение
genunchi – колено
genunchieră – наколенник
ghețar – ледник
glumeț – шутник
grație – благодаря; грация
a se grăbi – торопиться
greier – стрекоза
gresie – песчаник; терракота
grijă – забота
groapă – яма
a gusta – пробовать

H

hazliu – смешной
hoț – вор
horticultor – садовод

I

imens – громадный
inegal – неравный
ingenios – остроумный

ingeniozitate – остроумие
inițial – первоначально
interzis – запрещенный
a intitula – озаглавить
iresponsabil – безответственный
insectă – насекомое
a interveni – вмешиваться
a interzice – запрещать
insulă – остров
introduce – вступление

Î

îmbătător – опьяняющий
a încânta – очаровывать
încântat – очарованный
încheiere – заключение
a înconjura – огибать
încontinuu – непрерывно
a încuraja – ободрять
înfocat – пылкий, горячий
a îngriji – ухаживать
a îngropa – закопать
în jur de... – около
a întări – закреплять
întindere – пространство
a întrista – опечалить
îngheț – заморозки
a înlemni – столбенеть
a se întoarce – возвращаться
înțelept – мудрый
înțelepciune – мудрость
a îmbrățișa – обнимать
a împietri – окаменеть
a înmormânta – похоронить
a se însănătoși – выздороветь
a (se) înscrie – записаться

L

lectură – чтение
lichid – жидкость
local – помещение
longeviv – долгожитель
lumânare – свеча
lume – мир, свет

M

magic – волшебный
magician – волшебник
Majestatea Sa – Его Превосходительство
masculin – мужской
mărturie – признание
a mărturisi – признаваться
(cu) măsură – в меру
a mângâia – приласкать, утешать
a memora – запомнить
memorie – память
a merita – заслужить
merituos – заслуженный,
достойный похвалы
mesager – гонец
mincinos – лживый
a minți – лгать
a minuna – удивлять
minune – чудо, диво
miracol – чудо, диво
mirat – удивлённый
a se molipsi – заразиться
movilă – холм, бугор
mulțumit – довольный

N

nară – ноздря
neam – народ
nemilos – безжалостный

nenorocire – беда
nespus de – несказанно
nobil – благородный, благородно
nord – север
norocos – удачливый
a nota – записать, оценивать
numeral – числительное
numeros – многочисленный

O

a obține – добиться
ofertă (specială) – акция
a ofta – вздыхать
ogradă – двор
a opri – остановить
ospitalier – гостеприимный
ostaș – воин

P

pace – мир
pagubă – ущерб
pașnic – мирный
a păcăli – обмануть
păgubaș – потерпевший
a păstra – хранить

R

responsabil – ответственный
a restabili – восстанавливать
a reține/ a memora – запоминать
a reveni – возвращаться
a-și reveni – прийти в себя
roată – колесо
rotat – округленный,
шарообразная крона
rotund – круглый
a se roti – крутиться

S

a se sătura – насытиться, надоесть

a scoate – достать, вытащить

secol – век

securitate – безопасность

semn – знак

semnătură – подпись

(de) serviciu – дежурный

sigur – уверенный, уверенно

siguranță – безопасность

similitudine – сходство

sincer – искренний, искренно

singular – единственное число

sloi de gheață – корочка льда

somn – сон

sondaj – опрос

speriat – испуганный

a sparge – разбить

spațiu – пространство

speranță – надежда

spirit – дух

spor – увеличение, прирост

a spori – умножить

stăpân – хозяин

a strica – сломать

substantiv – существительное

succint – кратко

sud – юг

a sufla – дуть

sufletist – душевный

sugestie – предложение

suprafață – поверхность

a supraviețui – выжить

a susține – поддерживать

a susține (examen) – сдать (экзамен)

Ș

șarmant – очаровательный

ședință – заседание

T

tavan – потолок

teamă – страх, боязнь

terestru – наземный

VOCABULAR RUS – ROMÂN

A

агрессивный – agresiv, violent

аист – cocostârc, barză

акция – ofertă specială

Б

башня – turn

бегать – a alerga

беда – nenorocire

безжалостный – nemilos

безопасность – securitate

безответственный – iresponsabil

беспрерывно – încontinuu

благодаря – datorită

благородный, благородно – nobil

близко – aproape

блокнот – carnețel

браслет – brățară

бросать, кидать – a arunca

В

вареник – colțunaș
вдруг – deodată
вздохнуть – a ofta
ведро – căldare
век – secol, veac
венчаться – a se cununa
вершина – vârf
вечеринка – petrecere
вмешиваться – a interveni
водянистый – apos
возвращаться – a reveni, a se întoarce
война – război
воин – ostaș
волшебный – magic
волшебник – magician
вор – hoț
воскликнуть – a exclama
восстанавливать – a restabili
враг – dușman
вспоминать – a-și aduce aminte
вступление – introducere
выгнать – a da afară
выделенный – evidențiat
выжить – a supraviețui
выздороветь – a se face bine, a se însănătoși
выступление, речь – discurs

Г

гнать, прогнать – a alunga
голубь – porumbel
гонец – mesager
горький, горько – amar
горьковатый – amărui
гостеприимный – ospitalier

громадный – enorm, imens
гроздь – ciorchine

Д

двор – ogradă, curte
дежурный – de serviciu
действие – acțiune
дерево – copac
добиться – a obține
доброжелательный – binevoitor
довольный – mulțumit
долгожитель – longeviv
долина – vale
достаточно – destul
достать – a scoate, a dobândi
древо жизни – arbore genealogic
дуть – a sufla
дух – spirit
душевный – sufletist

Е

Его Превосходительство – Majestatea Sa
единственное число – singular
ежедневно – zilnic

Ж

жадный поест – pofticios
желающий чего-либо – dornic
женский – feminin
жёсткий – aspru
живность – vietate
жидкость – lichid
жить – a viețui, a trăi

З

забор – gard
забота – grijă

заботиться – a avea grijă
завоевать – a cuceri
загадка – ghicitoare
загруженный – aglomerat
задуматься – a se pune pe gânduri
заканчивать – a finaliza, a termina
заклучение – încheiere
закопать – a îngropa
закреплять – a întări
замок – castel
заморозки – îngheț
запеканка – budincă
записать, оценивать – a nota
записаться – a se înscrie
запомнить – a memora,
a memoriza, a reține
запрещать – a interzice
запрещённый – interzis
заразиться – a se molipsi
заседание – ședință
заслужить – a merita
заслуженный, достойный похвалы –
merituos
защита – protecție, apărare
защищать – a apăra
знак – semn
знаменитый – faimos, renumit
золото – aur
зубчик – zimț

И

известь – var
изумлять – a frapa
исключительный – excepțional
искренний, искренно – sincer
испечь, выпекать – a coace
исправлять – a corecta
испуганный – speriat

К

кабинет, стол – birou
карман – buzunar
кит – balenă
клюв – cioc
колени – genunchi
колесо – roată
колокольчик – clopoțel
колядовать – a ura
колядующие – urători
колядка – urătură
кора – coajă
коробка – cutie
корочка (льда) – sloi de gheață
кочегар – fochist
кратко – succint
круглый – rotund
крутиться – a se roti

Л

ласка – blândețe
ласковый, ласково – blând
лгать – a minți
ледник – ghețar
лепесток – petală
лживый – mincinos
любопытство – curiozitate

М

мальчишка – puști
марка – timbru
в меру – cu măsură
местный – autohton, local
мир, свет – lume
мирный – pașnic
многочисленный – numeros
мозг – creier

молоток – ciocan
мудрый – înțelept
мудрость – înțelepciune
мужской – masculin
мука́ – făină
мучные изделия – făinoase

Н

надежда – speranță
накануне – în ajun
наземный – terestru
наказать – a pedepsi
наколенник – genunchieră
направление – domeniu, direcție
напротив – vizavi; dimpotrivă
народ – popor, neam
наряд – ținută (haine)
насекомое – insectă
насытиться – a se sătura
находиться – a se afla
начать движение – a porni
недавний, недавно – recent
ненавидеть – a urî
неравный – inegal
несказанно – nespus de...
нести, отнести, отвести – a duce
ноздря – nară

О

обаятельный – adorabil
обеспечивать – a (se) asigura
область, направление – domeniu
облегчённый, облегчённо – ușurat
обмануть – a amăgi
обнимать – a îmbrățișa, a cuprinde
обнятый – cuprins
ободрять – a încuraja
огибать – a înconjura

огромный – enorm, uriaș
однажды, когда-то – odată, odinioară
озаглавить – a intitula
окаменеть – a împietri
около – în jur de...
округленный – rotat
опрос – sondaj
опьяняющий – îmbătător
остановить – a opri
остров – insulă
остроумный – ingenios, isteț
остроумие – ingeniozitate
ответственный – responsabil
отправить – a trimite, a expedia
отправляться, передвигаться – a se deplasa
отношение – relație, atitudine
отражающий – reflectorizant
отметить – a marca, a remarca
опечалить – a întrista
отходить в сторону – a se da în lături
официант – chelner
оценивать – a aprecia
оценка, признание – apreciere
очаровательный – fermecător, șarmant
очарованный – încântat
очаровать – a vrăji
очаровывать – a încânta
очаровывающий – fascinant

П

память – memorie
передать – a transmite
первоначально – inițial
перо – peniță
песчаник – loc nisipos
печатать – a tipări, a imprima
печения – copturi

пешеход – pieton
пион – bujor
пламя – flacără
победить – a învinge
поверхность – suprafață
поддержать – a susține
подпись – semnătură
поколение – generație
полагаемый – considerat
полезный – util, folositor
помнить – a ține minte
помещение – local
потерпевший – răgubaș
потолок – tavan, pod
приютить – a găzdui
преданный – devotat, fidel
предложение – sugestie, propunere
приблизительно – circa, vreo
признание – mărturie
признаваться – a mărturisi
признательность – recunoștință
прийти в себя – a-și reveni
приласкать, утешать – a mângâia
приютить – a găzdui
пробовать – a gusta, a încerca
проезжая часть – carosabil
пространство – spațiu
пирожное – prăjitură
поступать – a proceda
посыпанный – presărat
потерять дар речи – a-și pierde graiul
похоронить – a înmormâta
предпочитать – a prefera
презентовать – a prezenta; a dăru
приключения – peripeții
приобретать – a procura
проверить – a verifica, a controla
проникать – a pătrunde

пространство – întindere, spațiu
производитель – producător
пункт назначения – destinație
пустыня – deșert
путь, дорога – cale, drum
пылкий, горячий – înfocat, fierbinte

Р

равный, равно – egal
разбираться – a se pricepe
размер – dimensiune, măsură
разочарованный – dezamăgit
разрешить – a da voie, a permite
разрешение – permisiune
река – râu, fluviu
рельеф – relief
решение – decizie
род – gen
ругаться – a se certa

С

садовод – horticultor
сборник – volum, operă, culegere
свеча – lumânare
север – nord
сегодня вечером – astă-seară
седой – cărunț
серебро – argint
сила – putere
сказочный – fabulos
склонение – declinare
скучать – a se plictisi, a-i fi dor
скучный – plictisitor
смешной, смешно – amuzant, hazliu
содержание – conținut
соглашаться – a accepta
сон – somn, vis

случай – caz, întâmplare
слышать – a auzi
слушать – a asculta
в совершенстве – la perfecție
соответствовать – a corespunde
спокойный, спокойно – liniștit
способность – capacitate
стая – cârd
столбенеть – a înlemni
стрекоза – greier
считать, полагать – a considera,
a crede
сочувствие – compasiune
сходство – similitudine

Т

творческий – creativ
тоска – dor
тень – umbră
торопиться – a se grăbi
тренер – antrenor
тренировка – antrenament

У

уверенный, уверенно – sigur
удачливый – norocos
удивлённый – mirat
удивительный, удивительно – uimitor
удивлять – a minuna, a uimi
узнать – a afla
украсть – a fura
уникальный – unic
упускать – a rata
утверждать – a confirma, a afirma

утверждённый – acceptat, aprobat
ухаживать – a îngriji
ущерб – pagubă

Х

холм, бугор – movilă, deal
в хорошем настроении – binedispus
храбрый – viteaz, curajos
хранить – a păstra

Ц

царапать – a zgâria
ценность – valoare
ценный – valoros
церковь – biserică

Ч

чествовать, отметить – a comemora,
a cinsti
числительное – numeral
чтение – lectură
чудо, диво – minune, miracol

Ш

шалаш – colibă
шапка – cușmă, căciulă
шлем – coif

Щ

щедрость – dărnicie

Я

ярость – furie

